

Kansalaismielipide ja kunnat

Kansalaismielipide ja kunnat

Ilmapuntari 2014

KAKS — KUNNALLISALAN KEHITTÄMISSÄÄTIÖ

KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
ILMAPUNTARI 2014

Kieliasun tarkistus:
Sirpa Ovaskainen

Kunnallisanalan kehittämissäätiön
Polemia-sarjan julkaisu nro 97
© Pole-Kuntatieto Oy

Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala 2015
ISBN 978-952-7072-22-6 (nid.)
ISBN 978-952-7072-23-3 (PDF)
ISSN 1235-6964

Sisällys

ESIPUHE	7
1. JOHDANTO	9
2. KUNTA-ASENTEET VUONNA 2014	12
2.1. Suomalaisten suhde kunnallishallintoon	12
2.2. Mitä kaikkea pitäisi tehdä kotikunnan talouden tasapainottamiseksi?	13
2.3. Mitä subjektiivisille oikeuksille pitäisi tehdä?	15
2.4. Miten palvelut omassa kunnassa ovat kehittyneet?	16
2.5. Miten asioiden ja palveluiden uskotaan kehittyvän omassa kotikunnassa?	18
3. MIELIPITEET SOTE-UUDISTUKSESTA	20
3.1. Arviot sote-uudistuksen seurauksista	20
3.2. Mielipiteet sote-alueiden päätöksentekijöiden valinnasta, koosta ja peruskuntien määrästä	22
3.3. Näkemykset valinnanvapaudesta ja yksityisten palvelu- tuottajien asemasta	24
3.4. Arviot ja näkemykset palveluiden sijainnista	26

4. MIELIPITEET SÄÄNTELYSTÄ	29
4.1. Mielipiteet toimintaa rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista	29
4.2. Missä asioissa liikaa, missä liian vähän rajoituksia?	30
5. POLITIIKKA-ARVIOT	33
5.1. Suomalaisten suhde puolueisiin	33
5.2. Suomalaisten suhde äänestämiseen	36
5.3. Millainen on hyvä kansanedustajaehdokas?	38
5.4. Mitä seuraavalta hallitukselta odotetaan?	40
5.5. Minkä kaikkien puolueiden tulisi olla maan hallituksessa?	42

Esipuhe

Käsissäsi oleva Kansalaismielipide ja kunnat – Ilmapuntari 2014 on koonto neljästä tuon vuoden aikana tehdystä tutkimuksesta.

Vuoden 2014 teemoja olivat suomalaisten suhde kunnallishallintoon, subjektiivisiin oikeuksiin, sote-uudistukseen sekä kansalaisten toimintaa rajoittaviin säädöksiin ja määräyksiin. Kysyimme myös suhtautumista puolueisiin, äänestämiseen sekä seuraavalle hallitukselle asetettaviin toiveisiin.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin osat, on Kunnallisanalan kehittämissäätiön toimeksiannosta tehnyt TNS Gallup Oy. Hankkeen vastaavana johtajana ja kirjoittajana on toiminut toimialajohtaja Juhani Pehkonen. Lämpimät kiitokset hänelle!

Helmikuussa 2015

Antti Mykkänen

asiamies

KAKS – Kunnallisanalan kehittämissäätiö

1. Johdanto

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset tutkimuksesta, jolla on selvitetty suomalaisten suhtautumista kunnallishallintoon. Kysymyksenasettelu on laaja ja kattaa useita teemakokonaisuuksia. Kunnallisen toiminnan kuvaa ja kehittämistarpeita hahmotetaan niin palvelutuotannon kuin rakenteiden näkökulmasta.

Vaikka tarkastelukehikkona on kunta, puntarointi ulottuu myös yleisempään yhteiskunnalliseen asenneilmastoon. Tämä siksi, että maan hallituksen toimet sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistukseksi ja kuntien tehtävien karsimiseksi vaikuttavat toteutuessaan kuntien palvelutuotantoon ja voimavaroihin. Kevään 2014 eduskuntavaaleissa kuntien itsehallintoon ja palveluihin liittyvät kysymykset ovat vaaliteemoja muiden asioiden rinnalla.

Sisällöllisesti moniaineksinen tutkimusaineisto raportoidaan neljään päälukuun jäsennettynä. Ensin tarkastellaan kunta-asenteita vuonna 2014 luvussa kaksi. Tässä luvussa selvitetään näkemyksiä kunnallisesta itsehallinnosta, kuntien tehtävistä sekä keinoista, joilla taloudellista ahdinkoa voitaisiin helpottaa ja turvata palveluita. Samassa yhteydessä sivutaan myös kansalaisten arviota kuntapalveluiden kehityksestä ja subjektiivisista oikeuksista.

Kolmannessa luvussa selvitetään näkemyksiä sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistuksesta. Luvussa esitellään arvioita sote-uudistuksen seuraamuksista ja näkemyksistä yksityisen sektorin asemasta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Samassa yhteydessä käsitellään myös palveluiden saavutettavuutta.

Neljänneksi suurennuslasin alle poimitaan sääntely. Tässä luvussa tarkastellaan mielipiteitä rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista maassamme. Vastaajat arvioivat sääntelyn määrää oman itsensä ja elinkeinojen kannalta.

Raportin viidennessä luvussa käännetään katse vuoden 2015 eduskuntavaaleihin. Luvussa sivutaan näkemyksiä puolueista ja äänestämisestä sekä puntaroidaan kansanedustajaehdokkaalta edellytettyjä ominaisuuksia. Lisäksi luvussa selvitetään, millaisia odotuksia kohdentuu maan seuraavaan hallitukseen. Koska rajanveto eri aihealueiden välillä on sopimuksenvaraista, jaotus on luonnollisesti paljolti esitystekninen.

Käsillä oleva raportti on tutkimuksen perusraportti, jossa verbalisoidaan ja visualisoidaan tutkimuksen päätuloksia. Raportissa on runsaasti graafisia kuvioita, koska tutkittavat asiat ovat konkreettisia ja kuviot pitkälti itseselitteisiä. Aineiston laajuuden ja moniulotteisuuden vuoksi kaikkia tuloksia ei ole mahdollista eikä järkevää kirjoittaa systemaattisesti auki.

Tutkimusaineisto koostuu neljästä erillisestä osa-aineistosta. Ensimmäinen osa tutkimusaineistoa on koottu Gallup Kanavalla (internetpaneelissa) huhtikuussa 2014. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 202. Vastaajat edustavat maamme 15–74 vuotta täyttänyttä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Toinen osa haastatteluista toteutettiin samalla metodilla kesäkuussa. Haastatteluiden määrä oli tässä osiossa 1 100. Kolmas osa-aineisto kerättiin syyskuussa. Haastatteluiden määrä oli 1 003. Viimeinen osa-aineisto koottiin joulukuussa. Haastatteluiden määrä oli tässä 1 010.

Raportin tehtävänä on lähinnä jäsentää aineistoa ja johdattaa lukijaa omien havaintojen ja tulkintojen tekoon. Erillisissä tilastoraporteissa esitetään kaikki tutkimustulokset yksityiskohtaisessa taulukkomuodossa. Ne sisältävät myös tiedot tutkimusaineistojen rakenteesta ja vastaajaryhmien koosta.

Tutkimuksen, kuten sarjan aiemmatkin osat, on Kunnallisalan kehittämissäätiön toimeksiannosta toteuttanut TNS Gallup Oy.

2. Kunta-asenteet vuonna 2014

2.1. Suomalaisen suhde kunnallishallintoon

Kuntia tarvitaan kaikissa oloissa

Kunnallishallintoa on jo kauan arvosteltu monista asioista. Sen on sanottu turvonneen tavattomaksi, toimivan tehottomasti ja maksavan liikaa. Kunnallisen demokratian toteutumisestakin on monen mielestä vain niukalti näyttöä. Kovimmissa puheenvuoroissa on jopa kysytty, tarvitaanko kunnallishallintoa maassamme lainkaan.

Tällainen kysymys kuulostaa monista suomalaisista jokseenkin turhalta. Kunta on kansalaismielipiteessä kunniassa. Enemmistö suomalaisista (57 %) yhtyy näkemykseen, jonka mukaan kunnallista itsehallintoa ei saa heikentää missään oloissa. Vajaa kolmannes (31 %) tohtii olla eri mieltä.

Vielä selkeämpi tulos saadaan toisesta, käänteisesti muotoillusta, konkreettista toimintamallia tarjoavasta väittämästä. Kolme neljästä (77 %) kuntalaisesta torjuu näkemyksen, jonka mukaan suomalainen kuntajärjestelmä tulisi lakkauttaa ja perustehtävät siirtää valtion hoidettavaksi.

Selvä enemmistö (69 %) suomalaisista torjuu myös ehdotuksen, jonka mukaan kunnallishallinto voitaisiin lakkauttaa siinä

tapauksessa, että paikkakunnalla on muutoin riittävästi palveluita tarjolla.

Kuntien tehtävien siirtäminen noin kahdellekymmenelle alueelle (maakunnat) ei liioin saa suurta kannatusta (22 %). Selvä enemmistö (63 %) vierastaa ajatusta. Tehtävien siirto maakunnille saa näkyvää kannatusta lähinnä kokoomuksen kannattajien (38 %) ja Uudellamaalla asuvien (31 %) keskuudessa.

Kunnallisen demokratian toteutuminen kuitenkin jakaa kansaa enemmän kahtia. Joka toinen (51 %) yhtyy väitteeseen, jonka mukaan jokainen joka haluaa, pystyy kyllä vaikuttamaan kotikuntansa asioihin. Enemmän kuin kaksi viidestä (42 %) on pessimistinen ja epäilee vaikutusmahdollisuuksien toteutumista. Vaikutusmahdollisuuksiin luottavia ovat etenkin maaseutumaisissa kunnissa asuvat ja puolueiden uskolliset, vakiintuneet kannattajat.

Kuntien keskeisin tehtävä on väestön selvän enemmistön mielestä huolehtia lähidemokratiasta ja sen toteutumisesta (71 %). Kuudesosa ajattelee, että kuntien tärkein tehtävä on jokin muu asia. Etenkin ikääntynyt osa kansasta asettaa kunnille paineita lähidemokratian toimivuuden parantamiseksi.

2.2. Mitä kaikkea pitäisi tehdä kotikunnan talouden tasapainottamiseksi?

Vaihtoehtoja joko palvelumaksujen korottaminen tai kunnan omaisuuden myyminen

Näkemyksiä kuntien talouden ongelmien helpottamiseksi selvitettiin kysymyksenasettelulla, jossa vastaajien tuli mainita seitsemästä tarjotusta keinosta kaikki ne, joita kannattaa kotikuntansa talouden tasapainottamiseksi. Lisäksi oli mahdollisuus sanoa, että mitään toimenpiteitä ei tarvitse tehdä.

Kansalaisilla ei ole yksimielistä näkemystä siitä, miten kuntien talouden tilaa tulisi parantaa. Noin kolmannes korottaisi käyttäjä palvelumaksuja (31 %). Samansuuruinen joukko kannattaa kunnan omaisuuden myymistä (31 %). Noin neljännes (26 %) ulkoistaisi palveluita yritysten ja järjestöjen hoidettavaksi. Vastenmielisin asia on lainanottamisen lisääminen. Sellaisia, joiden

mielestä mitään ei tarvitse tehdä, löytyy vain kymmenesosan veran.

Puolueiden kannattajien välillä ilmenee eroja. Kokoomuksen kannattajat profiloituvat selkeimmin. Enemmistö kokoomuksen tukijoista korottaisi palveluiden käyttö- ja palvelumaksuja (56 %) ja ulkoistaisi palveluita yritysten ja järjestöjen hoidettavaksi (52 %).

Muiden puolueiden kannattajat ovat selvästi varovaisempia näkemyksissään. SDP:n (31 %), perussuomalaisten (34 %) ja keskustan (33 %) kannattajien keskuudessa suosituin vaihtoehto on käyttö- ja palvelumaksujen korottaminen. Vasemmistoliiton kannattajille saattaisi maistua verojen korottaminen (27 %). Vihreiden kannattajista yli kolmannes (36 %) myisi kunnan omaisuutta.

Kuntien lainakatto saa kannatusta

Kunnan lainanoton lisääminen oli vaihtoehtoista vähiten kannatusta saanut keino tasapainottaa taloutta. Tämä todentuu myös asenneväittämissä. Enemmistö (65 %) suomalaisista kannattaa sitä, että kunnille säädetään velkakatto lainanoton hillitsemiseksi. Vain viidennes vastustaa ehdotusta.

Ajatus asuinkunnan lainanoton lisäämisestä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi on vastenmielinen (70 %) asia. Se on, jos mahdollista, vieläkin torjutumpi asia kuin vuonna 2013 toteutetussa tutkimuksessa.

Kuntapalvelujen lisääminen veroja korottamalla synnyttää hylkimisreaktion. Enemmistö (65 %) torjuu ehdotuksen, jonka mukaan kuntapalveluita tulisi lisätä vaikka veroja korottamalla. Ehdotus saa vastakaikua oikeastaan vain Vasemmistoliiton kannattajilta (42 %).

Lähes puolet (48 %) torjuu ajatuksen, että oman asuinkunnan säästöissä olisi menty jo nyt liian pitkälle. Lähes kolmannes (31 %) on valmis allekirjoittamaan väittämän. Väittämän hyväksyvien osuus on lisääntynyt vuodesta 2013 (24 % → 31 %).

Kunnallisten palveluiden karsiminen nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi jakaa väestön kahtia. Kaksi viidestä (39 %) kannattaa karsimista ja joka toinen vastustaa (50 %).

Kuntapalvelujen karsintaa kannattavien osuus on vähentynyt vuodesta 2013 (43 % → 39 %).

Joka toinen (48 %) on valmis allekirjoittamaan väittämän, jonka mukaan palvelut kunnissa ovat paisuneet yli kansalaisten maksukyvyn. Ajatuksen torjuu reilu kolmannes (36 %) väestöstä. Ehdotus saa nyt enemmän vastakaikua kuin vuonna 2012, jolloin asiaa tiedusteltiin edellisen kerran (45 % → 48 %).

Tuloksista voisi tehdä johtopäätöksen, että säästää pitäisi, lainataakkaa ei tulisi kasvattaa. Ongelma syntyy siitä, että palveluita ei kuitenkaan saisi karsia, saati veroja korottaa.

2.3. Mitä subjektiivisille oikeuksille pitäisi tehdä?

Yli puolet suomalaisista rajaisi yleisesti ottaen nykyisiä subjektiivisia oikeuksia tavalla tai toisella

Hyvinvointivaltio tarjoaa kansalaisilleen joukon oikeuksia, etuuksia tai palveluita, joihin heillä on subjektiivinen oikeus. Subjektiivinen oikeus tarkoittaa sitä, että julkisen vallan on myönnettävä tai tarjottava kyseinen etuus siihen oikeutetuille. Useimmiten näiden palvelujen tarjoaminen on kunnan vastuulla. Kunta ei voi evätä henkilön oikeutta palveluun esim. kunnan heikon taloustilanteen vuoksi. Esimerkiksi subjektiivinen oikeus päivähoitopaikkaan on jokaisella alle kouluikäisellä lapsella.

Teemaa lähestyttiin esittämällä aluksi yleisluontoinen kysymys, mitä subjektiivisille oikeuksille tulisi yleisesti ottaen tehdä tulevaisuudessa. Vastaajille kerrottiin, mitä subjektiivinen oikeus tarkoittaa.

Reilu kolmannes (36 %) säilyttäisi subjektiiviset oikeudet ennallaan, joka toinen (48 %) muuttaisi ne tulosidonnaisiksi tai korrotaisi nykyisiä tuloarvoja. Yksi kahdestakymmenestä (5 %) rohkenee olla sitä mieltä, että subjektiiviset oikeudet tulisi poistaa kokonaan.

Merkillepantavaa yleisnäkemyksessä on se, että subjektiivisten oikeuksien rajaaminen saa yleisesti ottaen näkyvässä määrin kannatusta lähes kaikissa väestöryhmissä. Tämä kielii siitä, että väestön keskuudessa on haluja vähentää yhteiskunnan kustannusrasitusta. Keskimäärää useammin subjektiivisista oi-

keuksista kiinnipitävät nuorimpiin väestöryhmiin kuuluvat kansalaiset.

Lapsilisät ja kotihoidon tuki jakaa kansan kahtia

Sävy kuitenkin muuttuu, kun kysytään tarkemmin erilaisista subjektiivisista oikeuksista. Maksuttomaan perusopetukseen tai esiopetukseen ei saa puuttua. Ei myöskään verovaroin tuettuun hammashoitoon. Suomalaisista yhdeksän kymmenestä säilyttäisi maksuttoman perus- ja esiopetuksen ennallaan.

Selvä enemmistö (62 %) ilmoittaa myös, että verovaroin tuettu hammashuolto kaikille olisi säilytettävä nykyisellään. Noin kolmannes tiukentaisi ja rajaisi oikeutta hammashuoltoon.

Lapsilisien ja kotihoidon tuen osalta väestö jakaantuu kahtia. Toinen puoli säilyttäisi nämä oikeudet ennallaan, ja toinen puoli tiukentaisi perusteita saada etuuksia. Suhtautumista selittää eniten elämänvaihe. Ne, jotka asuvat yhdessä puolison ja lasten kanssa tai ovat yksihuoltajia, säilyttäisivät lapsilisä ja kotihoidon tukea koskevat subjektiiviset oikeudet nykyisellään, elleivät jopa lisäisi etuuksia. Yksinasuvista tai kaksistaan puolison kanssa asuvista keskimäärää useampi rajaisi näitä oikeuksia tavalla tai toisella.

2.4. Miten palvelut omassa kunnassa ovat kehittyneet?

Palveluiden heikentymiseen viittaavat arviot peittoavat parantumista kuvaavat arviot

Seuraavassa luodaan katsaus kunnallisten palveluiden kehitykseen. Vastaajien tuli arvioida palvelujen kehitystä omassa kotikunnassaan. Tehtävänä oli määrittää, ovatko palvelut viiden keskeisen kriteerin mukaan arvioituina parin viime vuoden aikana parantuneet vai heikentyneet vai eikö olennaista muutosta ole ollut havaittavissa.

Yleiskuva arvioista piirtyy verraten neutraaliksi. Muuttumattomuutta ilmaisevat kannat muodostuvat varsin yleisiksi eri näkökohtien osalta lukuun ottamatta palveluiden saatavuutta. Tulokset kertovat kuitenkin merkittävästä kriittisyydestä. Palvelui-

den heikentymiseen viittaavat arviot peittoavat parantumista kuvaavat arviot kauttaaltaan. Tämä ilmenee kaikkein selkeimmin siten, että perustavanlaatuisen tekijän, palvelujen saatavuuden, koetaan pikemminkin heikentyneen (41 %) kuin parantuneen (9 %).

Lähes sama suhde sävyttää palvelujen hinta-laatua koskevia muutostarviointejä (36 % arvioi kehityksen heikentyneen ja vain 4 % parantuneen). Palvelujen laadun kehitykseen suhtaudutaan kuitenkin hieman armollisemmin. Palveluja tuottavien laitosten ja yksiköiden työtehossa tai henkilöstön ystävällisyydessä ei juuri nähdä tapahtuneen myönteistä kehitystä.

Mikäli lähemmän tarkastelun kohteeksi valitaan palveluiden saatavuus, havaitaan väestöryhmittäisessä vastausprofiilissa pait-si yhdenmukaisuutta, myös muutamia poikkeamia. Näkemys palveluiden saatavuuden heikentymisestä on tavallista yleisempi etenkin perussuomalaisen ja Vasemmistoliiton kannattajien, mutta myös mm. maaseutumaisissa kunnissa asuvien keskuudessa. Saatavuuden olennaisesta parantumisesta ei raportoi asiallisesti mikään väestöryhmä.

Kuntien palveluksessa olevat kansalaiset arvioivat palveluiden kehityksen samansuuntaisesti kuin koko väestö keskimäärin. He ovat kuitenkin hieman keskimäärää vakuuttuneempia siitä, että palveluiden saatavuus on heikentynyt (49 %) viimeksi kuluneen parin vuoden aikana.

Koko kysymyssarjaa ja sen tuloksia tulkittaessa tulee huomata, että kyse on muutostarvioista. Palveluiden tasosta eli siitä, kuinka hyviä tai huonoja palveluiden kyseisten kriteereiden suhteen katsotaan nyt olevan, tulokset eivät suoranaisesti anna tietoa.

Tältä osin voidaan tukeutua vuonna 2012 kerättyyn tietoon. Vuoden 2012 Ilmapuntarissa kansalaisilta kysyttiin, kuinka riittäviä erilaiset kunnalliset palvelut ovat heidän kotikunnassaan. Useimmat tiedustellut palvelut arvioitiin ainakin jokseenkin riittäviksi. Kuitenkin riittämättömyyskokemukset, siltä osin kuin niitä esiintyi, kohdistuivat paljolti juuri niihin palveluihin, joita kuntalaisten on todettu pitävän kaikkein tärkeimpinä (vanhusten huolto ja terveyspalvelut).

2.5. Miten asioiden ja palveluiden uskotaan kehittyvän omassa kotikunnassa?

Aiempaa useampi odottaa kotikunnan talouden ja palveluiden ajautuvan heikommalle kehitysuralle

Tulevaisuuden odotusten ja huolien avaamiseksi luodaan katsaus olosuhteiden ja kuntapalveluiden tulevaan kehitykseen asuin-kunnassa. Tulevaisuuteen kurotettiin kysymällä vastaajilta, miten he uskovat asioiden ja palveluiden kehittyvän kotikunnassa seuraavan neljän vuoden aikana. Tehtävänä oli määrittää, tulevatko palvelut 18 keskeisen kriteerin mukaan arvioituina neljän vuoden aikana parantumaan vai heikentymään vai eikö olennaista muutosta ole odotettavissa.

Huomattava osa asioista ja palveluista on sellaisia, joissa kehityksen arvioidaan ajautuvan väijäämättä huonompaan suuntaan. Enemmistö odottaa verotuksen ja kotikunnan talouden ajautuvan huonommalle kehitysuralle. Tällaisiin asioihin kuuluvat myös työllisyys, vanhustenhuolto ja terveystaloudet. Etenkin kaupunkimaisissa kunnissa myös rikollisuuden uskotaan kehittyvän pahemmaksi. Lisäksi palveluiden heikentymiseen viittaavat arviot peittoavat parantumista kuvaavat näkemykset kaikilta osin.

On kuitenkin sellaisiakin asioita, joissa ei uskota heikennyksiä eikä parannuksia tapahtuvaksi. Näitä kuntien vakaita, muuttumattomia asioita ovat lähinnä ympäristön tila, kulttuuripalvelut, liikunta-, urheilu- ja kuntoilumahdollisuudet sekä kirjastopalvelut.

Vanhusten huolto on asia, joka huolettaa kuntalaisia maassamme, ja vanhuspalveluita pidetään tärkeinä. Suomalaisista kuitenkin enemmistö (54 %) arvioi vanhusten huollon ajautuvan entistä huonompaan suuntaan kotikunnassa. Vain yksi kahdestakymmenestä (5 %) uskoo parempaan kehitykseen.

Näkemykset oman asuinkunnan palveluiden kehityksestä ovat muuttuneet vuodesta 2012 aiempaa synkemmiksi. Useimmissa kysytyissä asioissa huonompaa kehitystä odottavien osuus on tuntuvasti lisääntynyt. Tästä esimerkkeinä voi mainita seuraavat:

- Vuonna 2012 joka toinen (51 %) arvioi kotikunnan talouden tilan heikkenevän, nyt tällä tavalla ajattelee selvä enemmistö (61 %).

- Vuonna 2012 vain reilu kolmannes (35 %) arvioi vanhusten huollon palveluiden heikkenevän kotikunnassa, nyt näin ajattelee enemmistö (54 %).
- Vuonna 2012 kaksi viidestä (42 %) odotti työllisyystilanteen asuinkunnassa heikkenevän, nyt tällä tavalla ajattelevia on enemmistö (57 %).

Kriisitietoisuuden voimistuminen ei kuitenkaan koske kaikkia asioita tai palveluita. Kulttuuri- ja kirjastopalveluita koskevat kehitysodotukset eivät ole juurikaan synkentyneet. Aiempaa useampi otaksuu kulttuuripalveluiden jopa parantuvan seuraavan neljän vuoden aikana.

Johtopäätökset

Suomalaisten mielestä kunnallista itsehallintoa ei saa heikentää missään oloissa. Enemmistö vierastaa ajatusta kuntien tehtävien siirtämisestä maakunnille tai maakuntien kokoisille alueille (suurkunnille).

Kansalaisilla ei ole yksimielistä näkemystä siitä, miten kuntien taloudelle ja palveluille tulisi tehdä. Noin kolmannes korottaisi käyttö- ja palvelumaksuja, ja samansuuruinen joukko myisi kunnan omaisuutta. Lainanottoa ei saisi lisätä. Säästää pitäisi, mutta palveluita ei kuitenkaan saisi karsia, saati veroja korottaa.

Näkemykset oman asuinkunnan palveluiden kehityksestä ovat tummansävyisiä, ja ne ovat muuttuneet parin vuoden aikana aiempaakin synkemmiksi.

3. Mielipiteet sote-uudistuksesta

3.1. Arviot sote-uudistuksen seurauksista

Kansa ei usko sote-uudistuksen onnistumiseen

Hallituksen esitys uudeksi sote-järjestämislaiksi annettiin eduskunnalle joulukuussa 2014. Eduskunnan pitäisi päättää asiasta ennen kevään 2015 eduskuntavaaleja. Sote-lain tarkoitus on uudistaa kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, tuottamista, hallintoa, suunnittelua, rahoitusta ja valvontaa koskevat säännökset. Ns. sote-uudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirretään tulevaisuudessa maassamme viidelle sosiaali- ja terveystaloudelle. Palvelut tuotetaan enintään 19 tuottamisvastuualueella. Palveluiden tuottajina voivat toimia kunnat, yritykset ja niin sanottu kolmas sektori.

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan neljän keskeisen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella oletetaan olevan toteutuessaan.

Väestöstä vain pieni osa uskoo palveluiden paranevan. Eniten luottamusta kohdentuu siihen, että palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin paranee tulevaisuudessa (19 %). Palveluiden laadun ja tasavertaisuuden

kohdalla parantumista ennakoivat näkemykset ovat enintään kuudesosan luokkaa. Vain kymmenesosa uskoo palveluiden määrässä ja saavutettavuudessa tapahtuvan myönteistä kehitystä.

Näkemykset ovat kaikkien kriteerien osalta pikemminkin pessimistisiä kuin optimistisia. Selvä enemmistö (66 %) uskoo sote-ratkaisun seuraamuksena palveluiden saavutettavuuden heikkenevän. Enemmistö arvioi myös palveluiden tasavertaisuuden maan eri puolilla heikkenevän ja palveluiden määrän pienentyvän. Lähes joka toinen (45 %) näkee uhkaksi myös palveluiden laadun huonontumisen.

Vuonna 2014 näkemyksiä sote-uudistuksesta selvitettiin kahteen otteeseen, keväällä heti hallituspuolueiden ja opposition linjaratkaisun jälkeen ja joulukuussa sen jälkeen, kun hallitus oli antanut esityksen laiksi. Mielipiteet muuttuivat aiempaa synkemmiksi kevästä. Usko sote-uudistukseen heikentyi väestön keskuudessa tuntuvasti vuoden loppuun mennessä.

Aiempaa useampi arvioi palveluiden saavutettavuuden heikkenevän (50 % → 66 %). Myös kaikissa muissa kysytyissä asioissa mielialat muuttuivat pessimistisemmiksi. Merkillepantavaa tuloksissa joulukuulta on se, että palveluiden saavutettavuutta, laatua, määrää ja tasavertaisuutta koskevilla arvioilla pessimismi peittoaa optimismin kaikissa väestöryhmissä, myös puoluekannan mukaan tarkasteluna.

Puoluekannan mukaisista eroista voi kuitenkin mainita sen, että perussuomalaisten kannattajia leimaa kauttaaltaan epäusko sote-hankkeen onnistumiseen. Keskustan kannattajat pelkäävät etenkin palveluiden tasavertaisuuden maan eri puolilla heikkenevän. Vasemmistoliiton tukijat ovat keskimäärää useammin huolissaan palveluiden saavutettavuudesta. Kokoomuksen kannattajat ovat keskimäärää vähemmän pessimistisiä ja uskovat muita useammin, että mikään ei muutu.

Lähes kaksi viidestä olisi joulukuussa 2014 lykännyt sote-uudistuksen kokonaan eduskuntavaalien yli

Vaikka usko sote-uudistuksen toteutumiseen on väestön keskuudessa ollut koetuksella, vain vajaa kaksi viidesosaa (37 %) väestöstä kannatti joulukuussa sitä, että sote-uudistus olisi hyvä lykä-

tä kokonaisuudessaan eduskuntavaalien yli seuraavan hallituksen hoidettavaksi. Samansuuruinen joukko (38 %) torjui ajatuksen, eikä neljänneksellä ollut näkemystä asiasta.

Tulosten perusteella enemmistö perussuomalaisten kannattajista olisi ollut valmis lykkäämään sote-uudistuksen kokonaisuudessaan eduskuntavaalien yli. Kokoomuksen tukijat edustivat toista ääripäätä ja vastustivat ehdotusta sote-uudistuksen lykkäämisestä. Muiden puolueiden kannattajien näkemykset jakaantuvat kutakuinkin tasan ehdotuksen puolesta ja vastaan.

Joulukuussa suomalaisista lähes reilu kolmannes (35 %) tunnusti tutkimuksessa sen, etteivät ole perillä siitä, mistä sote-uudistuksessa on kysymys, eivätkä sen vuoksi ymmärrä sitä. Enemmistö (56 %) torjui tällaisen ajatuksen. Edellisiin tutkimuksiin verrattuna aiempaa useampi torjui sen, että olisivat tietämättömiä sote-uudistuksen sisällöstä.

3.2. Mielipiteet sote-alueiden päätöksentekijöiden valinnasta, koosta ja peruskuntien määrästä

Kansalaiset ovat erimielisiä siitä, miten ylimmät päättäjät tulisi valita sote-alueille

Sote-uudistus pitää sisällään sen, että uudet sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavat alueet muodostavat palveluihin yksiporaisen hallinnon. Uusien järjestämisvastuussa olevien alueiden hallintomalli on kuntayhtymä. Kuntayhtymiin joudutaan valitsemaan päätöksentekijät. Teemaan liittyen vastaajilta kysyttiin, miten ylimmät päättäjät tulisi valita sote-alueille.

Kansalaisilta ei saada yksiselitteistä vastausta esitettyyn kysymykseen. Vajaa kaksi viidestä (37 %) ilmoittaa, että edustajat sote-alueen valtuustoon tulisi valita suoralla kansanvaalilla kuntavaalien yhteydessä. Kaksi viidestä (40 %) on sitä mieltä, että kunnan päättäjät valitsevat edustajat sote-alueen kuntayhtymän valtuustoon.

Suora kansanvaali kiihottaa etenkin perussuomalaisten kannattajia (53 %). Kokoomuksen (59 %), SDP:n (51 %) ja keskustan kannattajien (53 %) enemmistö luottaa enemmän siihen, että kunnan päätöksentekijät valitsevat edustajat sote-alueiden valtuustoihin.

Koulutustaso on yhteydessä näkemyksiin. Korkeasti koulutettut kannattavat kunnan päätöksentekijöiden harkintavaltaa asiassa. Vähän koulutettujen keskuudessa toivotaan suoraa kansanvaalia. Ammatin mukaan suora kansanvaali viehättää etenkin työntekijöitä, opiskelijoita ja eläkeläisiä. Ylemmät ja alemmat toimihenkilöt antaisivat kunnan päätöksentekijöiden tehdä valinnan.

Kaksi viidestä arvioi, että sote-alueet ovat liian suuria

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin viiden suuren sote-alueen aluejako maakunnittain ja kysyttiin, ovatko sote-alueet liian suuria, liian pieniä vai sopivan kokoisia järjestämään kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut perustasosta aina vaativiin erityispalveluihin saakka.

Kaksi viidesosaa (42 %) kansalaisista arvioi, että sote-alueet ovat liian suuria järjestämään kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut perustasosta aina vaativiin erityispalveluihin saakka. Kuitenkin lähes yhtä suuri joukko (36 %) näkee sote-alueet sopivan kokoisina. Juuri kukaan ei pidä niitä liian pieninä.

Sukupuoli erottelee näkemyksiä siten, että naiset ovat taipuvaisia arvioimaan sote-alueet liian suuriksi. Miehet pitävät alueita sopivan kokoisina.

Enemmistö perussuomalaisten (53 %) ja Vasemmistoliiton (60 %) kannattajista sanoo sote-alueiden olevan liian suuria. Kokoomuksen (62 %) ja SDP:n (52 %) tukijat pitävät sote-alueita sopivan kokoisina. Keskustan kannattajista kaksi viidestä (43 %) arvioi sote-alueet liian suuriksi, ja reilu kolmannes (36 %) on tyytyväinen alueiden kokoon.

Asuinalueella tai kuntatyyppillä ei ole yhteyttä näkemyksiin sote-alueiden koosta. Näkemykset ovat sidoksissa sosiaaliseen asemaan ja sitä kautta puoluekantaan. Korkeasti koulutetut ja ylemmät toimihenkilöt arvioivat sote-alueiden koon sopivaksi. Vähemmän koulutetut, alemmat toimihenkilöt ja työntekijät pitävät sote-alueita liian suurina. Liian suuriksi sote-alueet näkevät etenkin ne, jotka otaksuivat palveluiden saavutettavuuden, laadun ja määrän heikkenevän.

Sote-uudistuksen jälkeen kuntien määrään tarvitaan enää pientä säätöä

Sote-uudistuksen toteutuessa kuntien järjestämisvastuulla olevista tehtävistä yli 50 prosenttia siirtyisi kunnilta uusille sote-alueille. Jos näin suuri osa tehtävistä siirtyy kunnilta sote-alueille, herää kysymys, tarvitaanko kuntaliitoksia enää.

Suomalaisista noin viidennes (19 %) arvioi, että sote-uudistuksen jälkeenkin on tarpeellista toteuttaa suuri kuntien määrän karsinta. Käytännössä samansuuruinen joukko (21 %) ajattelee, että mitään kuntaliitoksia ei enää tarvita. Suurin joukko (34 %) kannattaa pientä vähennystä kuntien määrään, ei kuitenkaan mitään suurta kuntauudistusta.

Puoluekanta heijastuu vastauksissa. Kokoomuksen kannattajista lähes kaksi viidestä (38 %) sanoo, että sote-uudistuksen jälkeenkin on tarpeellista toteuttaa huomattava kuntien määrän vähentäminen. SDP:n kannattajista näin ajattelee vajaa kolmannes (31 %). Perussuomalaisten (40 %) ja keskustan (33 %) kannattajista huomattava osa ilmoittaa, että sote-uudistuksen jälkeen ei tarvita mitään kuntaliitoksia.

3.3. Näkemykset valinnanvapaudesta ja yksityisten palvelutuottajien asemasta

Valinnanvapaus on hyvästä – päävastuun palveluiden tuottamisesta tulee olla julkisella sektorilla

Kysymystä yksityisen panoksen asemasta terveydenhuollossa sivuttiin tutkimuksessa useammalla kysymyksenasettelulla. Paljon julkisuudessa vellone asia on ollut yksityisten palvelutuottajien asema sote-ratkaisussa. Niukka enemmistö (52 %) suomalaisista kannattaa sitä, että tulevaisuudessa yksityisille sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajille taattaisiin samanlainen kilpailuasetelma kuin julkisille palvelutuottajille. Kolmannes (33 %) väestöstä torjuu ajatuksen yksityisten palvelutuottajien aseman parantamisesta osana sote-ratkaisua.

Ehdotus yksityisten palvelutuottajien aseman turvaamisesta viehättää etenkin kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan kannattajia. Puolet SDP:n ja vihreiden kannattajista torjuu ehdotuksen.

Väittämä ”tulevaisuudessa asiakkaan tulisi voida valita yhteiskunnan maksamia tai osaksi maksamia terveys- ja hyvinvointipalveluita vapaammin” saa selvän enemmistön kannatuksen (76 %). Mielipide on, jos mahdollista, voimistunut vuodesta 2013.

Kansalaisten näkemyksiä voi pitää luonnollisina sikäli, että yksilön valinnanmahdollisuuksien lisäämisellä on aina hyvä kaiku. Suurempi valinnanmahdollisuus saattaa välillisesti viitata myös palvelutarjonnan volyymiin. Jos palveluita saa yhden luukun sijasta useista paikoista, niitä myös on enemmän tarjolla ja hyvään hoitoon pääsee helpommin.

Vaikka enemmistön mielestä terveys- ja hyvinvointipalveluja tulisi voida valita vapaammin, päävastuu sosiaali- ja terveystalveluiden tuottamisesta tulisi olla kunnilla ja kuntayhtymillä. Neljä viidestä (79 %) ilmoittaa, että päävastuu sosiaali- ja terveystalveluiden tuottamisesta tulee pysyä vastaisuudessa kunnilla ja kuntayhtymillä.

Ajatus kuntapalvelujen ulkoistamisesta yksityisten yritysten ja kolmannen sektorin hoidettavaksi nykyistä enemmän synnyttää vastarintaa (56 %). Noin neljännes väestöstä soisi kunnallisia palveluja ulkoistettaviksi nykyistä voimakkaammin. Tulos on samansuuntainen kuin aiemmin vuonna 2013 toteutetussa tutkimuksessa. Tuloksista voisi tehdä sen johtopäätöksen, että palvelujen ulkoistaminen käy päinsä, jos kuntalainen saa itse päättää asiasta.

Enemmistö (54 %) ilmoittaa, että heille on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystalvelut järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pääsee. Kaksi viidestä (39 %) torjuu väittämän. Mielipiteet ovat samansuuntaisia kuin viime huhtikuussa. Sen sijaan vuoteen 2013 verrattuna näkemykset ovat muuttuneet. Aiempaa useammalle on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystalvelut järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pääsee (39 % → 54 %).

3.4. Arviot ja näkemykset palveluiden sijainnista

Etäisyydet palveluihin tyypillisimmin kahdesta kolmeen kilometriin

Palveluiden saaminen läheltä nousee usein pintaan päättäjien puheissa ja kuntalaisten odotuksissa. Kysymys lähipalveluista on ollut vuosia ajankohtainen asia. Pulma niukkojen resurssien valitessa on kuitenkin se, pystytäänkö kansalaisten kannalta kaikki keskeiset palvelut tuottamaan lähellä. Palveluiden saavutettavuutta koskeva tärkeä tekijä on sijainti ja etäisyys. Sijainnilla on merkitystä erityisesti asukkaille, joiden kyky liikkua on esimerkiksi iän myötä heikentynyt.

Tutkimuksessa palvelujen etäisyyttä lähestyttiin kahdella kysymyssarjalla, jossa pyydettiin arvioimaan yhdeksän eri palvelun saavutettavuutta. Aluksi tiedusteltiin, mikä olisi etäisyys kotoa lähimmälle palvelupisteelle tai -paikalle, jos tarvitsisi palvelua. Tämän jälkeen kysyttiin, mikä olisi kohtuullinen etäisyys.

Etäisyydet palveluihin vaihtelevat keskimäärin kahdesta kilometristä noin kolmeen kilometriin. Lyhimmat matkat kotoa ovat kuntoilureiteille, päiväkoteihin ja peruskouluun. Noin kolme kilometriä vaatii matka sosiaaliasemalle, kansalais- tai työväenopistoon, urheilu- tai uimahalliin ja lukioon tai ammattikouluun.

Palvelujen saatavuudessa etäisyydet ovat vahvimmin yhteydessä kuntatyyppiin. Etäisyys palveluihin kasvaa siirryttäessä pääkaupunkiseudulta ja muista kaupunkimaisista kunnista taajaan asuttuihin tai maaseutumaisiin kuntiin. Enemmistölle pääkaupunkiseudun asukkaista lähin terveyskeskus on alle kahden kilometrin päässä, kun maaseutumaisissa kunnissa vain reilu kolmannes väestöstä asuu alle kahden kilometrin etäisyydellä terveyskeskuksesta. Samanlainen riippuvuus koskee myös etäisyyttä sosiaaliasemalle tai -virastoon.

Nykyistä pidemmät matkat palveluihin käyvät

Kansalaisten kohtuullisina pitämät etäisyydet ovat suurempia kuin arviot nykyisistä. Tiedusteltaessa kohtuullista etäisyyttä palveluihin etäisyydet vaihtelevat palvelun mukaan reilusta kahdesta kilometristä vähän yli kolmeen kilometriin. Viidessä palvelus-

sa yhdeksästä enemmistö suomalaisista pitää kohtuullisena etäisyytenä vähintään kolmea kilometriä, ellei jopa pidempää.

Verrattaessa kohtuullisena pidettyjä etäisyyksiä arvioihin todellisista matkoista käy ilmi, että alle kymmenen kilometrin etäisyyksillä kansalaiset olisivat valmiita jopa hieman pidentämään matkoja palveluihin nykyisestä. Kaikissa palveluissa selvästi suurempi osa hyväksyisi 6–10 kilometrin matkan, vaikka kyseinen matka olisikin nykyisin lyhyempi. Urheilu- ja uimahalliin sopivimpana matkana pidetään 3–5 km (41 %). Vastaavaa etäisyyttä pidetään suosituimpana myös lukioon tai ammattikouluun, sosiaaliasemalle ja terveyskeskukseen kuljettaessa, vaikka tällä hetkellä useilla matkat ovatkin lyhyempiä.

Peruskouluun sopivimpana matkana pidetään 1–2 km (43 %), vaikka tällä hetkellä yli puolella (52 %) matka on alle kilometrin. Lasten päiväkotiin matka on lähes puolella (48 %) nyt alle kilometri. Tätä pitää sopivana matkana vain vajaa neljännes (23 %) vastaajista. Kun tällä hetkellä vain noin joka kymmenennen lapsen päiväkotimatka (8 %) on 3–5 km, on vastaajista neljännes (25 %) sitä mieltä, että juuri tuo matka on sopiva. Tämä kertoo, että kaupungeissa ja taajamissa on valmiutta käydä nykyistä hie-
man kauempaakin palveluissa.

Tuloksia tulkittaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon suhteellisuus. Vaikka etäisyydet palveluihin koko väestön keskuudessa näyttävät keskimäärin siedettäviltä, on väestöryhmiä, jotka asuvat kaukana palveluista. Maaseutumaisissa kunnissa asuvista kuudesosa asuu yli 20 kilometrin päässä terveyskeskuksesta ja joka viides yli 20 kilometrin päässä sosiaalikeskuksesta.

Maaseudulla, jossa etäisyydet palveluihin ovat usein yli 10 kilometriä, pidetään 11–20 kilometrin matkaa siedettävänä, eli sama määrä vastaajia, jotka tällä hetkellä jo kulkevat kyseisen matkan, katsovat sen olevan sopiva myös tulevaisuudessa. Sen sijaan yli 20 kilometrin matkoja pidetään yleisesti liian pitkinä.

Palvelujen saavutettavuudessa kohtuullisena pidetyt etäisyydet eroavatkin asuinalueittain. Pääkaupunkiseudulla ja muissa kaupungeissa, joissa on totuttu lyhempiin matkoihin, palvelut haluttaisiin lähemmäksi kuin maaseutumaisissa kunnissa. Kaikkien palveluiden ei kuitenkaan tarvitse olla ihan liki omaa asuntoa.

Myös ikä on yhteydessä näkemyksiin kohtuullisista etäisyyksistä. Iän myötä kohtuullisina pidetyt etäisyydet lyhenevät. Selvimmin tämä näkyy, kun vertaa 60-vuotiaiden ja tätä vanhempien näkemyksiä nuorempien ikäluokkien käsityksiin. Enemmistö ikääntyneistä haluaa terveysaseman alle kahden kilometrin etäisyydelle. Selvä enemmistö ikääntyneistä kuitenkin toivoo myös lasten päiväkotia kävelymatkan päähän kotoa.

Johtopäätökset

Kansa suhtautuu sote-uudistukseen pessimistisesti. Enemmistö suomalaisista uskoo sote-uudistuksen johtavan palveluiden huonontumiseen. Varsin moni olisi valmis lykkäämään sote-uudistuksen kokonaan eduskuntavaalien yli.

Sote-uudistuksen toteutuessa kuntien järjestämisvastuulla olevista tehtävistä yli 50 prosenttia siirtyisi kunnilta uusille sote-alueille. Tämän takia kansalaiset arvioivat, että mitään suurta kuntien määrän vähentämistä ei tarvita, ainoastaan pientä säätöä.

Suomalaisten mielestä valinnanvapaus on hyvästä. Enemmistö kannattaa sitä, että yksityisille sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajille taataan samanlainen kilpailuasetelma kuin julkisille palvelutuottajille. Päävastuun sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta tulisi silti pysyä vastaisuudessakin kunnilla ja kuntayhtymillä.

Etäisyydet palveluihin ovat koko väestön keskuudessa nykyisin keskimäärin siedettäviä. Huomattava osa väestöstä etenkin kaupungeissa ja taajamissa olisi valmis käymään palveluissa jopa hie-
man nykyistä kauempaakin.

4. Mielipiteet sääntelystä

4.1. Mielipiteet toimintaa rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista

Säädöksiä ja määräyksiä on liikaa ja sääntely on liian pikkutarkkaa

Pitkällä aikavälillä vuosittaisen sääntelyn määrä on lisääntynyt voimakkaasti. Suuntaus on sama myös muissa kehittyneissä maissa. Jotkut menevät tulkinnoissa jopa niin pitkälle, että puhuvat hyvinvointiyhteiskunnan muuttumisesta holhousyhteiskunnaksi.

Kun sääntelyn määrä kasvaa ja tulee yksityiskohtaisemmaksi, ihmisten, yritysten ja viranomaisten on yhä vaikeampi tunnistaa, mitkä säännöt soveltuvat eri tilanteisiin. Tämä lisää epävarmuutta, kun lainsäädännön perustehtävä olisi kuitenkin luoda vakautta, ennustettavuutta ja yhdenvertaisuutta.

Tämän kertaisessa tutkimuksessa teemaa lähestyttiin useammalla kysymyksenasettelulla. Vastaajilta tiedusteltiin, mitä mieltä he ovat yleensä toimintaa rajoittavista säädöksistä, määräyksistä ja ohjeista maassamme. Tämän jälkeen kysyttiin, missä määrin yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää.

Valtaosa (74 %) suomalaisista arvioi rajoittavia säännöksiä, määräyksiä ja ohjeita olevan maassamme ainakin jonkin verran liian paljon tarpeeseen nähden. Yli kolmannes katsoo säännösten ja normien määrän aivan liialliseksi. Niitä, jotka olisivat halukkaita lisäämään sääntelyä, ei juuri löydy.

Oman itsensä osalta kansalaiset ovat varovaisempia arvioissaan. Noin puolet (47 %) väestöstä arvioi, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää aivan liikaa tai jonkin verran liikaa. Kaksi viidestä (42 %) on sitä mieltä, että yhteiskunnan normeja on heidän oman elämän kannalta sopivasti.

Miehet (57 %) kokevat naisia useammin, että yhteiskunnan eri säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat heidän elämää liian kanssa. Naisista enemmistö (51 %) arvioi heitä itseään rajoittavia määräyksiä olevan sopivassa määrin.

Ammattitasta heijastuu myös vastauksissa. Enemmistö ylemmistä toimihenkilöistä ja yrittäjistä arvioi, että säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat heidän elämää liian kanssa. Alempien toimihenkilöiden ja opiskelijoiden keskuudessa ollaan keskimäärää useammin tyytyväisiä. Puoluekannan mukaan etenkin perussuomalaisten ja keskustan kannattajat kokevat normien rajoittavan omaa elämää liiaksi.

4.2. Missä asioissa liikaa, missä liian vähän rajoituksia?

Elinkeinojen harjoittamista ja rakentamista rajoitetaan liiaksi

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin lista asioita ja kysyttiin, missä kaikissa he kokevat olevan liiaksi rajoittavia säädöksiä, määräyksiä tai ohjeita. Samaa listaa käyttäen he arvioivat myös, missä asioissa on liian vähän rajoittavia säädöksiä, määräyksiä tai ohjeita.

Enemmistön mielestä liikaa rajoituksia kohdentuu elinkeinojen harjoittamiseen (luvat) sekä rakentamiseen ja remontointiin. Lisäksi noin puolet väestöstä arvioi alkoholijuomien valmistusta ja myyntiä sekä kauppojen ja ravintoloiden aukioloaikoja rajoitettavan liian kanssa. Asiat, joissa sääntely on kutakuinkin koh-

dallaan, löytyy useampia. Näihin kuuluvat ainakin pankkitointa, kuluttajansuojelu ja ympäristönsuojelu.

Kun vastaajilta kysytään, missä asioissa sääntelyä on liian vähän, syntyy jokseenkin laiha kuva. Missään asioissa ei haluttaisi lisätä normeja tiukemmaksi. Sääntelyn tiukentaminen on kauhistus etenkin kokoomuksen kannattajille.

Valtaosa kansalaisista torjuu elämäntapaohjailun

Selvä enemmistö (78 %) suomalaisista yhtyy väittämään, jonka mukaan Suomessa aivan liian monia asioita säädellään liian pikkutarkasti. Vain vajaa viidesosa tohtii olla eri mieltä väittämän kanssa.

Kansalaisten opastaminen kohti terveempiä elämäntapoja pakolla saa taakseen vain reilun kymmenesosan (12 %) suomalaisista. Suuri enemmistö (83 %) torjuu ajatuksen, että viranomaisien tulisi ohjailla kansalaisia voimakkaammin, jos ihmiset eivät pysty muuten elämään oikein.

Enemmän kuin kaksi kolmesta (69 %) on sitä mieltä, että suurin osa Suomen täysi-ikäisistä ihmisistä kyllä osaa pitää huolta itsestään ilman ohjausta ja määräyksiä. Noin neljännes on eri mieltä ja epäilee suomalaisten kykyä pitää itsestään huolta.

Vaikka valtaosa väestöstä uskookin, että Suomessa säädellään aivan liian monia asioita liian pikkutarkasti, asia harmittaa vain noin puolta vastaajakunnasta. Joka toinen (50 %) on valmis allekirjoittamaan sen, että kieltoja on lähes joka paikassa, mikä harmittaa ja ahdistaa. Perusuomalaisten kannattajat ja yrittäjät ovat eniten harmissaan kieltojen määrästä.

Sääntelemätön taksi- ja apteekkitoiminta sekä alkoholin myynti saa tyrmäyksen

Jonkinlaista ymmärtämystä viranomaisien määräyksiä kohtaan tuntee noin kaksi viidestä. Suomalaiset jakaantuvat kahteen leiriin suhtautumisessa viranomais-toimintaan. Kaksi viidestä (42 %) ilmoittaa, että uppiniskaiset ja niskuroivat ihmiset vastustavat turhaan viranomaisien tarpeellisia määräyksiä. Ajatuksen torjuu yhtä moni (46 %).

Niukka enemmistö (52 %) kansalaisista on sitä mieltä, että jos joku keksii Suomessa jotain uutta, joka ei ole suoranaisesti kiellettyä, niin todennäköisesti siihenkin tulisi olla jonkin viranomaisen lupa. Reilu neljännes (28 %) torppaa moisen väittämän.

Konkreettinen ehdotus, jonka mukaan Suomessa tulisi voida perustaa taksiyritys, apteekki tai alkoholikauppa vapaasti ilman mitään rajoittavia säännöksiä tai määräyksiä, saa taakseen vain neljänneksen (24 %) kansalaisista. Selvä enemmistö (70 %) vastustaa ajatusta täysin sääntelemättömästä taksi- tai apteekkitoiminnasta ja alkoholikaupasta. Jonkinasteista ymmärtämystä sääntelemätöntä elinkeinojen harjoittamista kohtaan ilmenee miesten, keski-ikäisten ja perussuomalaisten kannattajien keskuudessa.

Johtopäätökset

Valtaosa suomalaisista arvioi rajoittavia säännöksiä, määräyksiä ja ohjeita olevan maassamme liian paljon. Tämän lisäksi puolet väestöstä arvioi, että yhteiskunnan erilaiset säädökset, määräykset ja ohjeet rajoittavat omaa elämää liiaksi.

Enemmistön mielestä liikaa rajoituksia kohdentuu etenkin elinkeinojen harjoittamiseen ja rakentamiseen. Sääntelyn nähdään olevan kutakuinkin kohdallaan pankkitoiminnassa, kuluttajansuojelussa ja ympäristönsuojelussa.

Valtaosa kansalaisista torjuu elämäntapaohjailun. Suomalaisen kykyä pitää itsestään huolta ei epäillä. Vaikka sääntelyä halutaan purkaa, kuitenkin aivan mihin saakka tahansa ei haluta joustaa. Suomalaiset eivät sallisi sääntelemätöntä taksi- ja apteekkitoimintaa tai alkoholijuomien myyntiä.

5. Poliittikka-arviot

Raportin jälkiosassa katse ulotetaan poliittiseen asenneilmastoon. Keskeisen huomion saavat edessä olevat eduskuntavaalit ja kansalaisten niitä koskevat asenteet ja odotukset.

5.1. Suomalaisen suhde puolueisiin

Poliittisia päättäjiä ollaan taipuvaisia syylistämään

Jotta vaaleissa kannattaisi äänestää, puolueilla tulee nähdä jokin rooli yhteiskunnan kehittämisessä ja ylläpitämisessä. Tähän liittyvä väittämä tunnusteli näkemyksiä puolueiden vastuusta. Väite ”puolueet ovat onnistuneet hyvin ja vastuullisesti kotikunnan asioiden hoitamisessa” pikemminkin torjutaan (56 %) kuin hyväksytään (32 %).

Samansuuntainen tulos saadaan väittämään ”puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita”. Enemmistö (55 %) torjuu teesin, ja noin kolmannes (34 %) on valmis allekirjoittamaan sen.

Jos poliittisten toimijoiden arvostus hieman ontuu tarkastelutasosta riippumatta, päättäjien syylistäminen sujuu vieläkin pa-

remmin. Väite ”on poliittisten päättäjien syytä, jos peruspalvelut ovat riittämättömiä tarpeeseen nähden” saa enemmän kuin kahden kolmasosan (69 %) hyväksynnän. Eri mieltä tohtii olla vain reilu viidennes (22 %). Vaikka kysymys ei paikanna, ovatko syylliset eduskunnassa vai kunnissa – kaiketi molemmissa –, heidät halutaan tilille, olivatpa he voineet vaikuttaa asioiden kulkuun (kaukokulkeutuneisiin ongelmiin) tai eivät.

Niin paljon kuin ”hyviä, oikeita ja demokraattisia” päätöksiä kaivataankin, niiden tekeminen on erisuuntaisten intressien takia tuskallista puuhaa. Usein päätökset ovat kompromisseja, jotka eivät ole erityisesti kenenkään mieleen. Tällä näkemyksellä on vastetta myös kansalaismielipiteessä. Väite ”valtakunnallisia päättäjiä syyllistetään suotta päätöksistä, joita he tiukoissa tilanteissa ja ristiriitaisten odotusten vallitessa joutuvat tekemään” saa enemmän kieltäjiä (59 %) kuin hyväksyjiä (31 %).

Epäsuorasti syyllisyyskysymykseen liittyy kysymys sosiaalisen eriarvoisuuden tunnistamisesta. Koetaanko päättäjien syyttämiseen olevan todellista tarvetta? Väite ”sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoistuminen on omassa kotikunnassani mennyt liian pitkälle” jakaa väestön kahtia. Liiallisena eriarvoistumista pitäviä (38 %) on hieman vähemmän kuin asian kiistäviä (44 %).

Eriarvoistumiskannoilla nähdään yhteys vastaajan taloudellisen sosiaaliseen asemaan ja siihen usein kytkeytyvään puoluekannatukseen. Keskimääräistä useammin tapahtuneen eriarvoistumisen tunnistavat vanhemmat ikäryhmät, eläkeläiset, työntekijät, työttömät sekä perussuomalaisien ja Vasemmistoliiton kannattajat. Laajimmin teesin torjuvat kokoomuksen kannattajat ja ylemmät toimihenkilöt.

Vain kaksi viidestä arvioi puolueita olevan liikaa

Etenkin vaalien alla kansalaisten äänistä kilvoittelee suuri joukko puolueita. Suomessa on puolerekisterissä kuusitoista puoluetta, joista yhdeksän on eduskunnassa. Jokainen puolue tarjoaa jotain erilaista, moni samanlaista. Kun vaalien jälkeen muodostetaan hallitus, on hallituspuolueiden tehtävä kompromisseja. Herää kysymys, tulisiko puolueita olla vähemmän. Väittämä ”Suomessa

on liian paljon puolueita” jakaa kansaa. Kaksi viidestä (39 %) yhtyy väittämään, ja lähes joka toinen (48 %) torjuu sen.

Ikä on yhteydessä käsityksiin puolueiden liian suuresta määrästä. Iän myötä yleistyy näkemys puolueiden liian suuresta määrästä. Eläkeläisistä ja 60 vuotta täyttäneistä enemmistö arvioi puolueiden määrän liialliseksi. Sen sijaan nuoret ja opiskelijat torjuvat ajatuksen puolueiden liiallisesta määrästä maassamme.

Puoluefuusioita vierastetaan

Yksi keino puolueiden määrän vähentämiseksi ovat fuusiot. Tutkimuksessa testattiin joukko mahdollisia puoluefuusioita. Kaikkiaan testattiin neljätoista erilaista ehdotusta eri puolueiden liittämiseksi yhteen.

Yleiskuva puolueiden määrän vähentämiseksi tällä tavoin osoittautuu hankalaksi. Mikään ehdotus ei saa kansalaisten enemmistön tukea. Eniten kannatusta saa SDP:n ja Vasemmistoliiton liittäminen yhdeksi puolueeksi (42 %). Ongelmaksi tämä ehdotus muodostuu jo senkin takia, että etenkin Vasemmistoliiton kannattajat torjuvat ajatuksen. Eniten tämä ehdotus saa tukea kokoomuksen, perussuomalaisten ja keskustan kannattajilta.

Kaikki muut ehdotukset puolueiden liittämiseksi yhteen torjutaan kansan keskuudessa. Vasemmistoliiton ja vihreiden fuusiota kannattaa vain reilu neljännes (28 %) kansalaisista. Ajatus ei saa kannatusta suuressa määrin edes ao. puolueiden kannattajien keskuudessa.

Kaikkein vastenmielisimpiä ehdotuksia ovat kokoomuksen ja perussuomalaisten sekä kokoomuksen ja SDP:n naittaminen yhdeksi puolueeksi. Etenkin kokoomuksen kannattajille ajatus fuusiosta perussuomalaisten kanssa tuntuu hullunkuriselta ja mahdottomalta.

Keskimäärää enemmän haluja puoluefuusioihin on niiden kansalaisten keskuudessa, jotka arvioivat puolueita olevan maassamme liian paljon. Heistä enemmistö liittäisi yhteen SDP:n ja Vasemmistoliiton (58 %).

5.2. Suomalaisten suhde äänestämiseen

Enemmistön mielestä äänestäminen kannattaa ja blokkivaalit kiinnostaisivat

Lähestyviä vaaleja konkreettisesti koskevien kannanottojen taustaksi on paikallaan luoda silmäys äänestyskäyttäytymisen yleisempiin lähtökohtiin. Äänestämisen motivaatiopohjaa tunnusteleva väite ”asiat hoituvat Suomessa kohtuullisen hyvin ilman minun ääntäni eduskuntavaaleissa” torjutaan (70 %). Vain noin viidennes (19 %) yhtyy väittämään.

Tulos kielii siitä, että asioiden ei koeta olevan niin hyvin, että kannattaisi jättää äänestämättä. Kysymys mittaa äänestämiseen ja sen mielekkyyteen suhtautumista lähinnä ns. luottavaisen passivisuuden näkökulmasta. Käsitteellä on pyritty selittämään mm. vähäistä äänestysaktiivisuutta. Ajatuksena on, että tyytyväisyys vallitseviin oloihin tekisi äänestäjistä laiskoja; äänestämään ei kannata vaivautua, kun systeemi toimii hyvin ilmankin.

Merkittävämpi äänestämättömyyden syy lienee kuitenkin epäusko osallistumisen vaikuttavuuteen; vaikka äänestäisin, asiat eivät hoituisi sen paremmin tai muuttuisi mitenkään. Tätä lähestyttiin tutkimuksessa väittämällä ”eduskuntavaalit tarjoavat äänestäjälle todellisen mahdollisuuden muuttaa politiikan suuntaa”. Kansalaisista selvä enemmistö (60 %) yhtyy teesiin. Noin kolmannes (31 %) torjuu väittämän.

Käsityksiä vaaleihin osallistumisen mielekkyydestä lähestyttiin myös väitteellä ”puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoittelemansa hallitusohjelma, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vaikuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen”. Ehdotus saa taakseen lähes kolme neljästä (72 %). Vain yksi kuudesta torjuu ajatuksen ns. ”blokkivaaleista”.

Vakiintuneita, uskollisia, äänestäjiä on vain noin neljännes väestöstä

Tutkimuksessa kartoitettiin myös äänestämistottumuksia. Tarkoituksena oli selvittää äänestysikäisten kansalaisten jakaantumista erilaisiin äänestäjätyyppeihin, tarkastella niiden väestöä koskevia tuntomerkkejä, lisäksi arvioida, miten eri tyytit mah-

dollisesti eroavat politiikkaa ja vaaleja koskevilta odotuksiltaan. Ryhmittely perustui itsearviointiin. Vastaajilta kysyttiin, millaisena äänestäjänä he pitävät itseään eduskuntavaaleissa.

Tietyn yhden puolueen kannattajaksi eli ns. vakiintuneeksi äänestäjäksi (ei äänestäisi muita) itsensä luokittelee neljännes (24 %) väestöstä. Jonkin puolueen ”häilyväksi” kannattajaksi (voisi äänestää muitakin) itsensä määrittää yli kolmannes (37 %). Viimemainittuun ryhmään kuuluvat saattavat siis jossain olosuhteissa vaihtaa puoluetta, ja he ovat jonkun puolueen epävarmoja kannattajia ja siinä mielessä liikkuvuuteen taipuvaisia.

Noin viidennes (19 %) väestöstä ei ole minkään puolueen kannattaja, ja he voivat vaihtelevasti äänestää eri puolueita. Näitä voitaisiin kutsua myös varsinaisiksi liikkuviksi äänestäjiksi.

Vain hyvin harva (4 %) pitää itseään jonkin puolueen kannattajana ja ilmoittaa voivansa jättää äänestämättä. Passiivisuuteen taipuvaisiksi voidaan lukea myös ne, jotka eivät ole minkään puolueen kannattajia, ja he voisivat äänestää jotakin puoluetta, mutta jättää yhtä hyvin myös äänestämättä (7 %), sekä ne, jotka suoraan ilmoittavat luultavasti jättävänsä äänestämättä (5 %). Myös ne, jotka eivät osaa itseään luokitella mihinkään ryhmään (4 %), voidaan tulkita passiivisuuteen taipuvaisiksi. Edellä mainittu neljä ryhmää ovat viidenneksen (20 %) luokkaa kaikista äänestäjistä. Heitä voidaan kutsua passiivisiksi äänestäjiksi.

Keskusta on kyennyt vetoamaan liikkuviin äänestäjiin

Kun itsearviointeja tarkastellaan väestöryhmittäin, esille nousee osin näkyviä eroja. Varsin voimakas yhteys liittyy ikään. Vakiintuneiden, uskollisten äänestäjien osuus kasvaa suoraan iän myötä siten, että vanhimmista puolueuskollisia on kolmannes (32 %) ja nuorista alle viidennes (18 %). Osittain riippuvuutta luonnollisesti selittää ns. ehtimistekijä eli se, että nuoremmat eivät ole vielä ehtineet luokittua tähän tyyppiin kuuluviksi. Kaikkein nuorimpien (tässä tarkastelussa 18–29-vuotiaat) luvut kuvastavat keskimäärää useammin passiivisuutta.

Nykyisen puoluekannan mukaan (olisi tutkimuksessa antanut äänen jollekin puolueelle) suhteellisesti eniten uskollisia löytyy kokoomuksen (39 %) ja SDP:n (41 %) kannattajien keskuudesta.

Vihreissä on suhteellisesti eniten häilyviä tukijoita (56 %), sellaisia, jotka voisivat äänestää muitakin puolueita.

Keskustan nykykannattajien keskuudessa on keskimäärää enemmän liikkuvia (23 %), jotka sanovat, että eivät avoimesti kannata mitään puoluetta, ja voivat periaatteessa äänestää eri puolueita vaihtelevasti. Perussuomalaisien kannattajien keskuudessa on tällä tavalla tarkasteltuna varsin paljon passiivisuuteen taipuvaisia.

5.3. Millainen on hyvä kansanedustajaehdokas?

Eri lailla profiloituville ehdokkaille löytyy sijaa

Eduskuntavaalivuoteen kytkeytyvänä selvitettiin myös ”hyvän kansanedustajaehdokkaan” ominaisuuksia. Kansalaisten tehtävänä oli määrittää, millaisia ominaisuuksia he haluaisivat omalta kansanedustajaehdokkaaltaan.

Tämänkertaisessa tutkimuksessa luodattiin tavoiteominaisuuksia eli sitä, mitä asioita ja millaisia poliittisia päämääriä hyvä ehdokas ajaa. Ehdokkaan etsinnässä käytetty lista sisälsi 19 kriteeriä. Tarjottimelta sai valita niin monta asiaa kuin katsoi tarpeelliseksi. Nimettävänä eivät olleet ominaisuudet, jotka ehdokkaalla tulisi ehdottomasti olla, vaan sellaiset, jotka vastaaja näkisi mielellään omassa kansanedustajaehdokkaassaan.

Tulokset osoittautuvat monimuotoisiksi. Ehdokkaalle asetettujen toiveiden kirjo on siinä määrin laava, että vikkelinäkään tuuliviiri tuskin voi vääntäytyä sen mukaiseksi. Erityyppiset, toisiaan osin korvalle lyövät yhteiskuntapoliittiset tavoitteet limittyvät kansalaisten odotuksissa siten, ettei yhtä yhteistä nimittäjää ole helppo osoittaa.

Ykkösasiaksi nostetaan varsin avaraa ajattelua kuvastava määrite. Luonnehdinta ”toimii koko valtakunnan etua ajatellen pikemminkin kuin oman alueensa etua ajaen” tunnistaa niin sanotun yhteisen veneen olemassaolon ja kenties sen nykyisen kiikkeen (54 %).

Eräiltä osin profiilin kärki antaa kansalaisten odotuksista kahdella kuvan. Kärkiasioiden joukkoon nostetaan ”kovan” yhteiskunta-ajattelun määrite rangaistusten koventaminen (”kan-

nattaa ankarampia rangaistuksia rikoksista”, 52 %). Kärkipäähän sijoittuu myös ”pehmeän” asennoitumisen keskeinen pilari, vähemmistöjen oikeuksien puolustaminen (”puolustaa vähemmistöjen asiaa”, 48 %).

Suosituksi osoittautuu myös ehdokas, joka toiminnassaan korostaa Suomen itsenäisyyttä (51 %). Tämä yleisluonteinen vaatimus saa painoarvoa etenkin ikääntyneiden ja eläkeläisten keskuudessa.

Melko monen (42 %) suomalaisen mieleen on ehdokas, joka tukee julkisen sektorin vahvistamista työllistäjänä ja hyvinvointipalveluiden tarjoajana. Samaan hengenvetoon kuitenkin lähes samansuuruinen joukko (36 %) toivoo ehdokkaan tukevan julkisen sektorin menojen karsimista, vaadetta, joka lyö korville edellä tarkastelua ominaisuutta.

Eri lailla profiloituville ehdokkaille löytyy sijaa. Kaksi viidestä (41 %) tukee ehdokasta, joka kannattaa sääntelyn, normien, kieltojen purkamista ja höllentämistä yhteiskunnan kaikilla tasoilla ja tukee yritysten työvoimakustannusten alentamista (40 %).

Ehdokasvalinnan painopiste enemmän sisä- kuin ulkopoliitikassa

Kovin ylös ei vertailussa yllä tiukalla ympäristötietoisuudella yrittävä kandidaatti (”kannattaa ympäristö- ja haittaveroja”, 22 %). Vähän suurempaan äänisaaliiseen päätyy globalisaation etujen hehkuttaja (”suhtautuu taloudelliseen globalisaatioon avoimesti ja katsoo sen olevan eduksi myös suomalaisille”, 30 %).

Varsin vähäistä vetovoimaa tunnetaan ulkoistamista ajavaan ehdokkaaseen (”tukee sitä, että julkisia palveluita siirretään enemmän määrin yksityisten yritysten ja järjestöjen hoidettavaksi”, 12 %). Häntä vielä heikommin vetoaa henkilö, joka ”kannattaa vapaiden markkinoiden ja yritystoiminnan sääntelyn lisäämistä nykyisestä” (7 %).

Tulosprofiilin jälkipää kertoo ehdokasvalinnan painopisteen olevan sisäpolitiikassa, ei ulkopoliitikassa, eikä yleensääkään maamme ulkosuhteita ja integraatiota koskevissa kysymyksissä. Suurvaltasuhteiden edistäjän kohtalo näyttää likimain yhtä keh-

nolta riippumatta siitä, mihin ilmansuuntaan hänen aktiivisuutensa kohdistuu.

Jos ehdokas, joka ”kannattaa Suomen ja USA:n suhteiden tiivistämistä” (19 %), vaikuttaa melko hohdottomalta, häntäkin tylsemmältä tuntuu hänen kilpailijansa, joka ”kannattaa Suomen ja Venäjän suhteiden tiivistämistä” (15 %) tai ”kannattaa Suomen ja Kiinan suhteiden tiivistämistä” (15 %). Varsin vähän miellyttää myös ehdokas, joka ”kannattaa Suomen Nato-jäsenyyttä” (20 %).

Ilmeisen niukka äänisaalis on luvassa myös sille, joka ”suhtautuu myönteisesti siihen, että ulkomaalaista työvoimaa muuttaisi lisääntyvässä määrin Suomeen” (19 %).

Vuonna 2010 suhtautumista selvitettiin osaksi samanlaisella kysymyksenasettelulla kuin nyt, kuitenkin eri aineistokeruutavalla. Tämän takia tulokset eivät suoraan ole vertailukelpoisia. Jos kuitenkin molempien vuosien saadut tulokset indeksoidaan, käy ilmi, että aiempaa enemmän painoarvoa näyttäisi saavan ehdokas, joka suhtautuu myönteisesti Suomen Nato-jäsenyyteen, tukee julkisten menojen karsimista ja yritysten työvoimakustannusten alentamista. Aiempaa hieman vähemmän kannatusta saa ehdokas, joka ajaa ankarampia rangaistuksia ja kannattaa ympäristöveroja.

5.4. Mitä seuraavalta hallitukselta odotetaan?

Sosiaali- ja terveyspalveluiden hoidon saannin turvaaminen on tärkeistä tavoitteista tärkein

Politiikan tavoitteisiin kohdistuvia odotuksia selvitettiin kysymyssarjalla, jonka näkökulma oli sidoksissa hallituksen toimintaan. Vastaajilta kysyttiin, miten erilaisten asioiden tulisi vastaisuudessa painottua hallituksen toiminnassa verrattuna maassamme viime vuosina harjoitettuun hallituspolitiikkaan.

Kansalaisten tavoitteet asettuvat tasaisesti laskevaan järjestykseen. Ylivertaista ykkösasiaa ei ole, vaan odotukset hajaantuvat moniin erilaisiin asioihin. Kokonaisuutena kansalaisten toivelista on mittava. Hyvinvointipalvelut tulisi turvata ja samanaikaisesti hillitä velkaantumista.

Yleiskuva odotuksista saadaan tarkastelemalla listan kärkeä ja tyvää. Kaikkein tärkeimmäksi koetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden hoidon saannin turvaaminen (65 % haluaa painottuvan nykyistä enemmän). Suuren painon saavat myös sosiaaliturvan väärinkäytön estäminen (63 %), koulutuksen voimavarojen turvaaminen (59 %), kuntien talouden ja palveluiden turvaaminen (59 %), valtion velkaantumisen hillitseminen (59 %) sekä rikollisuuden torjunta (58 %). Tärkeiden asioiden joukkoon kuuluu myös Suomen oman edun ajaminen ja päätösvallan lisääminen EU:ssa (57 %).

Listan tyveen asettuvat talouden elvyttäminen lainanottoa lisäämällä ja talousvaikeuksiin joutuneiden EU-maiden tukeminen. Asioiksi, joiden haluttaisiin painottuvan vastaisuudessa nykyistä vähemmän, ovat em. lisäksi maamme Nato-jäsenyys, ulkomaalaisten maahanmuuton edistäminen, verojen korottaminen, työurien pidentäminen, kuntien määrän vähentäminen sekä taiteen ja muun kulttuurin tukeminen.

Tuloksia voi tulkita siten, että moniin hyvinvointitavoitteisiin kohdentuu runsaasti odotuksia. Suomalaiset kaipaavat sosiaaliturvan ohella fyysistä turvaa ja sosiaaliturvan kontrollia. Kriittikin ohella monien asioiden toivotaan kuitenkin jatkuvan kuten ennenkin. Suuria painopisteen muutoksia ei haluttaisi ainakaan työmarkkinoiden joustoihin eikä tieteen ja kulttuurin tukeen.

Puolueiden kannattajien näkemyksiä

Kun eri puolueiden kannattajien odotuksia verrataan toisiinsa, muotoutuvat toivelistat erilaisiksi. Muutamien tavoitteiden osalta vallitsee kuitenkin melko pitkälle menevä yksimielisyys. Näitä ovat mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden hoidon saannin, koulutuksen voimavarojen ja energian saannin turvaaminen, rikollisuuden torjunta ja velkaantumisen hillitseminen.

Puolueiden kannattajien odotukset ovat toisistaan poikkeavia, kun tarkastellaan eroja väestön keskimääräiseen suhtautumiseen. Kokoomuksen kannattajat poikkeavat näkyvästi muusta joukosta. Suurimmat irtiotot väestön keskiarvosta koskevat julkisten palvelujen tuotantotapojen uudistamista (mm. ulkoistaminen) ja Nato-jäsenyyttä. Samalla tuloerojen kaventaminen jää keskimääräistä vähemmän korostetuksi tavoitteeksi.

Sosialidemokraattien äänestäjien profiili poikkeaa varsin vähän väestön keskimäärästä. Suhteellisesti korostunein asia on kuntien määrän vähentäminen. Työelämä nousee esille toisin päin, innottomuutta ilmenee etenkin työmarkkinoiden joustavuuden lisäämisessä.

Perussuomalaisten profiili ei tuota yllätyksiä. Keskimääräistä vahvemmin ajettujen asioiden joukkoon jää Suomen oman edun ajaminen ja päätösvallan lisääminen EU:ssa. Ulkomaalaisten maahanmuuton edistäminen, talousvaikeuksiin joutuneiden EU-maiden tukeminen sekä taiteen ja muun kulttuurin tukeminen maistuvat pahalta.

Keskustan kannattajien erot koko väestöön jäävät melko laihoiksi SDP:n tapaan. Profiili poikkeaa varsin vähän väestön keskiarvosta. Suhteellisesti voimakkaimmin tähdennetty asia on maaseudun ja haja-asutusalueiden ongelmien helpottaminen. Hieman keskimääräistä pienemmän painoarvon ryhmältä saavat kuntien lukumäärän vähentäminen sekä luonnon ja ympäristön suojeleminen.

Vasemmistoliiton profiili poikkeaa selvästi väestön keskimäärästä. Se on lähes käänteiskuva kokoomuksen profilista. Suhteellisesti tavoiteltavinta on kulttuurin tukeminen, tuloerojen kaventaminen ja talouden elvyttäminen lainanotolla. Julkisten menojen vähentäminen, sosiaaliturvan vastikkeellisuuden lisääminen ja Nato-jäsenyys ovat asioita, joihin suhtaudutaan kielteisesti.

Vasemmistoliiton tapaan vihreiden profiili on poikkeava. Ympäristönsuojelun ja kulttuurin tukemisen ja maahanmuuton edistämisen tulisi saada enemmän painoarvoa. Keskimääräistä vähemmän ryhmä painottaa Suomen oman edun ajamista EU:ssa ja maanpuolustuskyvystä huolehtimista.

5.5. Minkä kaikkien puolueiden tulisi olla maan hallituksessa?

Enemmistö haluaa keskustan hallitukseen

Näkemyksiä maamme puolueista kartoitettiin tutkimuksessa kysymyksenasettelulla, jossa vastaajien tuli nimetä kaikki ne puolueet, joiden tulisi olla maan hallituksessa.

Yleissilmäys tuloksiin kertoo, että puolueet profiloituvat kansalaisten arvioissa verraten selvästi. Edelleen huomataan, että keskusta, kokoomus ja sosialidemokraatit keräävät pääosan maininnoista siten, että muihin puolueisiin kohdistuvat odotukset jäävät varsin alhaisiksi.

Keskusta asettuu tällä mittarilla halutuimmaksi hallituspuolueeksi (55 %). Yli puolet kokoomuksen, perussuomalaisten, SDP:n ja muiden kannattajista näkisi keskustan hallituksessa. Keskustan perässä seuraavina hallitussuosikkeina tulevat tasavahvasti kokoomus (46 %) ja SDP (44 %). Tosin vain keskustan piirissä yli puolet (57 %) näkisi kokoomuksen hallituksessa. Vastaavasti SDP:n näkisi hallituksessa yli puolet Vasemmistoliiton (67 %) ja vihreiden (52 %) kannattajista. Neljästä suurimmasta puolueesta perussuomalaiset jäävät selvästi kolmen edellä mainitun taakse. Alle kolmannes (30 %) väestöstä haluaisi perussuomalaiset maan hallitukseen. Yhdenkään puoleen kannattajien enemmistö ei toivo perussuomalaisia hallitukseen.

Kokoomuksen ja keskustan kannattajat hamuavat porvaripohjaa

Eri puolueiden kannattajilla on toisistaan poikkeavia toiveita hallitusvastuun kantajista. On selvää, että kannatetun puolueen toivotaan olevan maan hallituksessa. Keskeisin mielenkiinto kohdentuu siten siihen, mitä muita puolueita eri puolueiden kannattajat toivovat hallitukseen oman puolueen ohella.

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen kokoomuksen kannattajien keskuudessa:

- Kokoomus 98 %
- Keskusta 69 %
- RKP 48 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen SDP:n kannattajien keskuudessa:

- Sosialidemokraatit 92 %
- Keskusta 56 %
- Vasemmistoliitto 53 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen perussuomalaisten kannattajien keskuudessa:

- Perussuomalaiset 94 %
- Keskusta 59 %
- Kokoomus 32 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen keskustan kannattajien keskuudessa:

- Keskusta 89 %
- Kokoomus 57 %
- Perussuomalaiset 40 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen Vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa:

- Vasemmistoliitto 91 %
- Sosialidemokraatit 67 %
- Vihreät 62 %

Suosituimmat puolueet maan hallitukseen vihreiden kannattajien keskuudessa:

- Vihreät 82 %
- Sosialidemokraatit 52 %
- Kokoomus 40 %

Tuloksista voisi tehdä johtopäätöksen, jonka mukaan kokoomuksen ja keskustan tukijoiden näkymissä häämöttää porvarihallitus. Perussuomalaiset tähyävät keskustan suuntaan, mutta pitävät auki sekä porvarihallitusta että punamultaa. SDP:n kannattajat toivovat punamultahallitusta ja Vasemmistoliiton tukijat punavihreää. Vihreiden kannattajille mieluisin olisi nykyisen kaltainen hallituspohja.

Perussuomalaisten, Vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajat näkevät kokoomuksen mieluummin hallituksessa kuin kokoomuksen kannattajat em. puolueet. Kaikista jyrkin suhtautuminen kokoomuksen kannattajilla on Vasemmistoliittoon, vain yksi prosentti ottaisi sen hallitukseen. SDP:n hallitustaipaleen näkevät Vasemmistoliiton ja vihreiden kannattajat myönteisempänä kuin muut. Kaikkien viiden suurimman puolueen kannattajat toivovat mieluummin keskustan hallitukseen kuin mitä keskustan kannattajat näkevät ao. puolueiden hallitusvastuun.

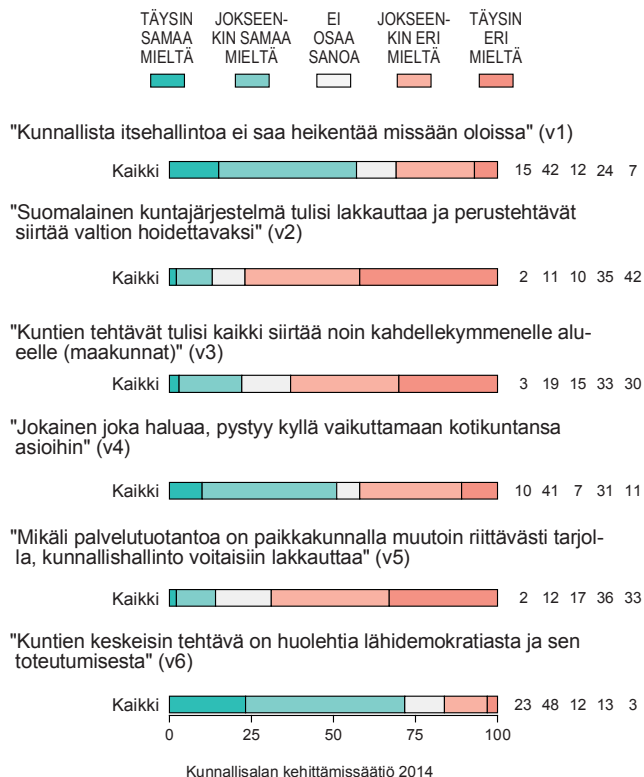
Johtopäätökset

Suomalaiset ovat taipuvaisia syylistämään poliittisia päättäjiä etenkin silloin, kun kysymys on peruspalveluiden turvaamisesta. Puolueiden määrää ei haluta vähentää. Tähän johtopäätökseen oikeuttaa se, että käytännössä kaikki mahdolliset fuusiot puolueiden liittämiseksi yhteen torjutaan.

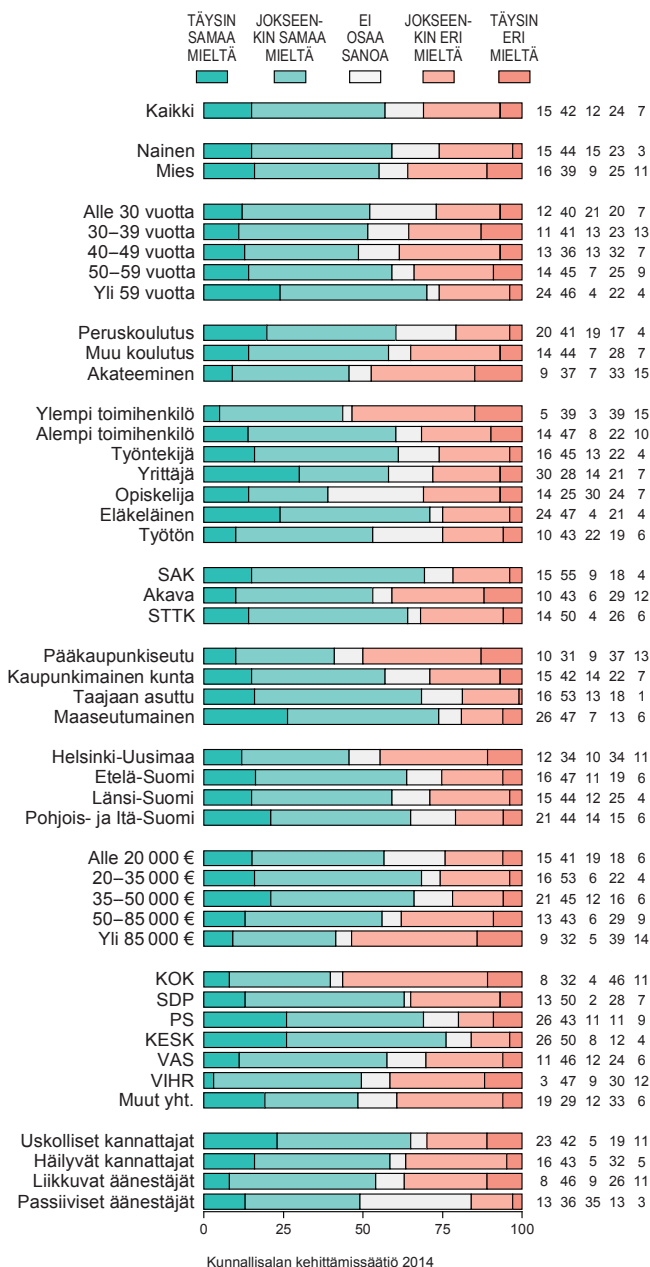
Äänestäjistä vain noin neljännes on vakiintuneita, uskollisia kannattamalleen puolueelle. Suurin osa on enemmän tai vähemmän liikkuvia tai passiivisuuteen taipuvaisia. Tämä osaltaan vaikuttaa siihen, että muutokset vaaleissa voivat olla suuria, osaksi myös ennakoimattomia.

Moniin hyvinvointitavoitteisiin kohdentuu runsaasti odotuksia. Suomalaiset kaipaavat sosiaaliturvan ohella fyysistä turvaa ja väärinkäytösten kontrollia. Samanaikaisesti velkaantumista tulisi hillitä.

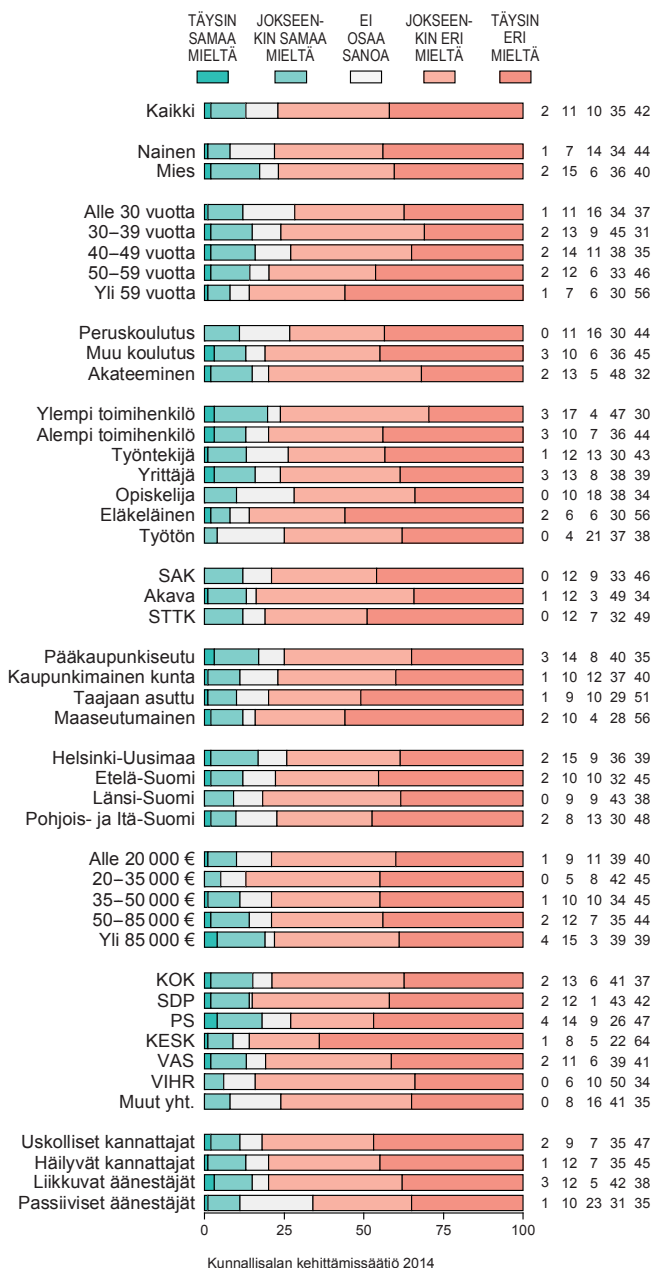
Kuvio 1. SUHTAUTUMINEN KUNNALLISTA HALLINTOA KOSKE-
VIIN VÄITTÄMIIN (%).

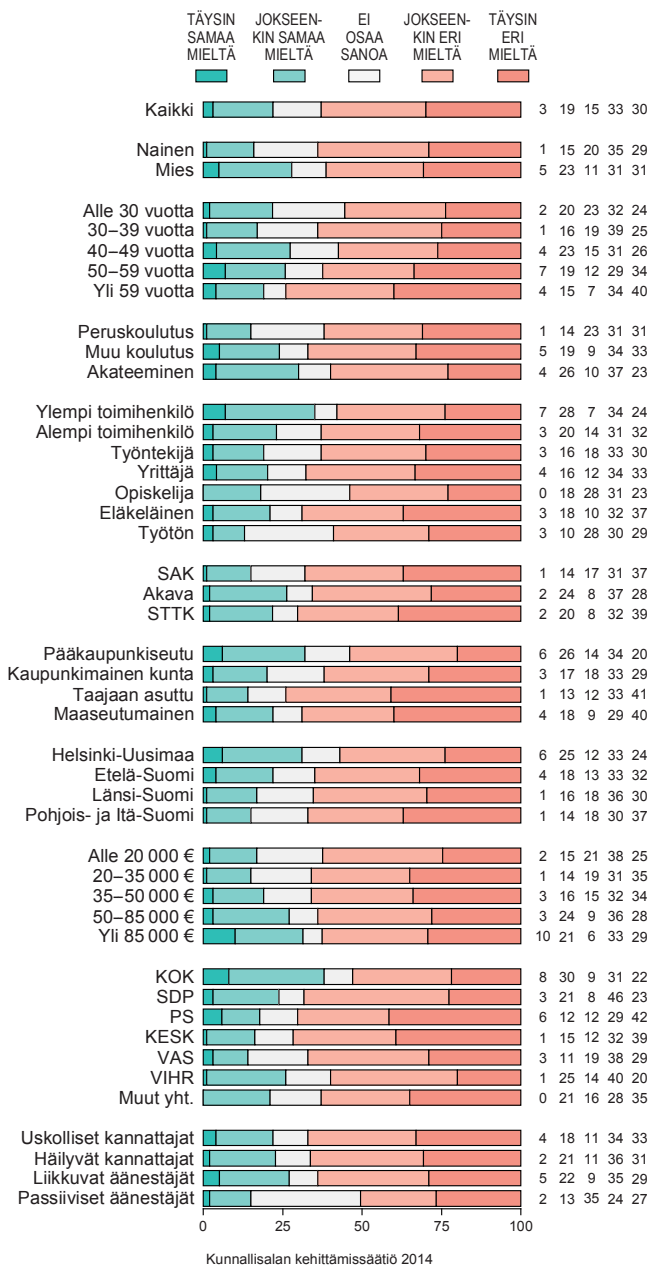
Kuvio 2. "Kunnallista itsehallintoa ei saa heikentää missään oloissa" (%).

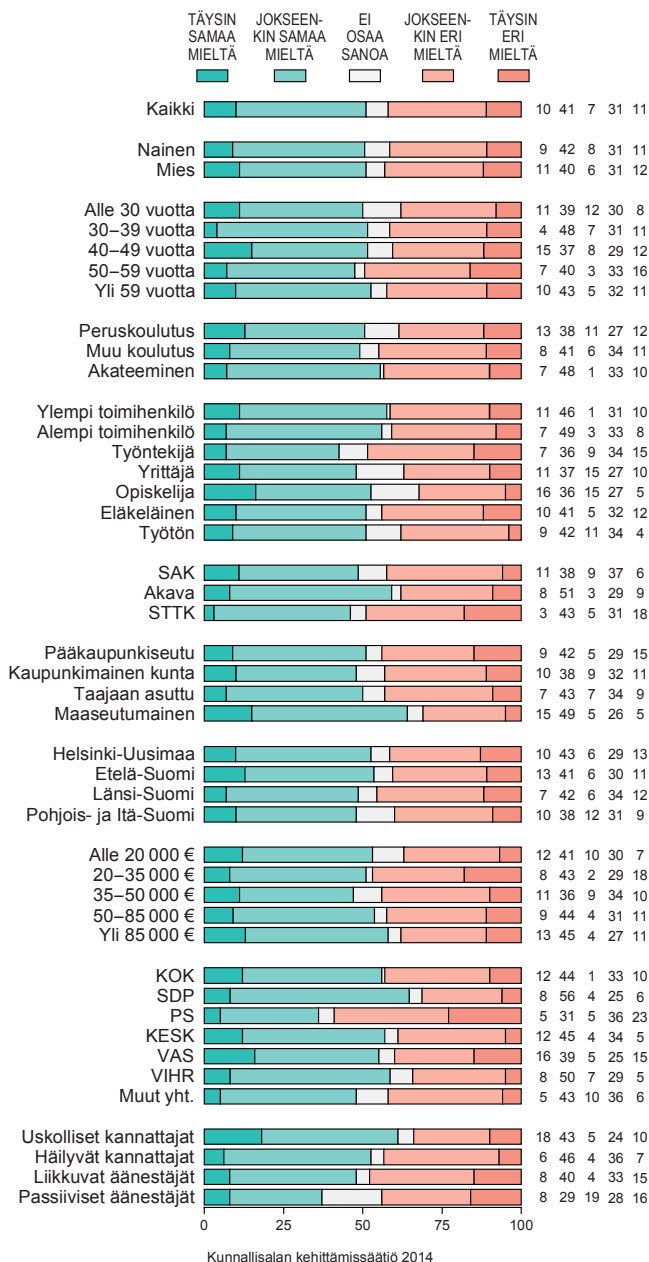
Kuvio 3. "Suomalainen kuntajärjestelmä tulisi lakkauttaa ja perustehtävät siirtää valtion hoidettavaksi" (%).

Kuvio 4. "Kuntien tehtävät tulisi kaikki siirtää noin kahdellekymmenelle alueelle (maakunnat)" (%).

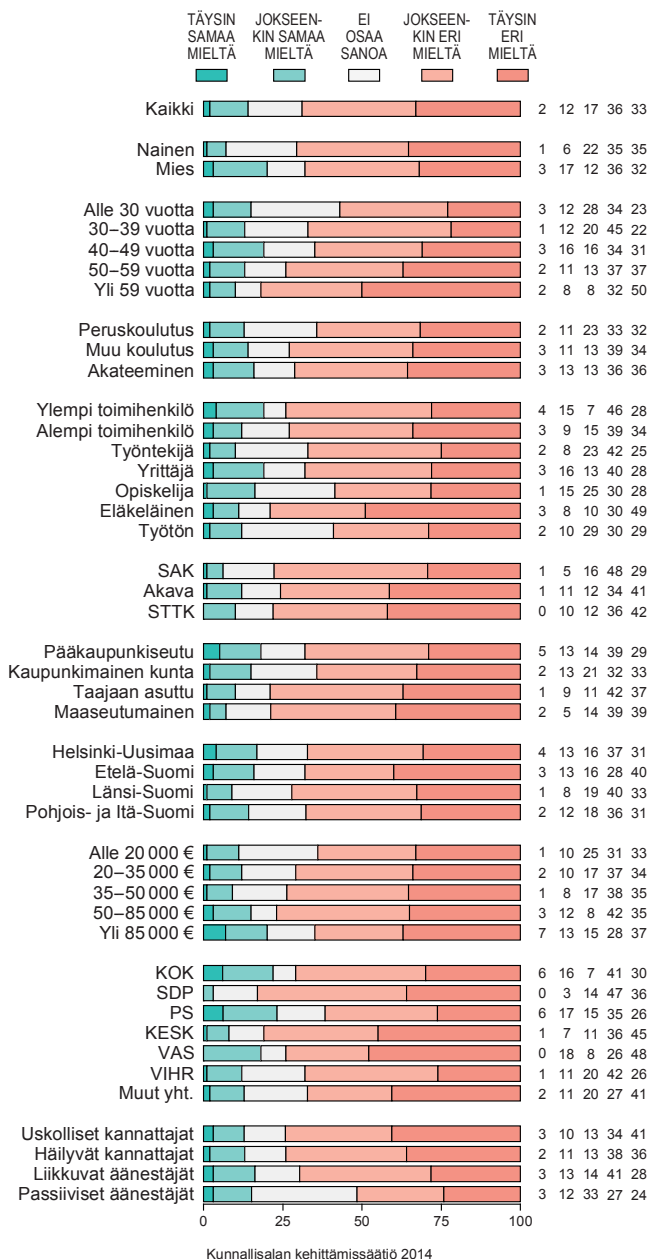

Kuvio 5. "Jokainen joka haluaa, pystyy kyllä vaikuttamaan kotikuntansa asioihin" (%).

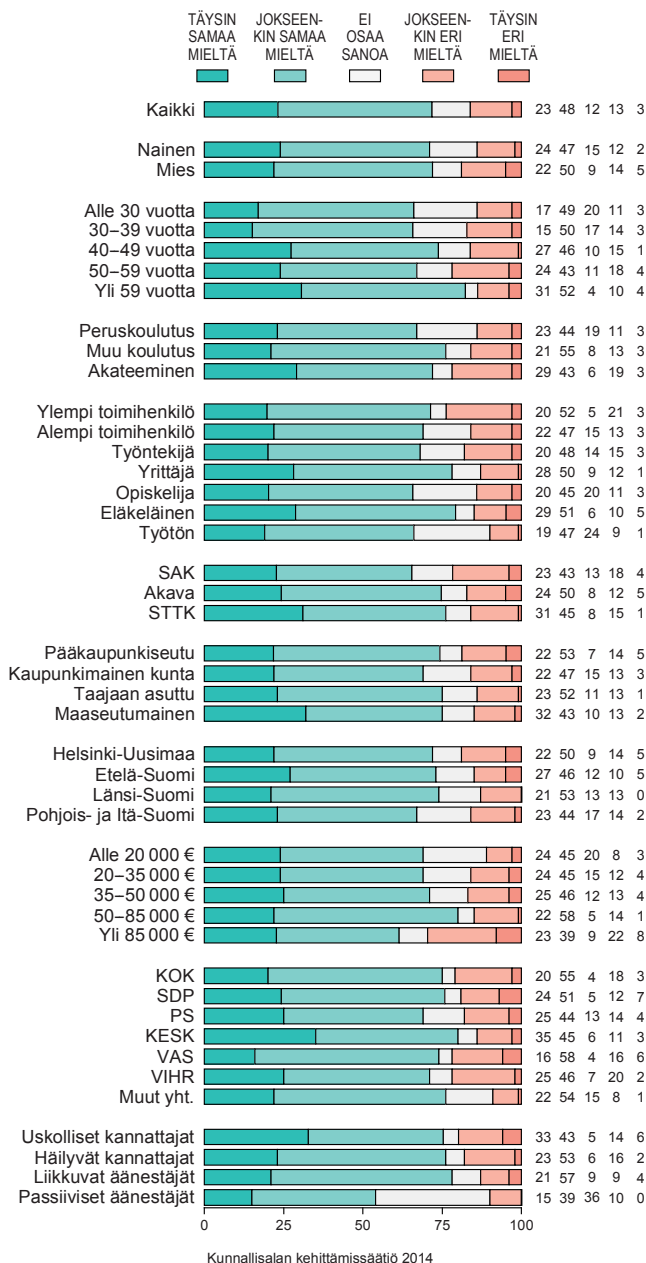

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 6. "Mikäli palvelutuotantoa on paikkakunnalla muutoin riittävästi tarjolla, kunnallishallinto voitaisiin lakkauttaa" (%).

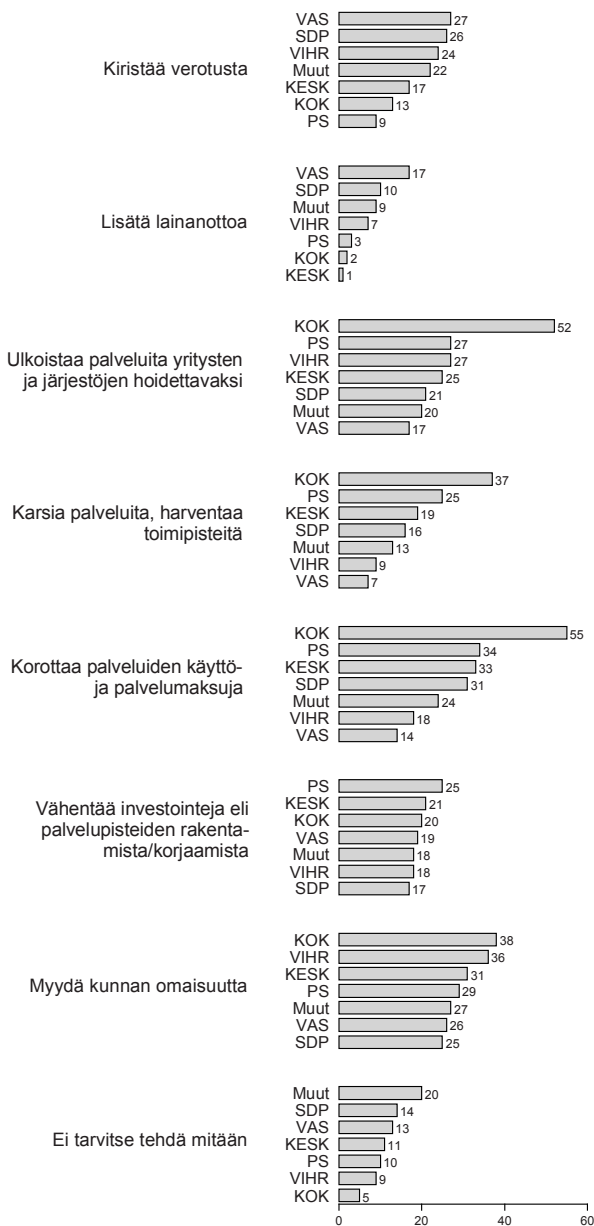
Kuvio 7. "Kuntien keskeisin tehtävä on huolehtia lähidemokratiasta ja sen toteutumisesta" (%).

Kuvio 8. MITÄ KAIKKEA PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAI-
NOTTAMISEKSI (%).

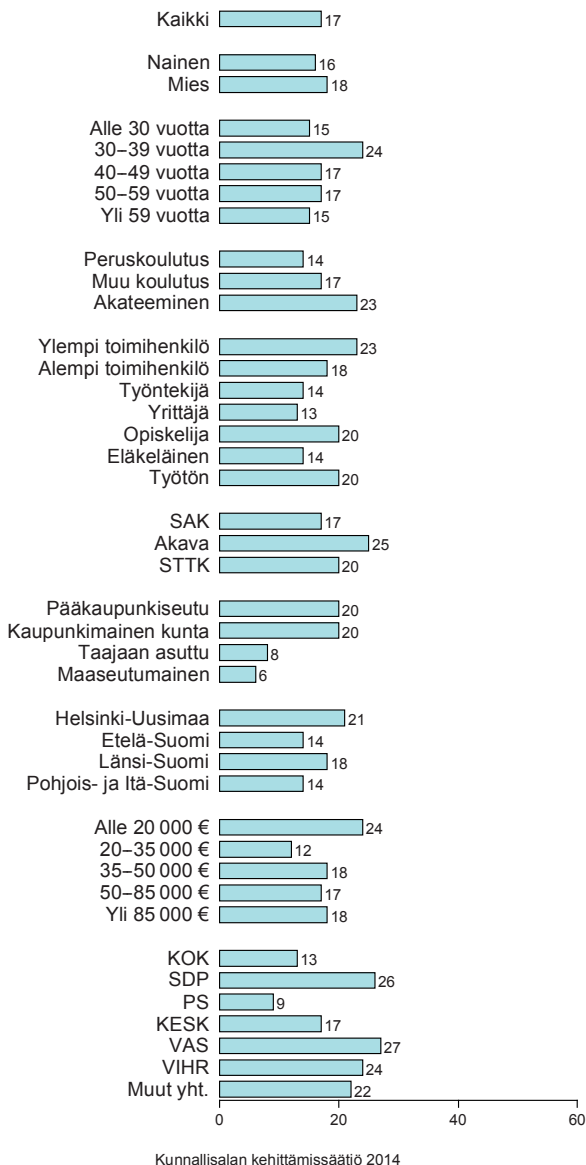

Kuvio 9. MITÄ KAIKKEA PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI (%).

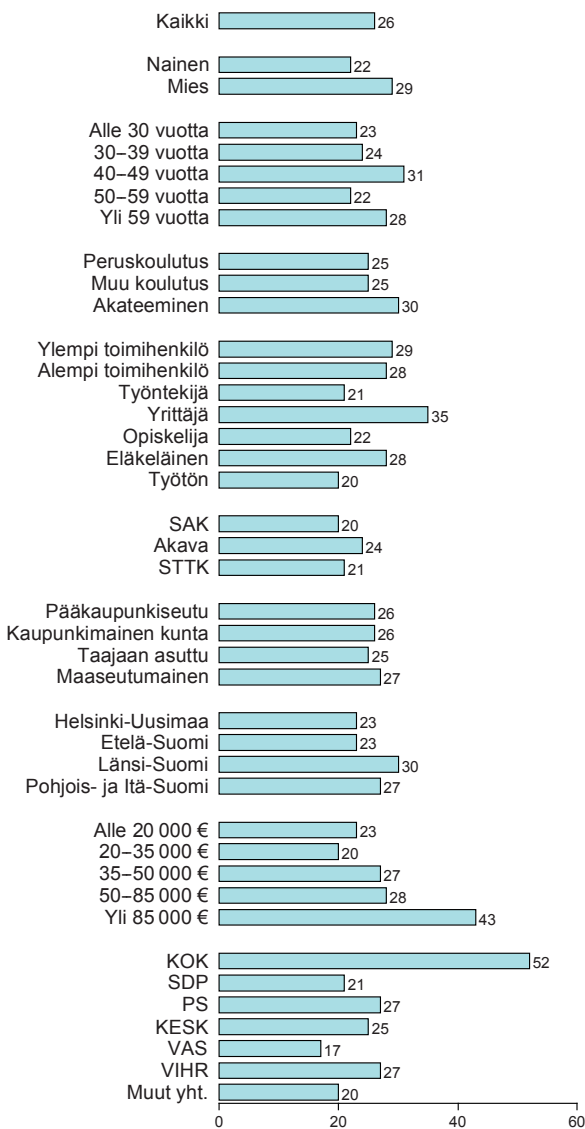

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 10. MITÄ PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: KIRISTÄÄ VEROTUSTA (%).

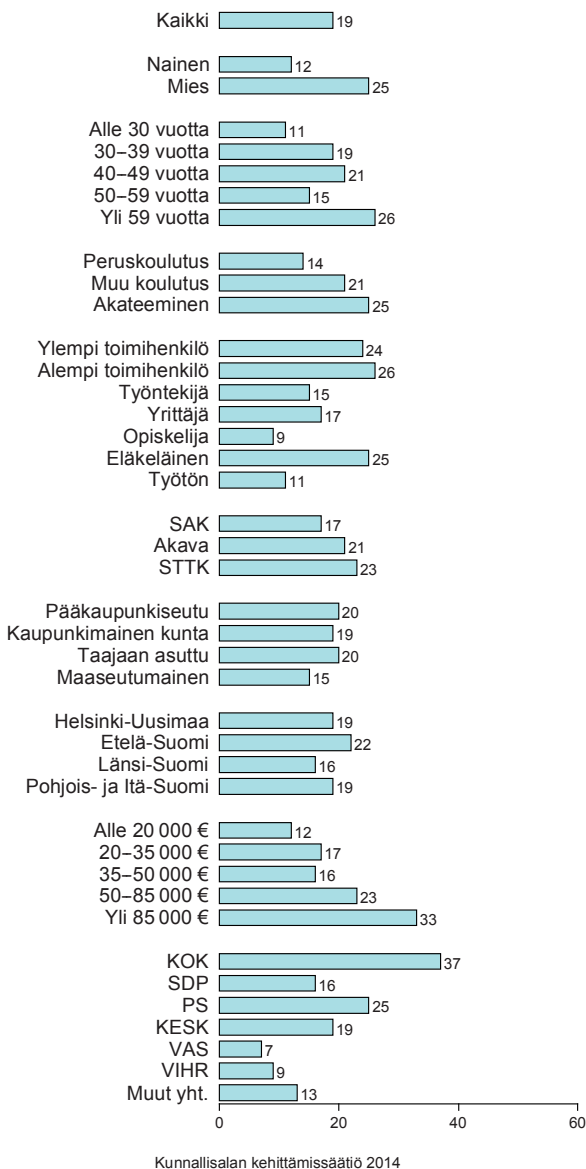

Kuvio 11. MITÄ PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: ULKOISTAA PALVELUITA YRITYSTEN JA JÄRJESTÖJEN HOIDETTAVAKSI (%).

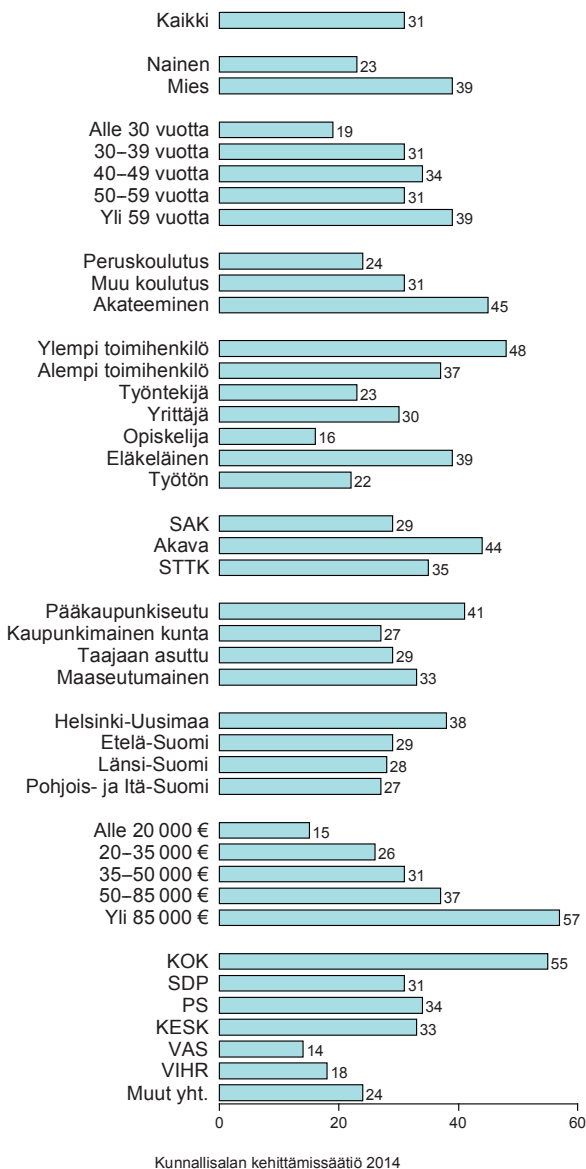

Kunnallisanalan kehittämissäätiö 2014

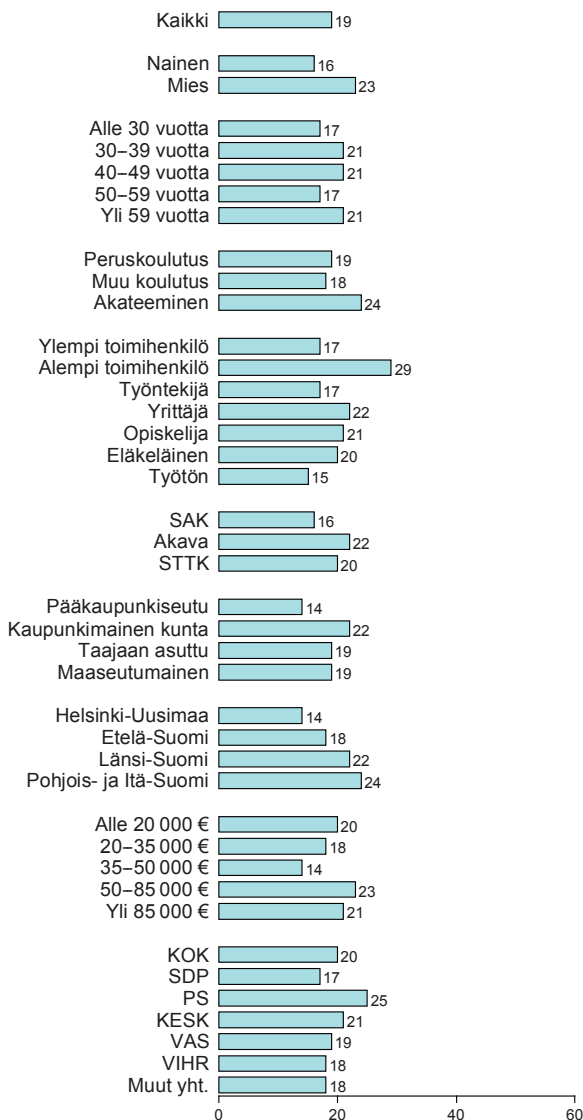
Kuvio 12. MITÄ PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: KARSIA PALVELUITA, HARVENTAA TOIMIPISTEITÄ (%).

Kuvio 13. MITÄ PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: KOROTTA A PALVELUIDEN KÄYTTÖJÄ PALVELUMAKSUJA (%).

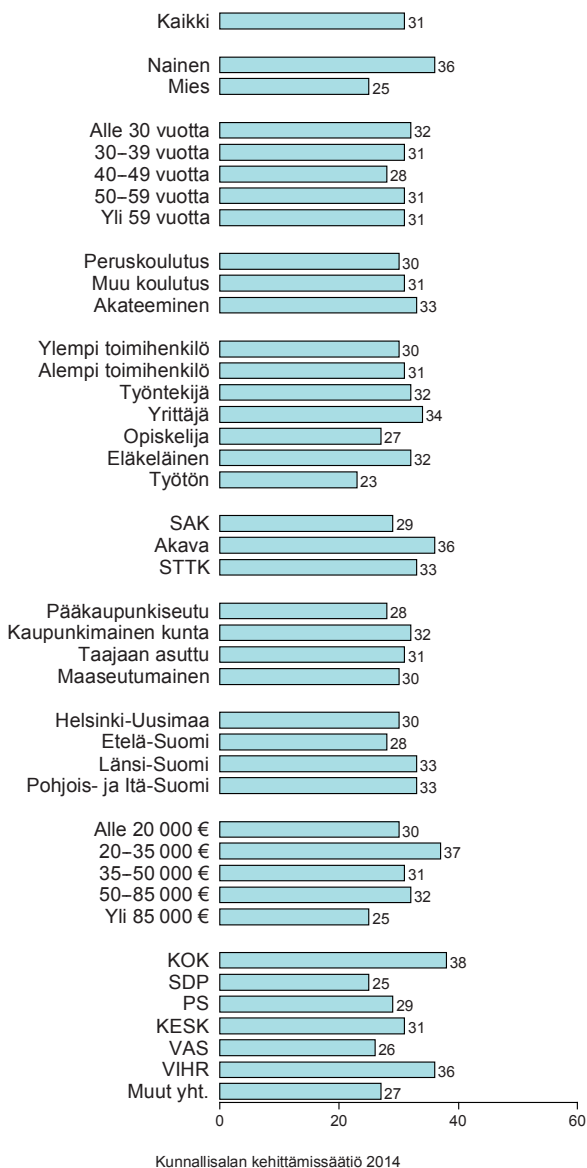

Kuvio 14. MITÄ PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: VÄHENTÄÄ INVESTOINTEJA ELI PALVELUPISTEIDEN RAKENTAMISTA TAI KORJAAMISTA (%).

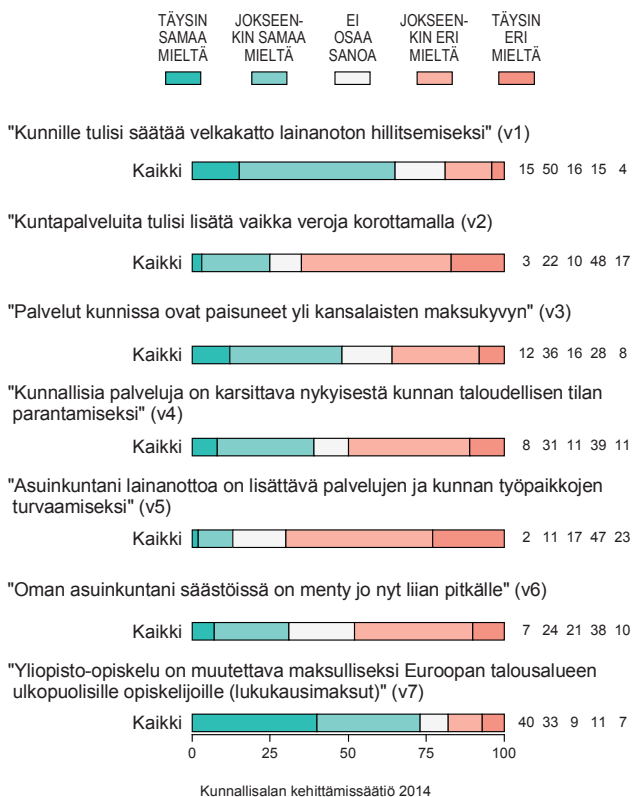

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

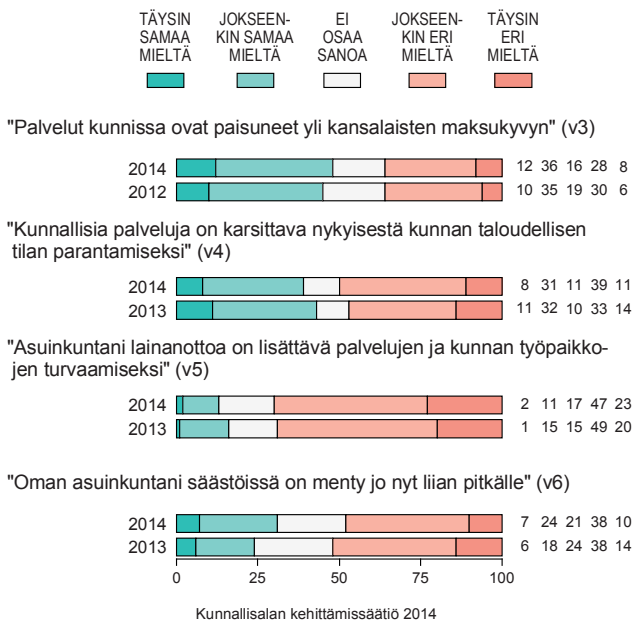
Kuvio 15. MITÄ PITÄISI TEHDÄ KOTIKUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISEKSI: MYYDÄ KUNNAN OMAISUUTTA (%).

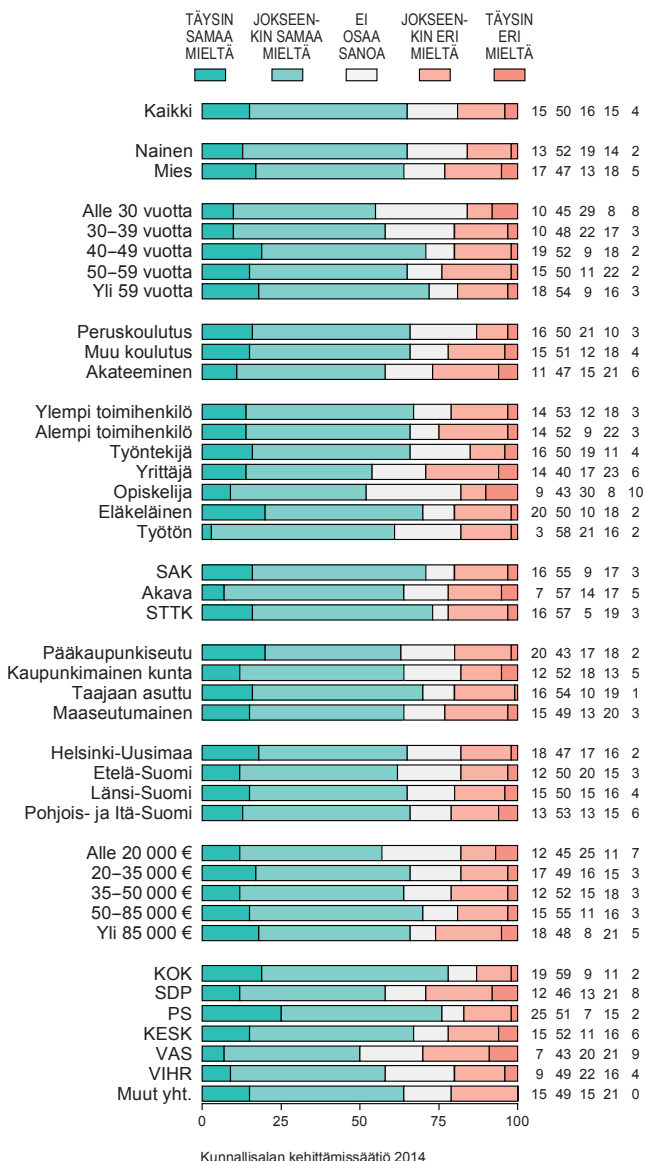
**Kuvio 16. SUHTAUTUMINEN PALVELUJEN JA TALOUTTA KOSKE-
VIIN VÄITTÄMIIN (%).**

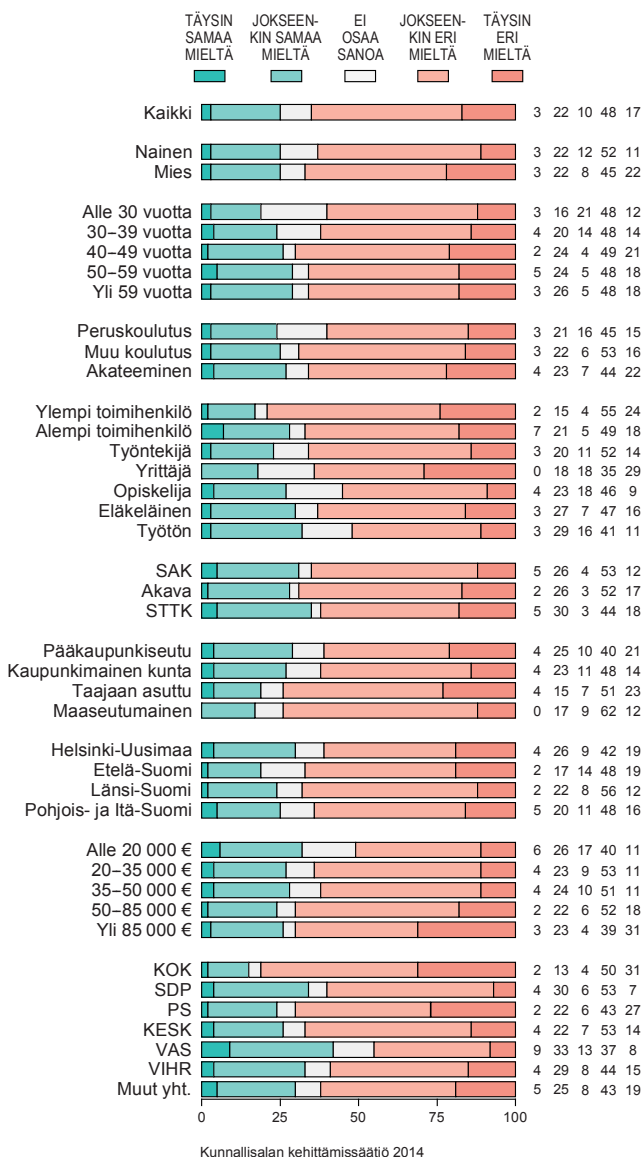
Kuvio 17. SUHTAUTUMINEN PALVELUJA JA TALOUTTA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

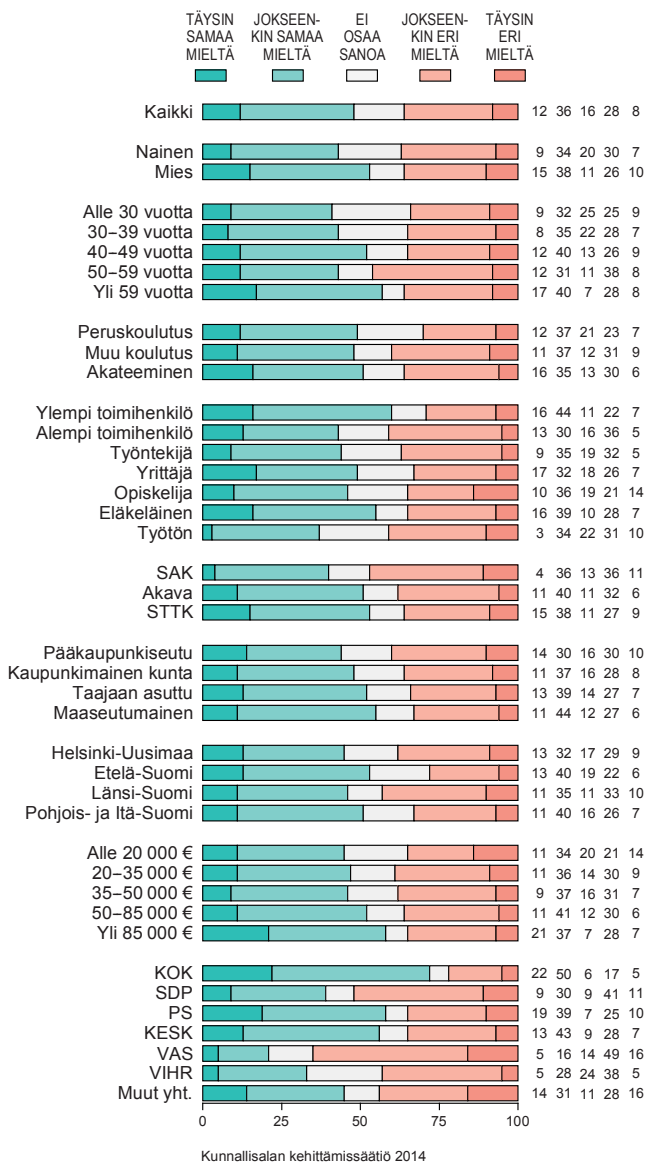
Kuvio 18. "Kunnille tulisi säätää velkakatto lainanoton hillitsemiseksi" (%).

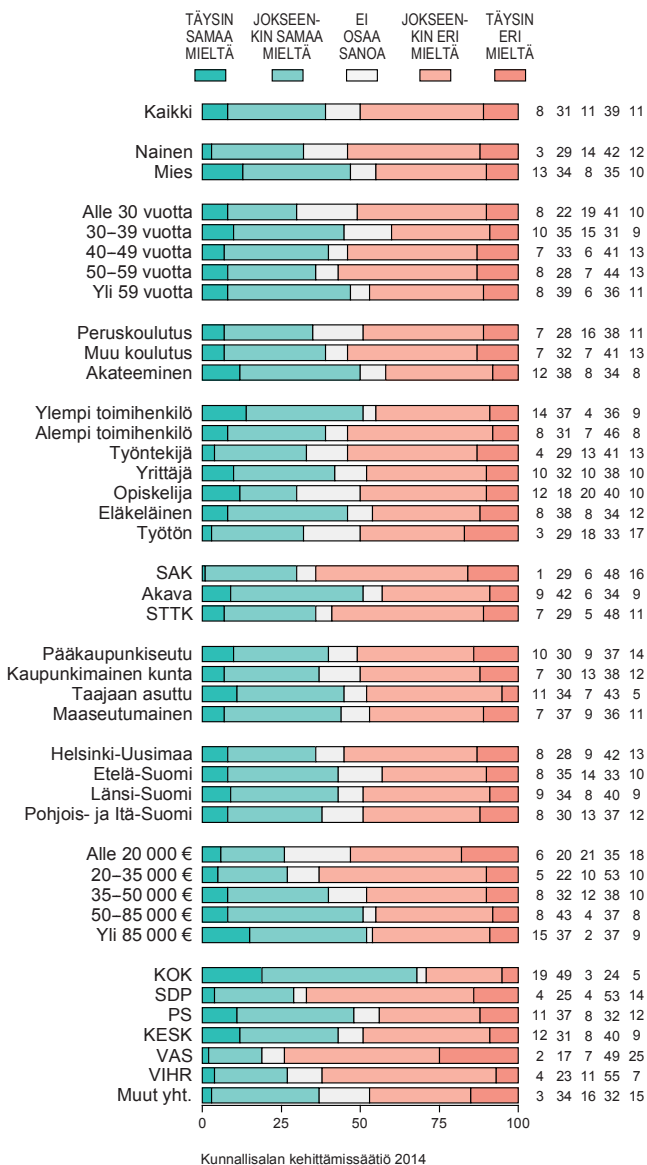
Kuvio 19. "Kuntapalveluita tulisi lisätä vaikka veroja korottamalla" (%).

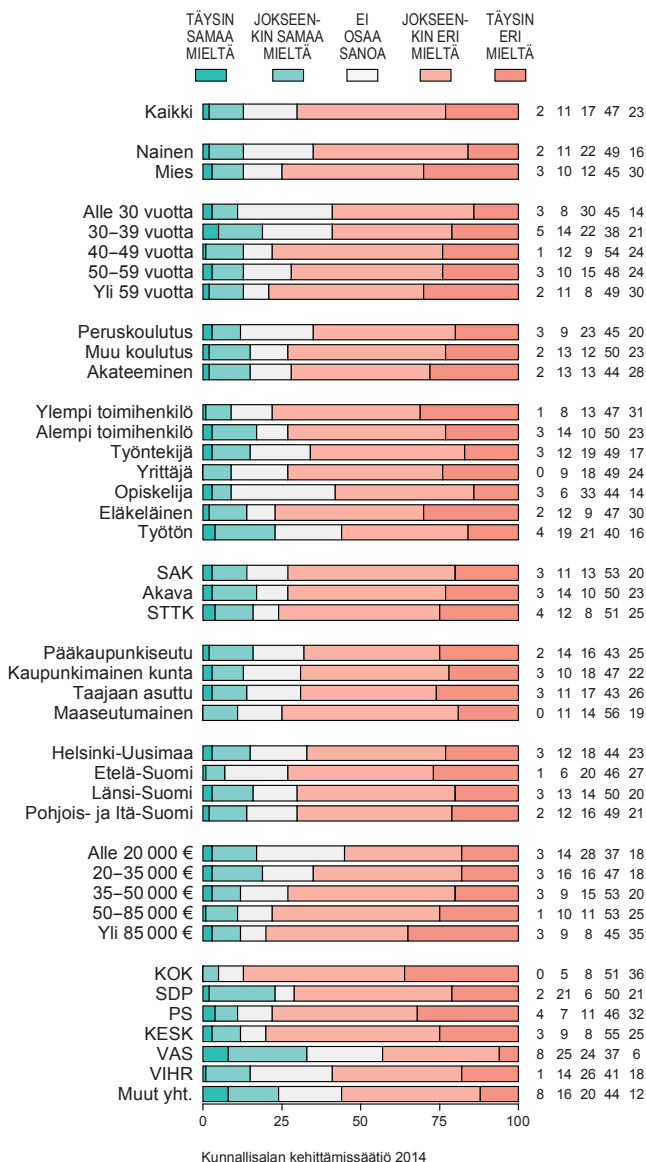
Kuvio 20. "Palvelut kunnissa ovat paisuneet yli kansalaisten maksu-
kyvyn" (%).

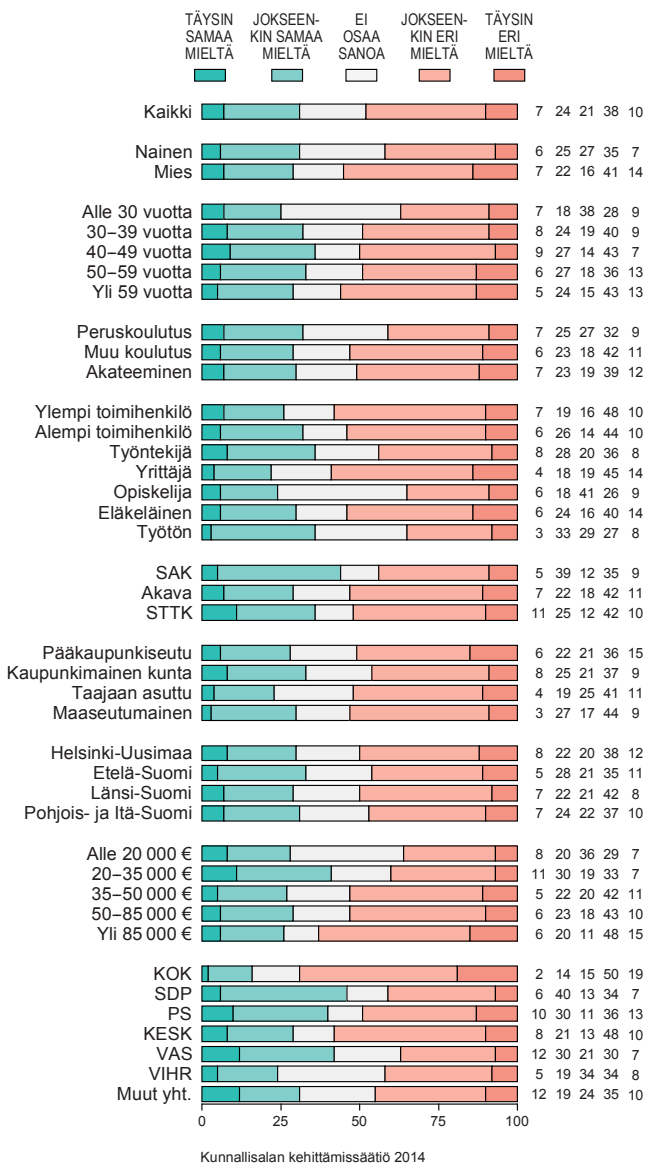
Kuvio 21. "Kunnallisia palveluja on karsittava nykyisestä kunnan taloudellisen tilan parantamiseksi" (%).

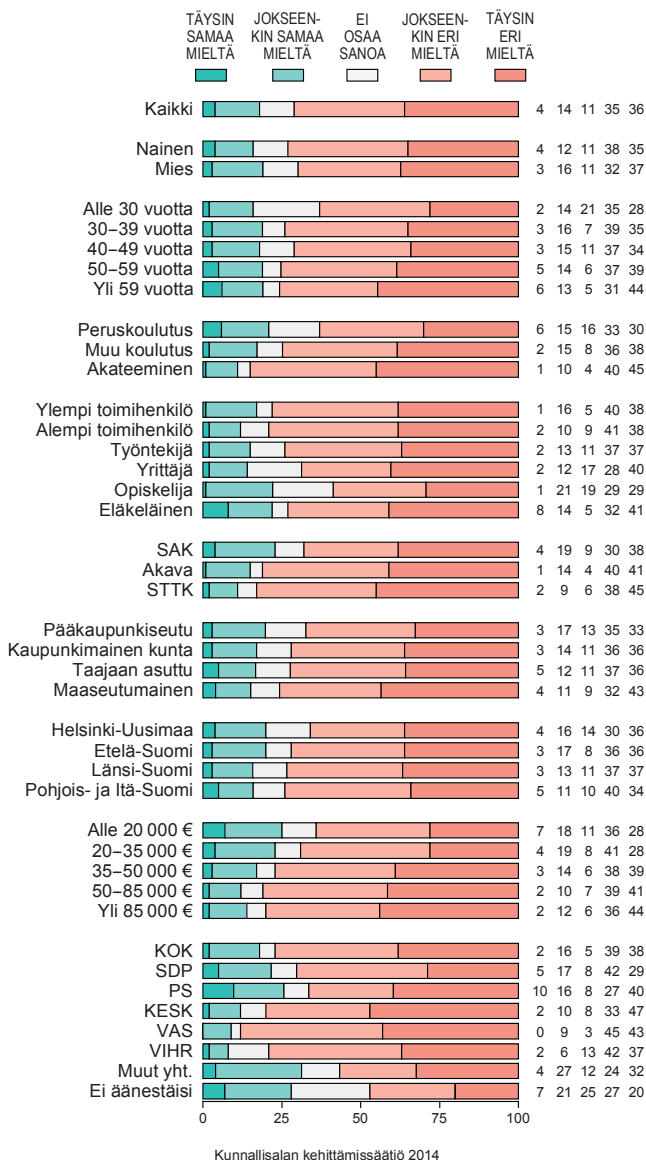
Kuvio 22. "Asuinkuntani lainanottoa on lisättävä palvelujen ja kunnan työpaikkojen turvaamiseksi" (%).

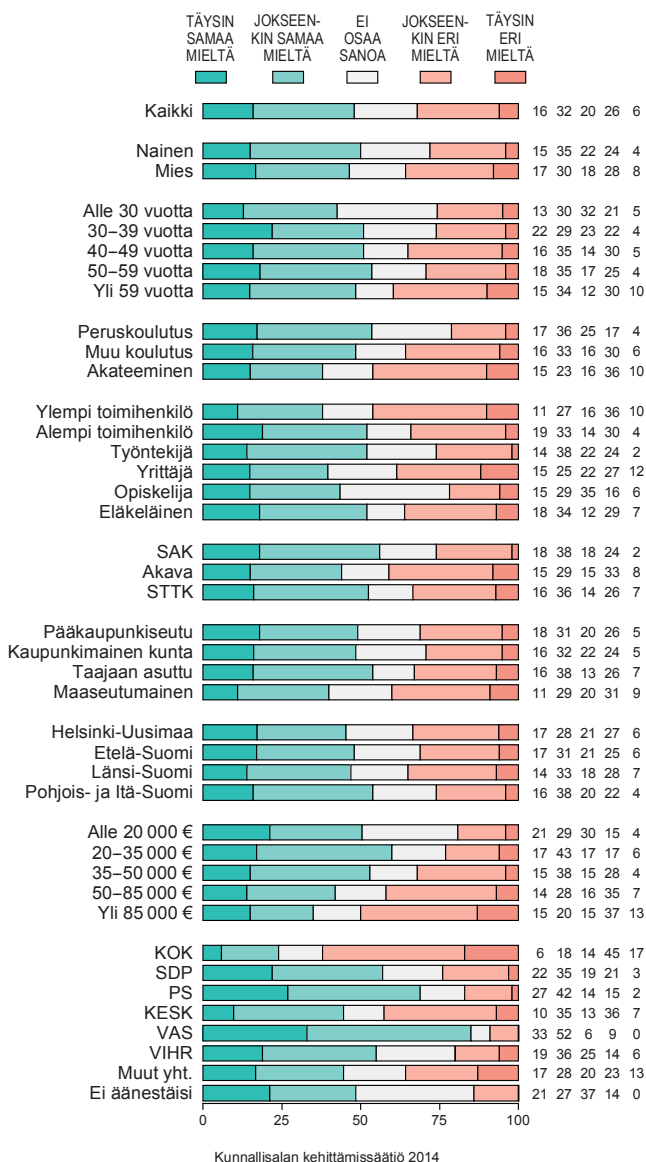
Kuvio 23. "Oman asuinkuntani säästöissä on menty jo nyt liian pitkälle" (%).

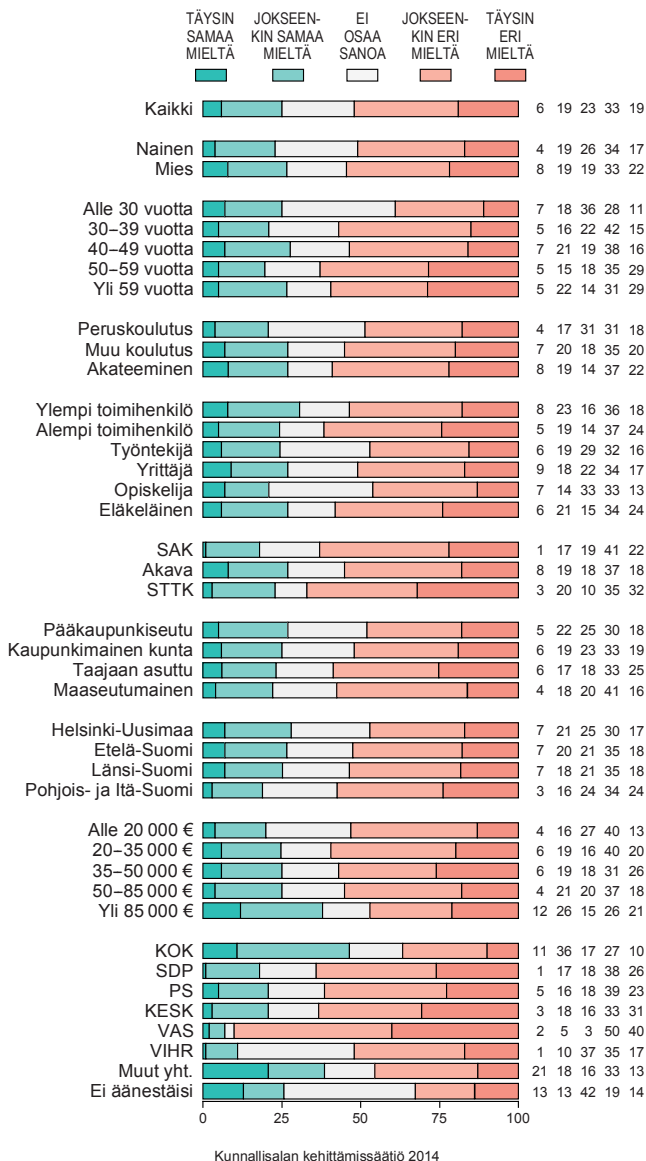
Kuvio 24. "Kunnalliset palvelut tulisi kohdistaa lähinnä vain niille kuntalaisille, joilla ei ole varaa yksityisiin palveluihin" (%).

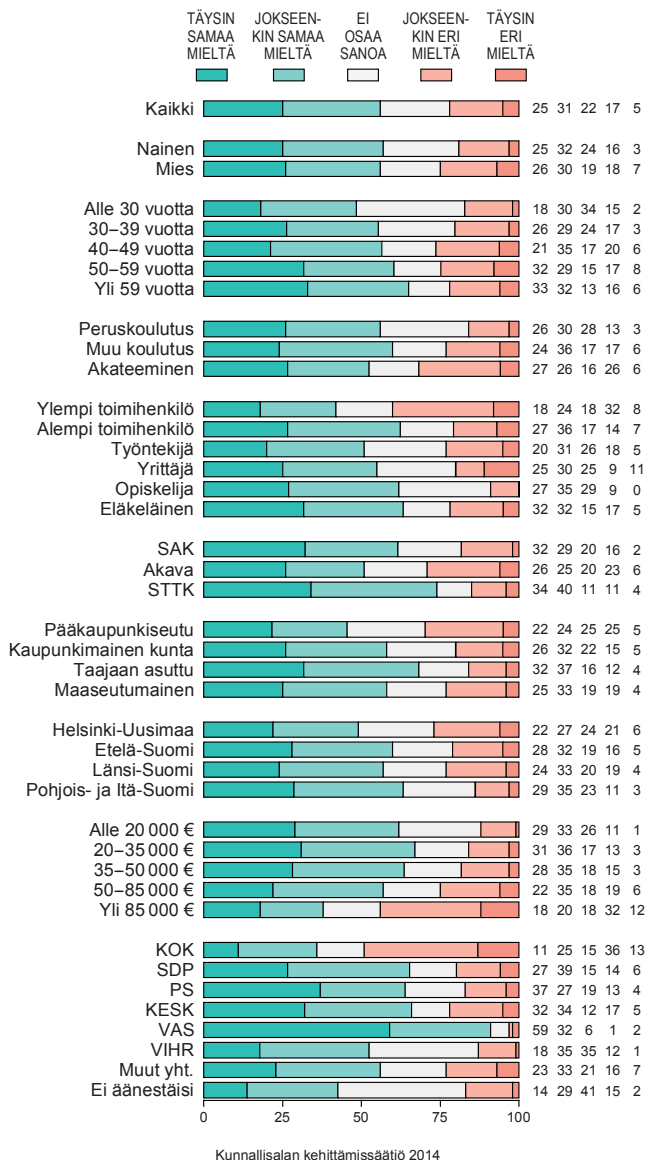
Kuvio 25. "Sosiaalinen ja taloudellinen eriarvoistuminen on mennyt kotikunnassani liian pitkälle" (%).

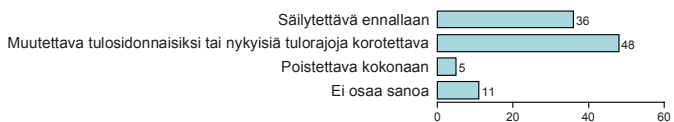
Kuvio 26. "Sosiaali- ja terveyspalveluiden ulkoistaminen yksityisten yritysten tai muiden yksityisten tahojen hoidettavaksi toisi palveluihin tehokkuutta ja säästäisi kustannuksia" (%).

Kuvio 27. "Mikäli sosiaali- ja terveystalvveluita ulkoistettaisiin nykyistä enemmän yksityisten yritysten hoidettaviksi, kuntalaisten eriarvoisuus ja turvattomuus lisääntyisi" (%).

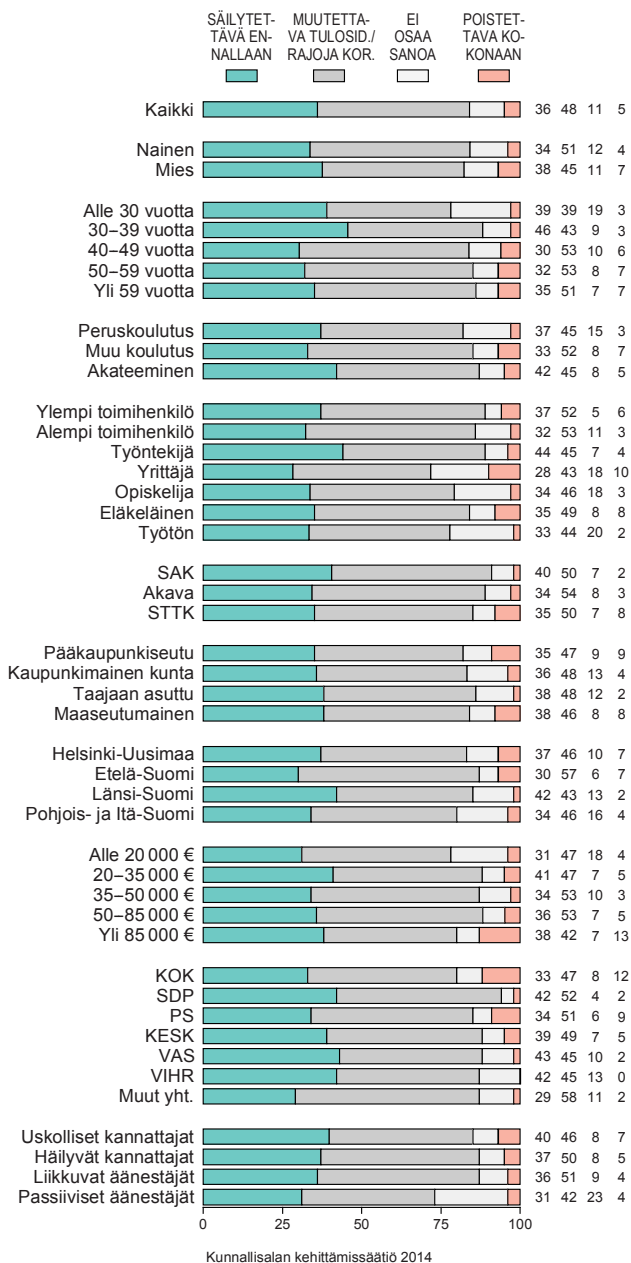

Kuvio 28. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI YLEISESTI OTTAEN TEHDÄ TULEVAISUUDESSA (%).

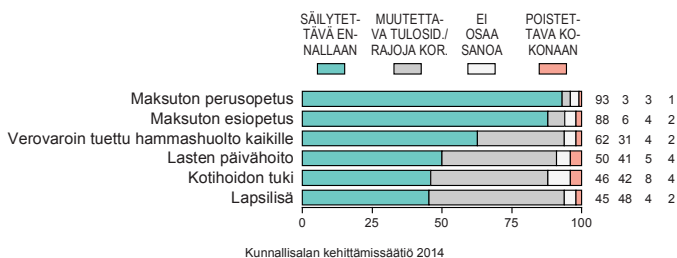

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

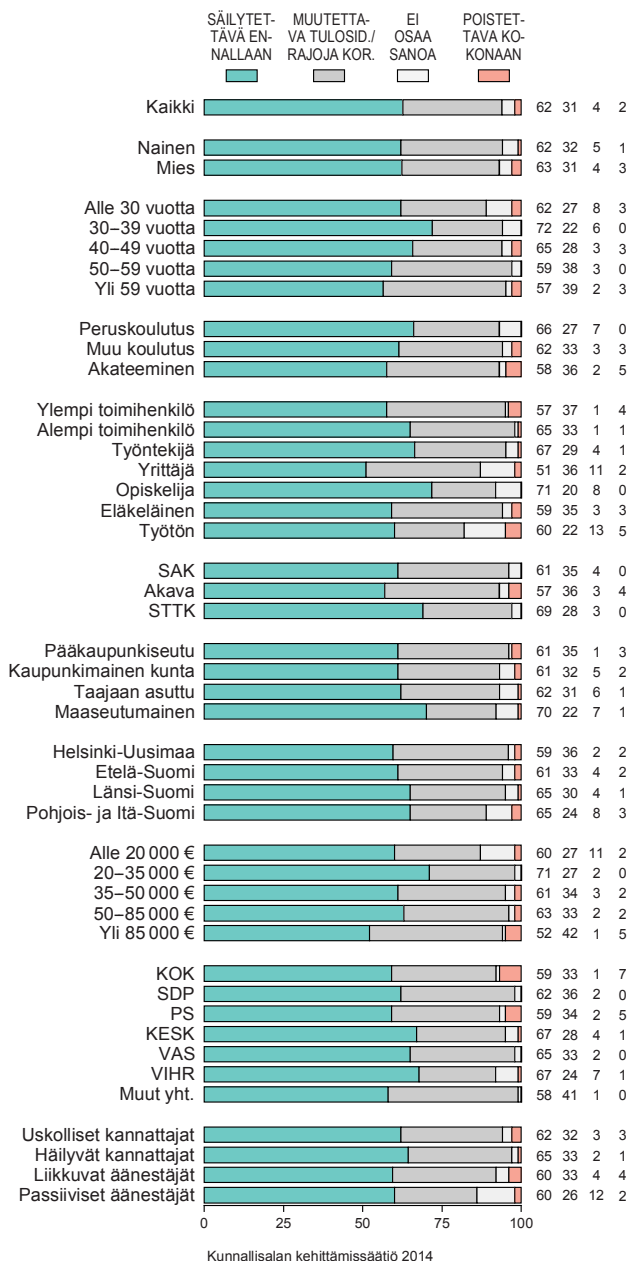
Kuvio 29. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI YLEISESTI OTTAEN TEHDÄ TULEVAISUUDESSA (%).

**Kuvio 30. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI YLEISESTI OTTAEN
TEHDÄ TULEVAISUUDESSA (%).**

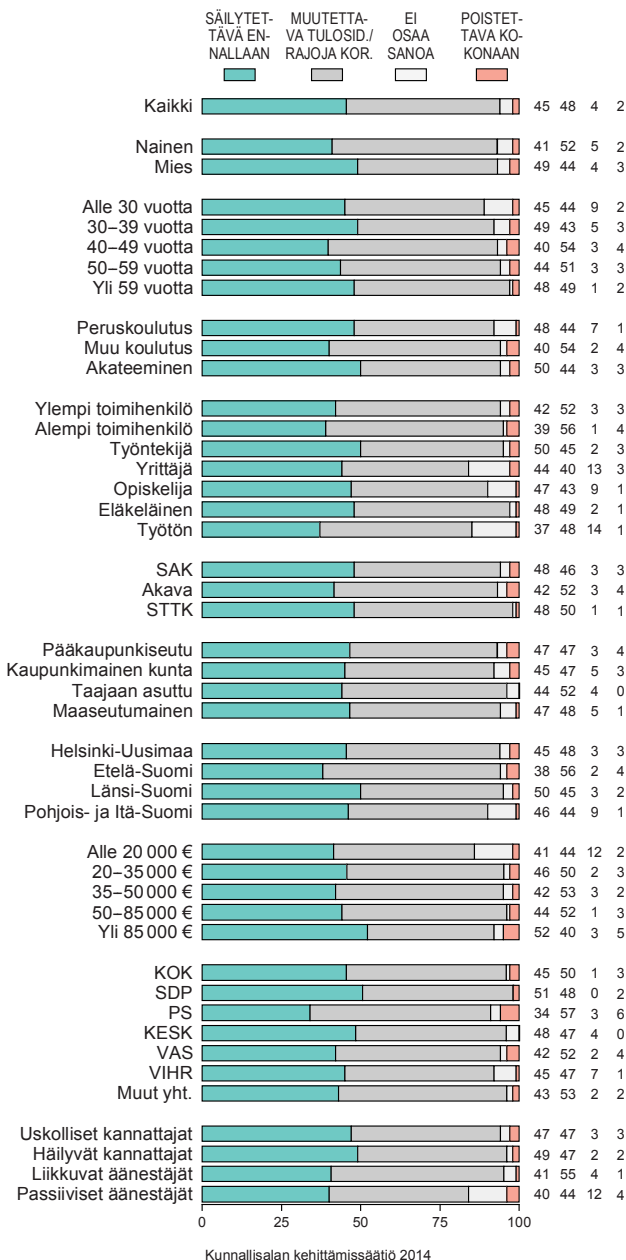

Kuvio 31. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI TEHDÄ: VEROVAROIN TUETTU HAMMASHUOLTO KAIKILLE (%).

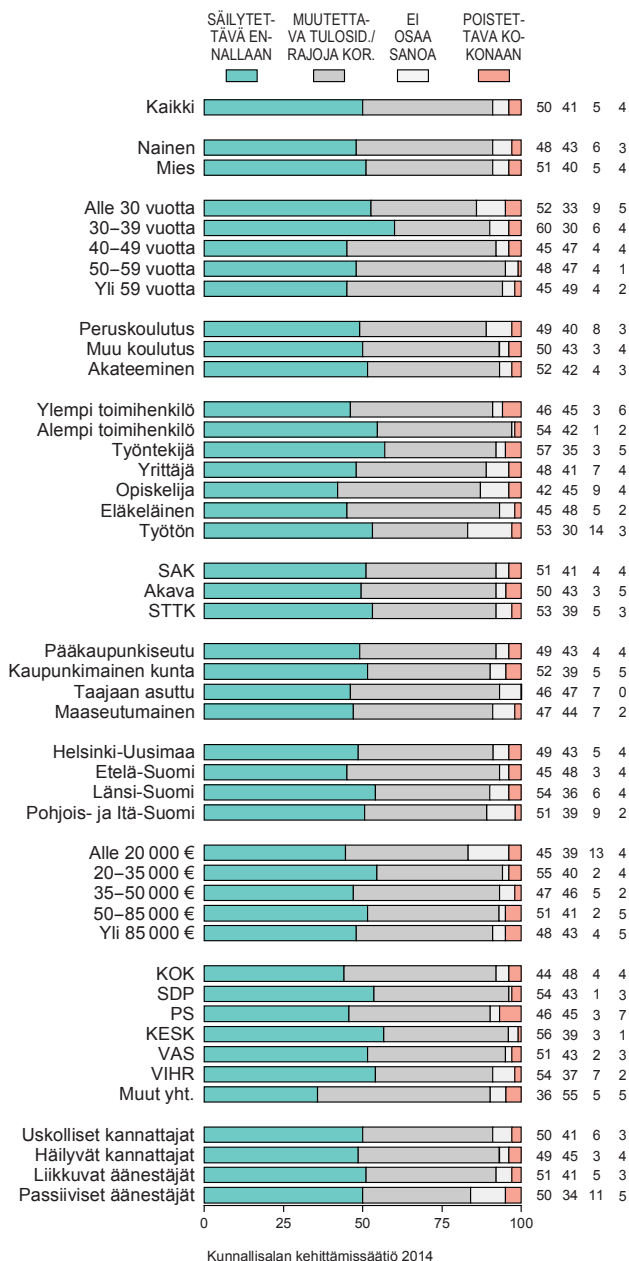

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 32. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI TEHDÄ: LAPSILISÄ (%).

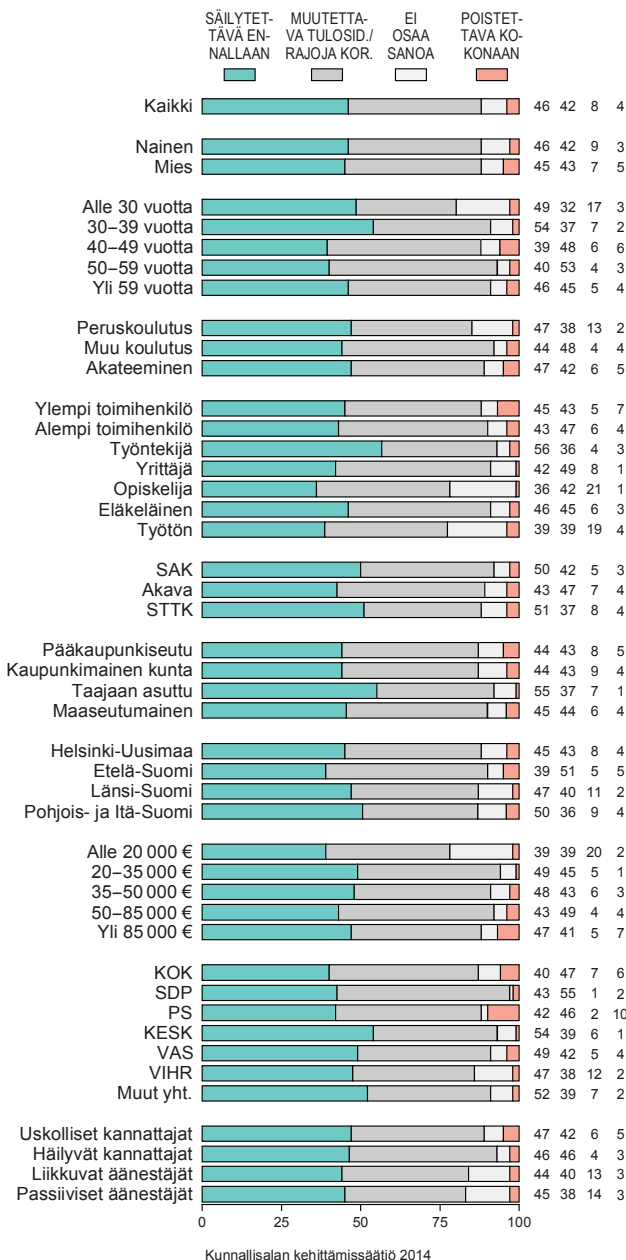

Kuvio 33. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI TEHDÄ:
LASTEN PÄIVÄHOITO (%).

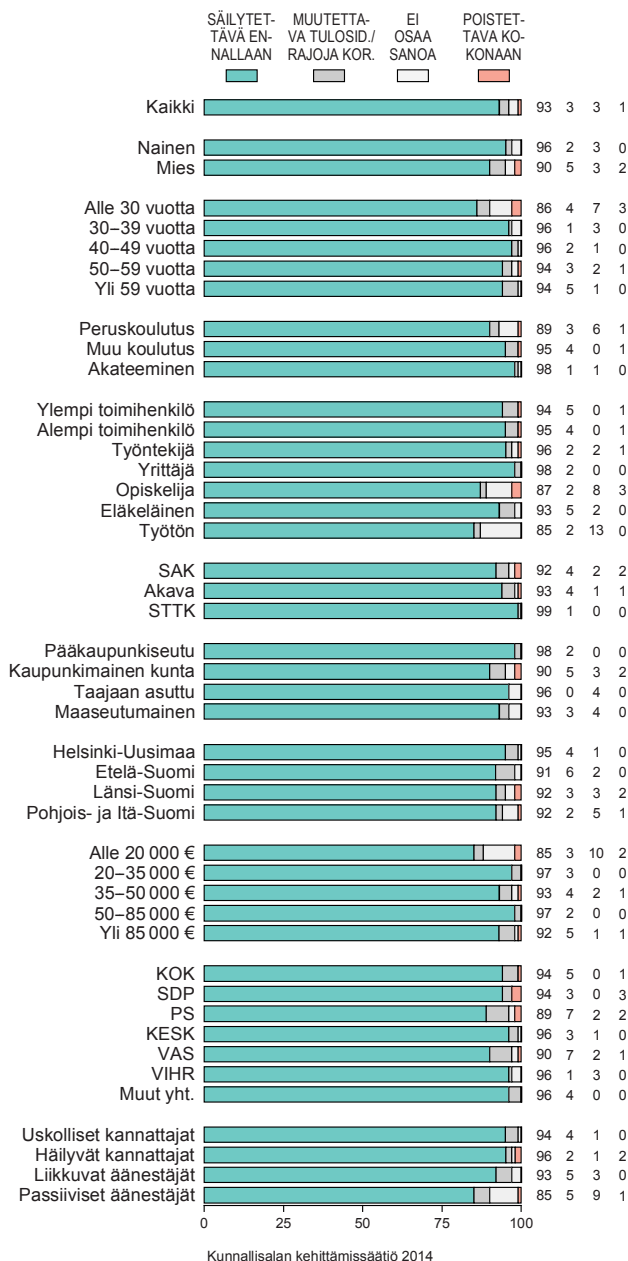

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

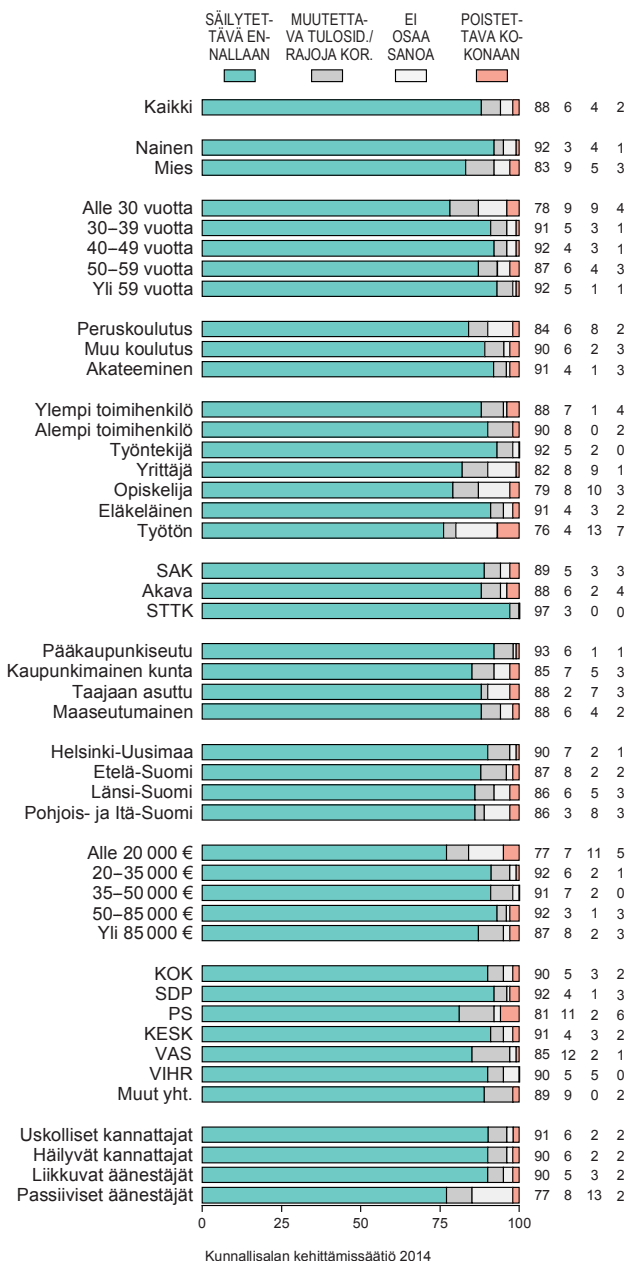
Kuvio 34. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI TEHDÄ: KOTIHOIDON TUKI (%).

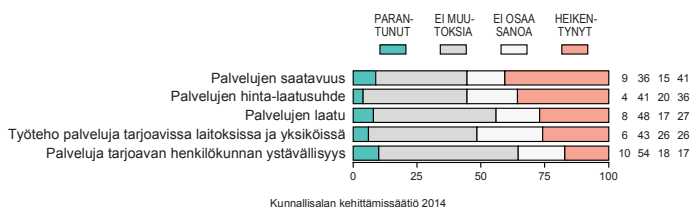
Kuvio 35. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI TEHDÄ: MAKSUTON PERUSOPETUS (%).

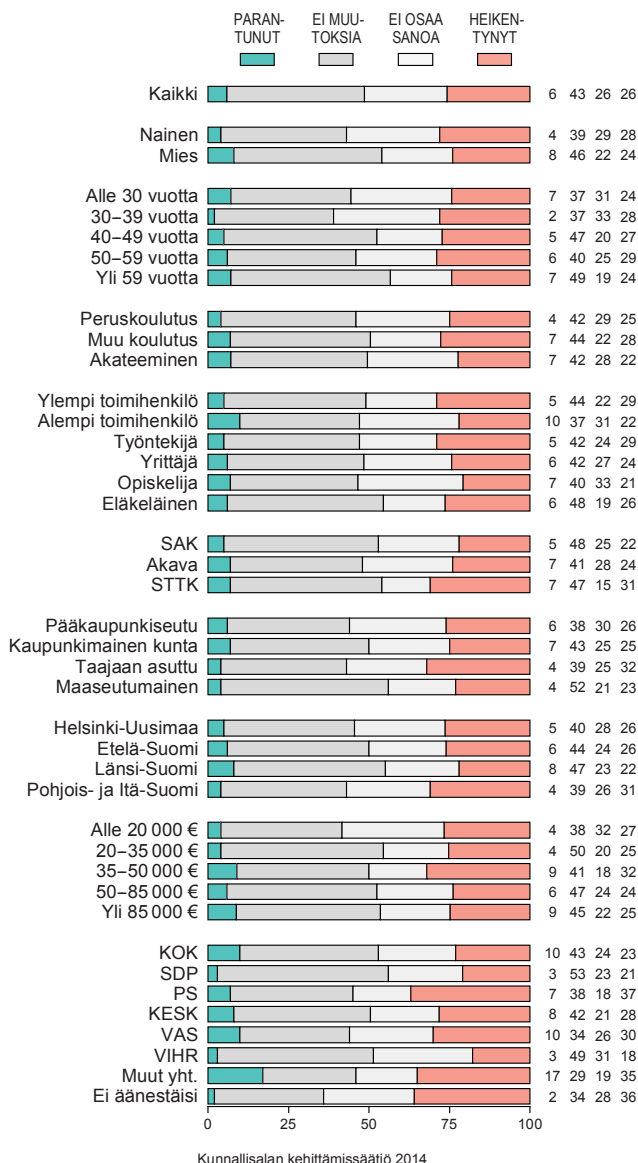
Kuvio 36. MITÄ SUBJEKTIIVISILLE OIKEUKSILLE TULISI TEHDÄ: MAKSUTON ESIOPETUS (%).

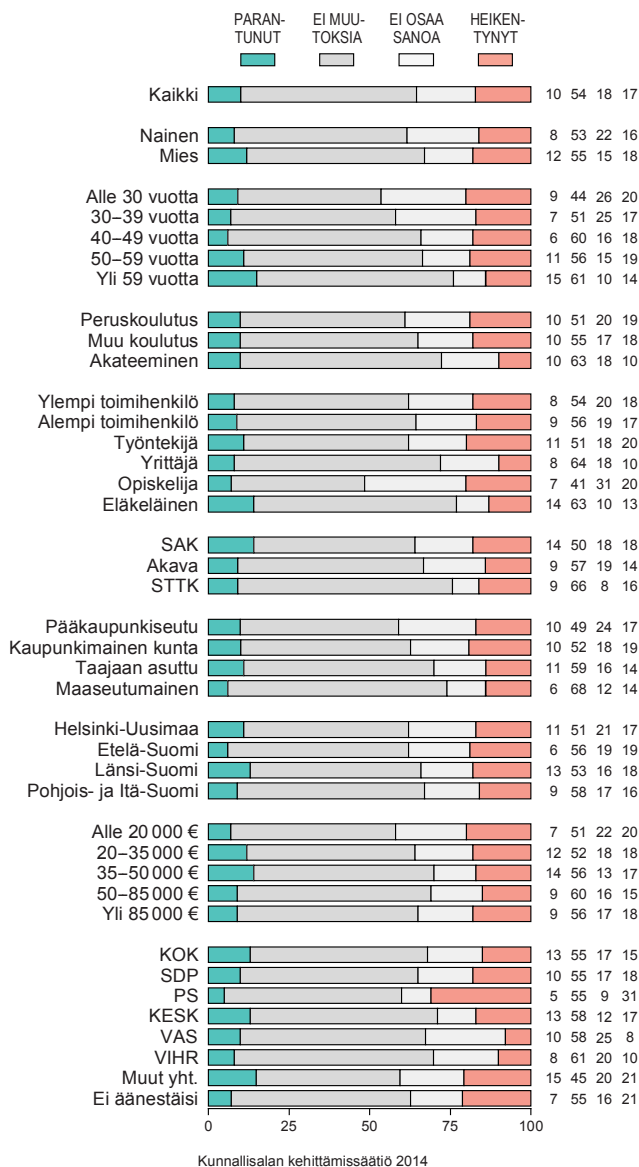
Kuvio 37. MILLAISEKSI ARVIOI PALVELUJEN KEHITYKSEN OMASSA ASUINKUNNASSAAN KAHDEN VIIME VUODEN AIKANA (%).

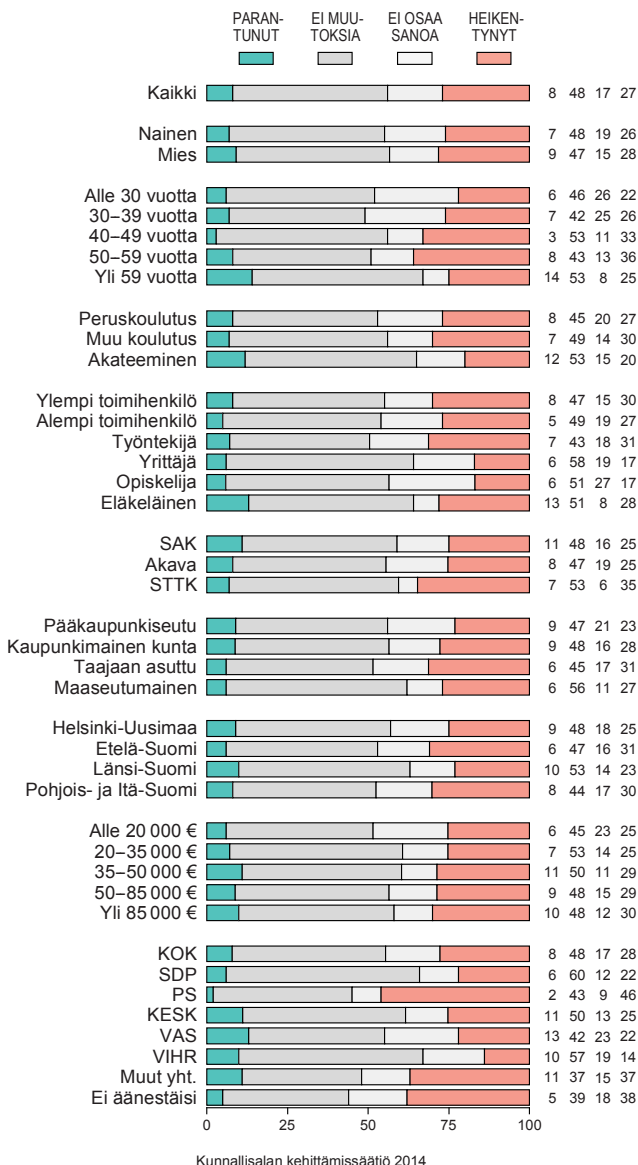
**Kuvio 38. PALVELUJEN KEHITYS KAHDEN VIIME VUODEN AIKANA: TYÖTEHO PALVELUJA TARJOAVISSA LAITOKSIS-
SA JA YKSIKÖISSÄ (%).**

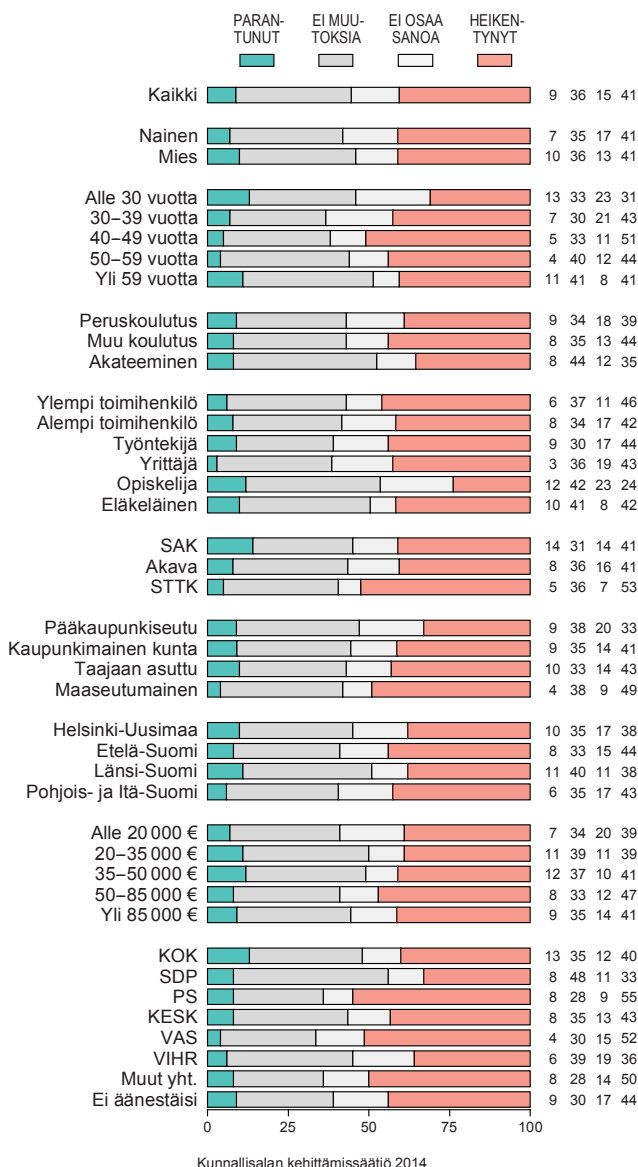
Kuvio 39. PALVELUJEN KEHITYS KAHDEN VIIME VUODEN AIKANA: PALVELUJA TARJOAVAN HENKILÖKUNNAN YSTÄVÄLLISYYS (%).

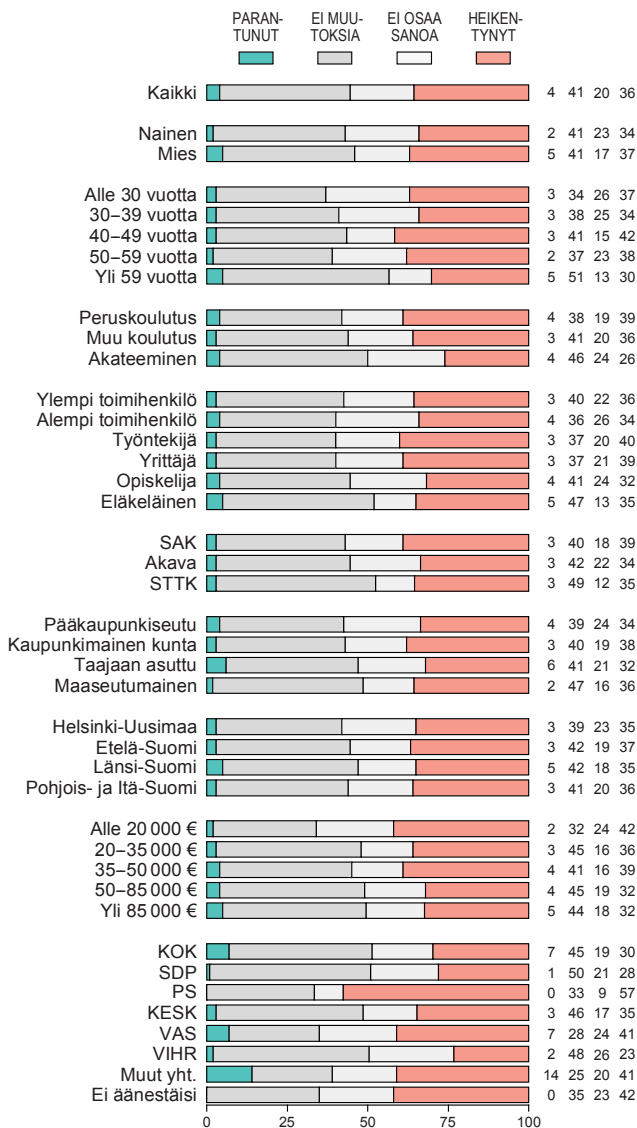
Kuvio 40. PALVELUJEN KEHITYS KAHDEN VIIME VUODEN AIKANA: PALVELUJEN LAATU (%).

Kuvio 41. PALVELUJEN KEHITYS KAHDEN VIIME VUODEN AIKANA: PALVELUJEN SAATAVUUS (%).

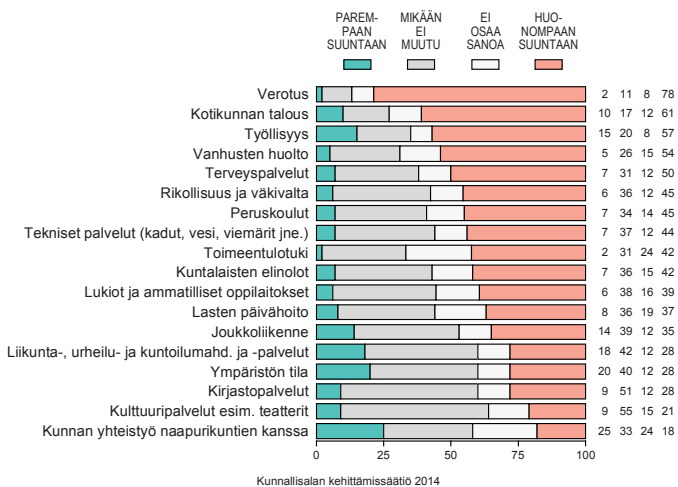

Kuvio 42. PALVELUJEN KEHITYS KAHDEN VIIME VUODEN AIKANA: PALVELUJEN HINTA-LAATUSUHDE (%).

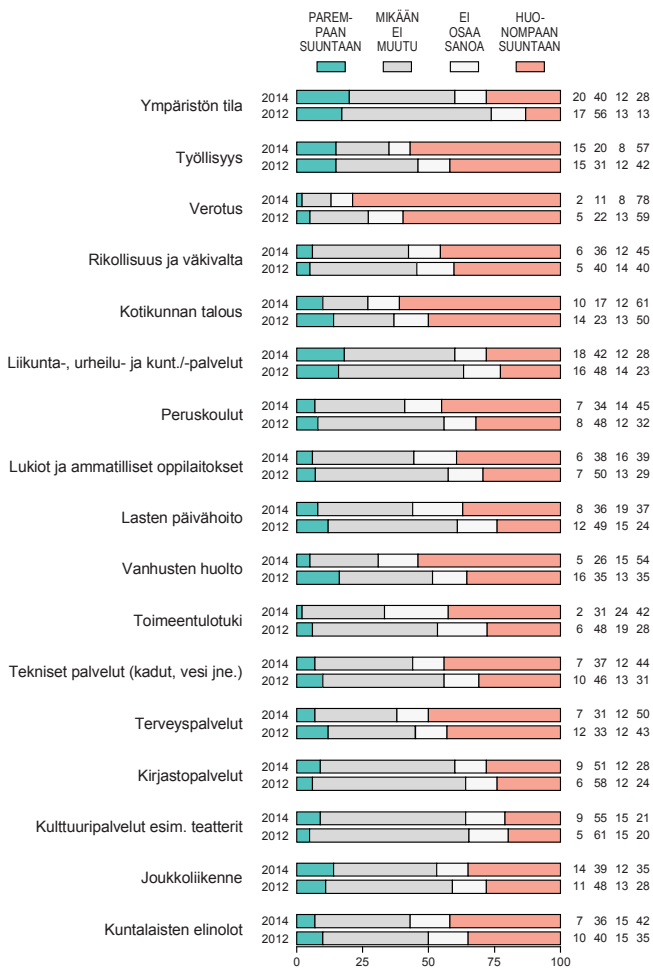

Kunnallisanalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 43. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITTYVÄN ASUINKUN-
NASSAAN SEURAAVAN NELJÄN VUODEN AIKANA (%).

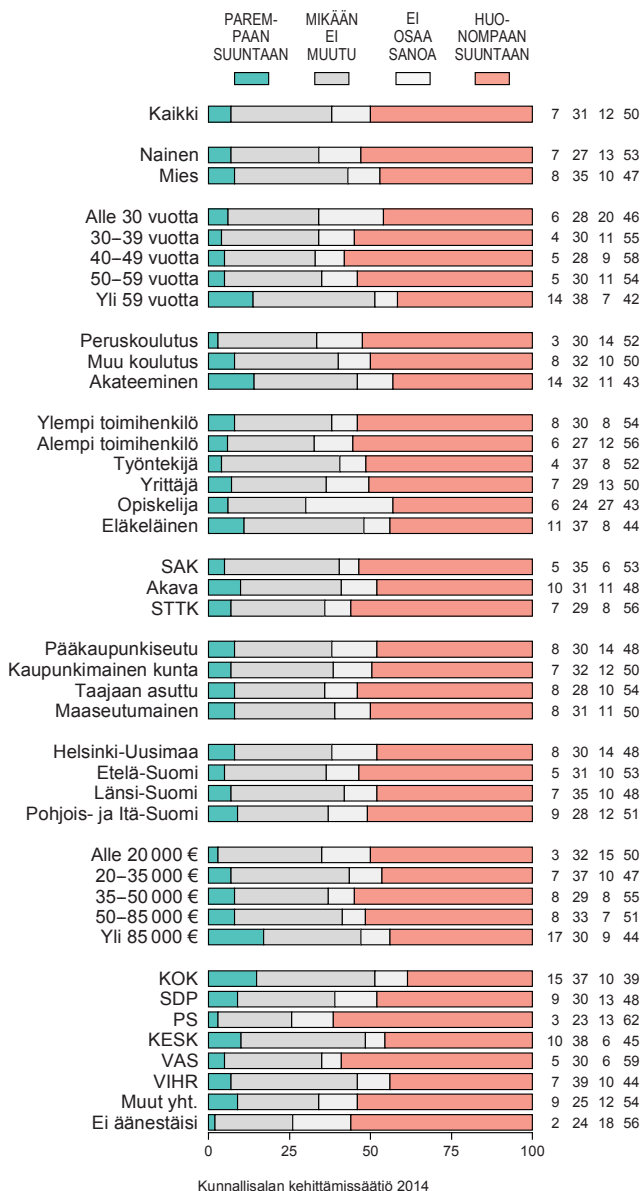
Kuvio 44. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITTYVÄN ASUINKUNNASSAAN SEURAAVAN NELJÄN VUODEN AIKANA (%).

TNS Gallup Oy 2014 PGraphics

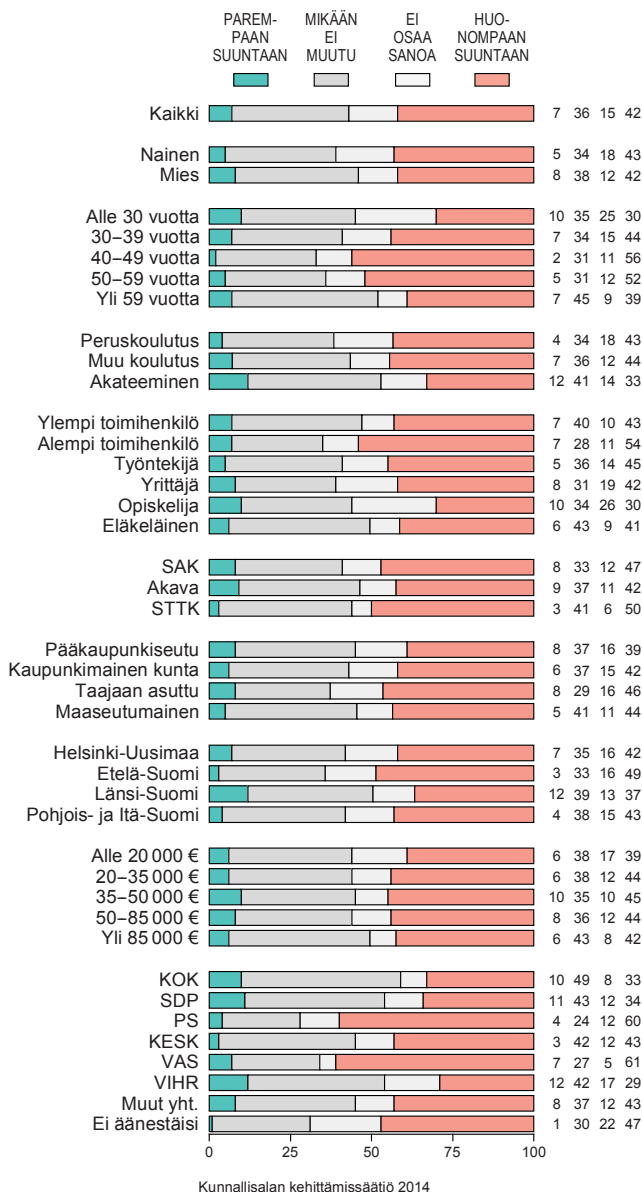
Kuvio 45.

MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITYVÄN ASUINKUNNASSAAN: TERVEYSPALVELUT (%).

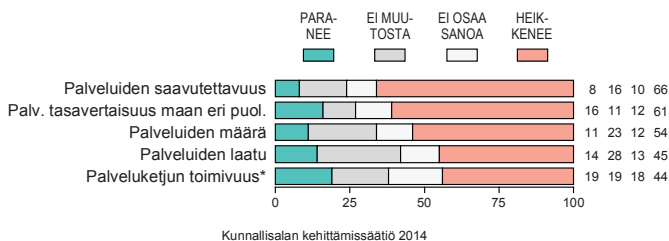

Kuvio 46.

MITEN USKOO ASIOIDEN JA PALVELUIDEN KEHITYVÄN ASUINKUNNASSAAN: KUNTALAISTEN ELINOLOT (%).

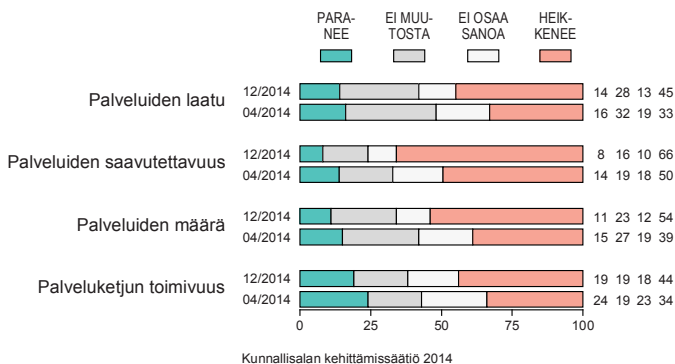

Kuvio 47. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ (%).

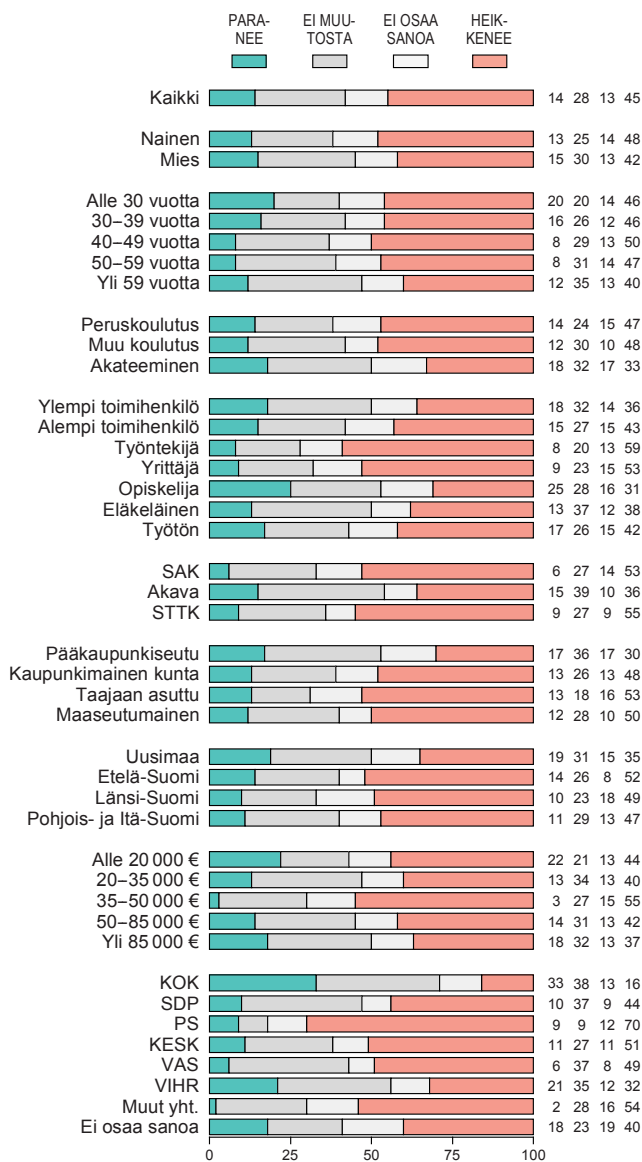

*Kysymysmuoto lyhentämättömänä: Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoittoa vaativiin palveluihin.

Kuvio 48. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ (yhteiset arviointikohteet, %).

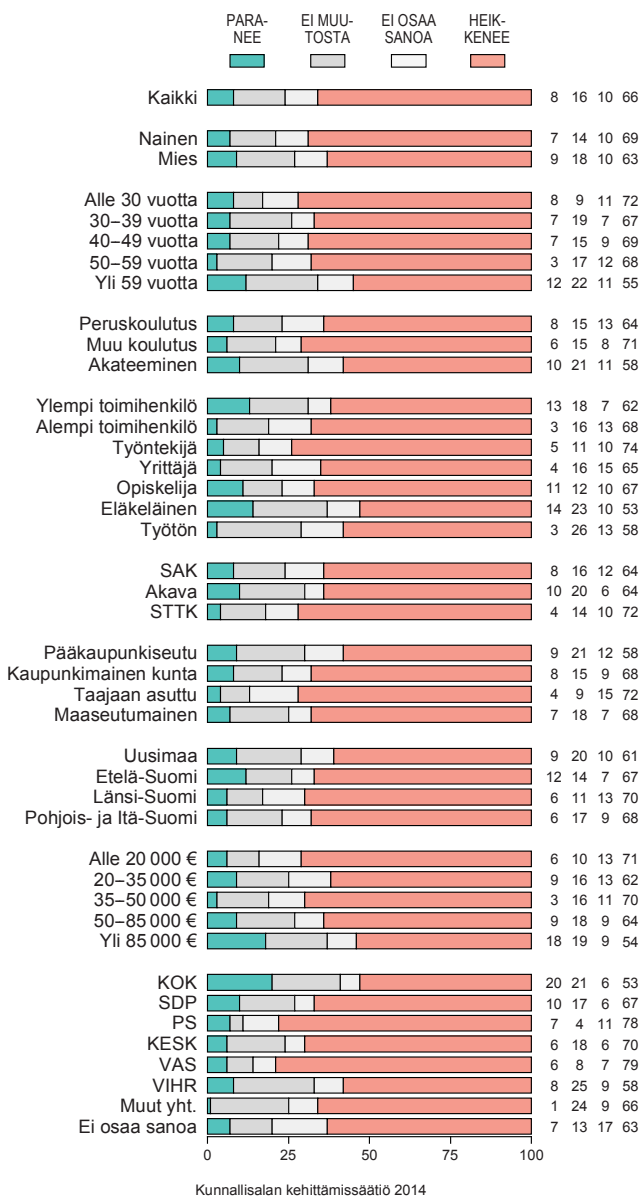

**Kuvio 49. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE -
RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN LAATU (%)**

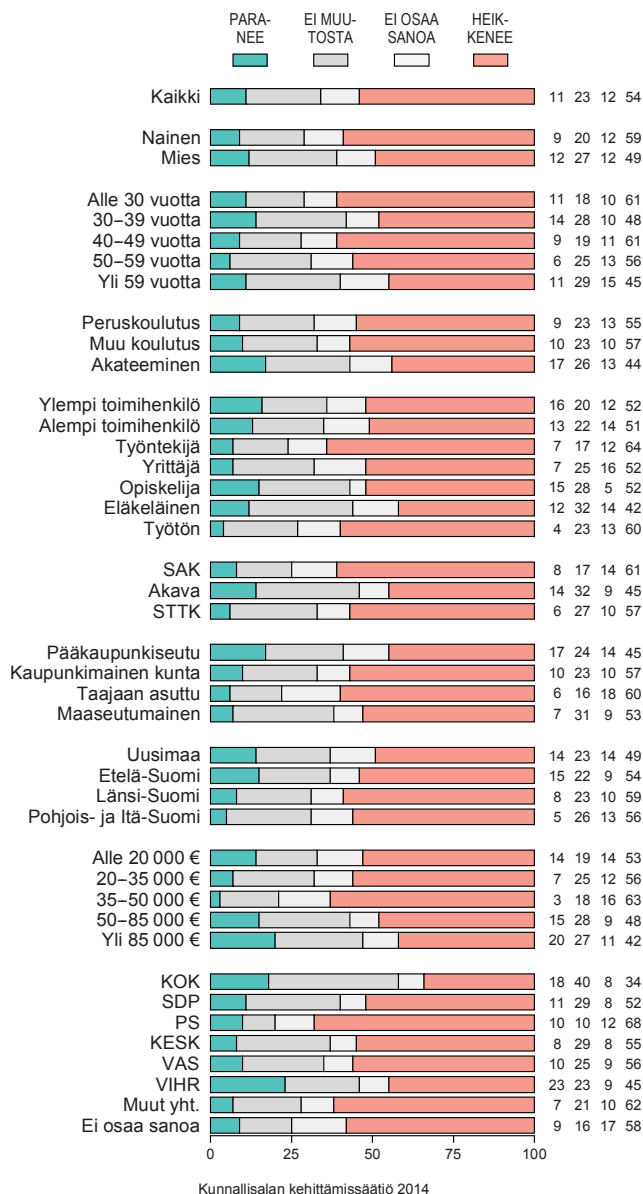

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 50. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN SAAVUTETTAVUUS (%).

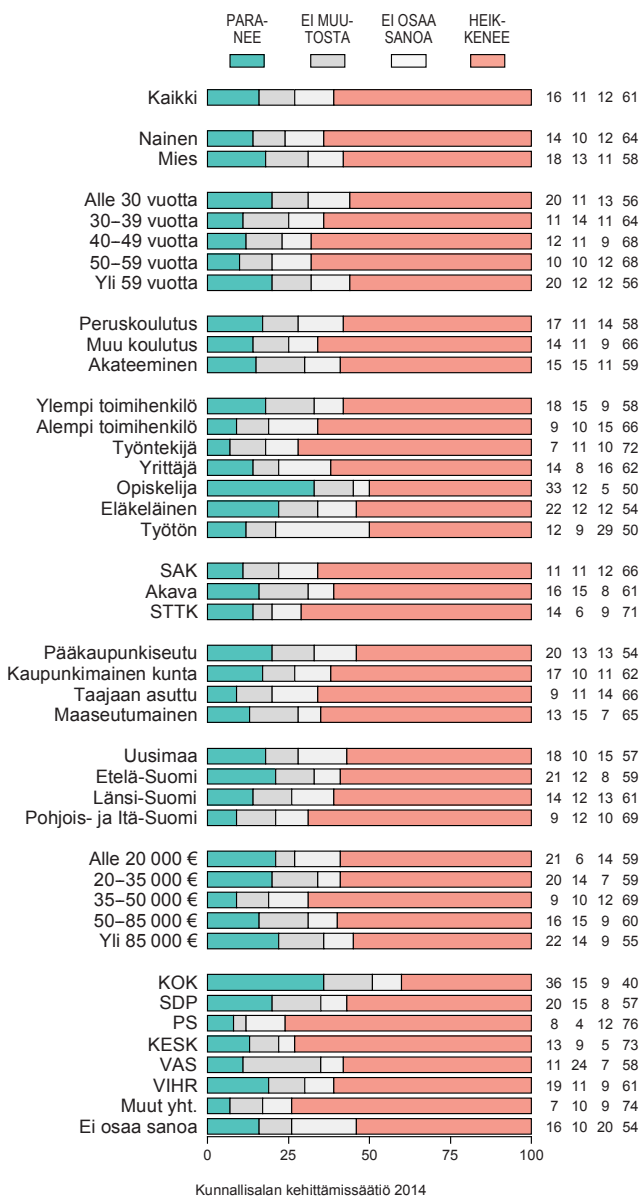

Kuvio 51. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-
RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN MÄÄRÄ (%).

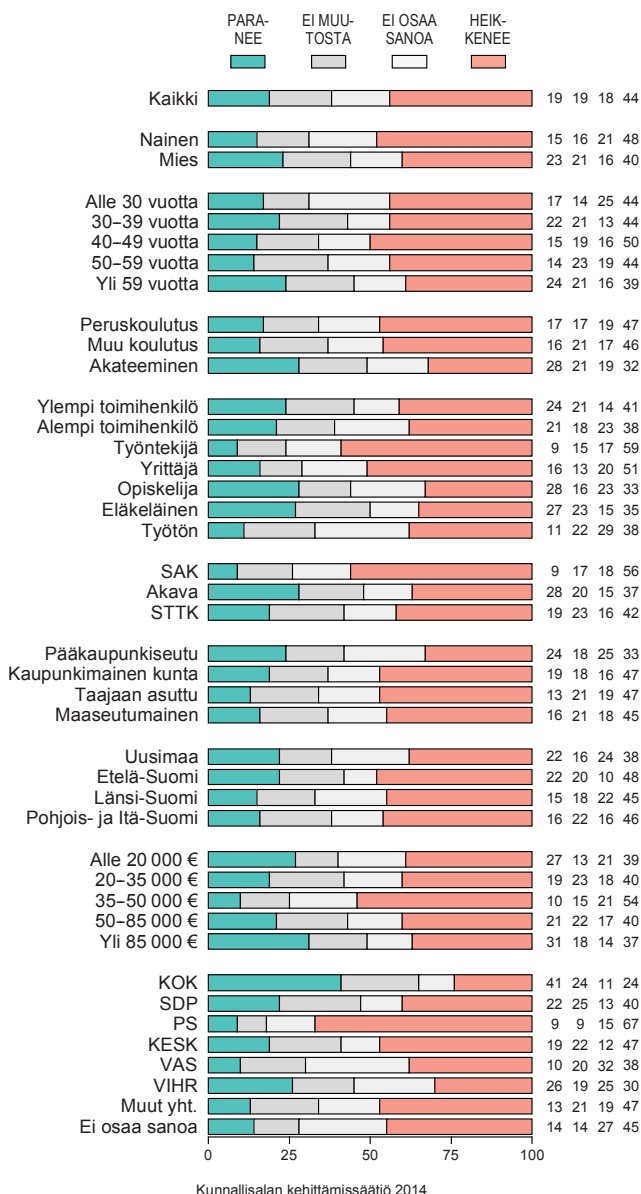

Kuvio 52.

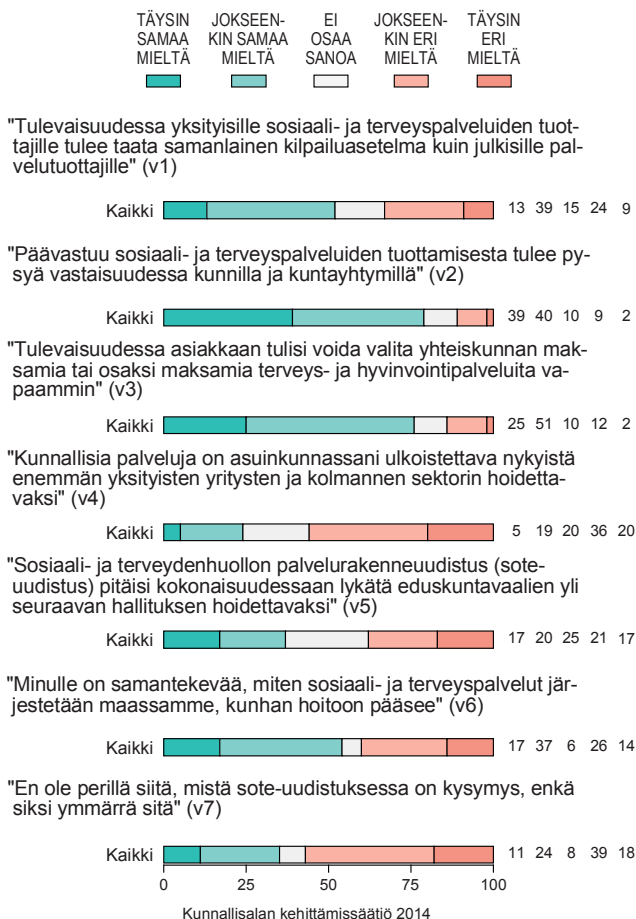
MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUIDEN TASAVERTAISUUS MAAN ERI PUOLILLA (%)

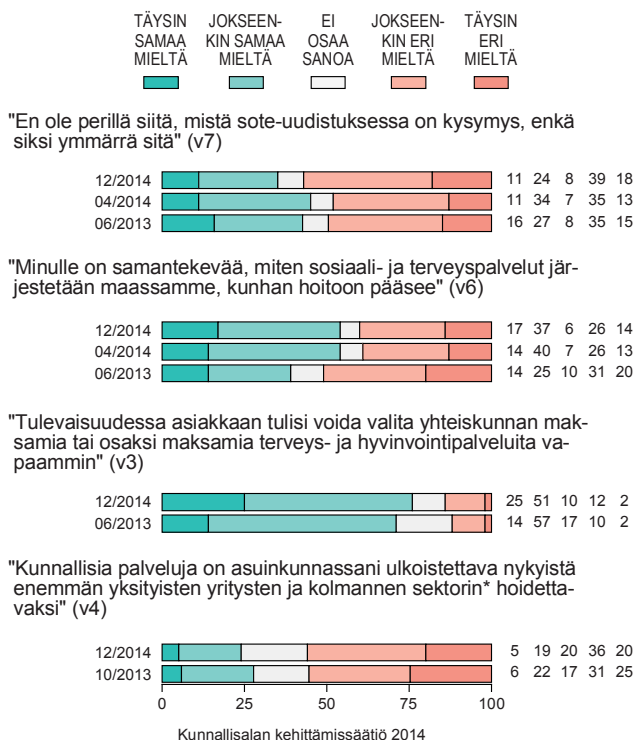
**Kuvio 53. MITEN USKOO ERI ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE -
RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUKETJUN TOIMIVUUS
PERUSPALVELUISTA AINA ERIKOISHOITOA VAATI-
VIIN PALVELUIHIN (%)**

Kuvio 54. SUHTAUTUMINEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUITA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

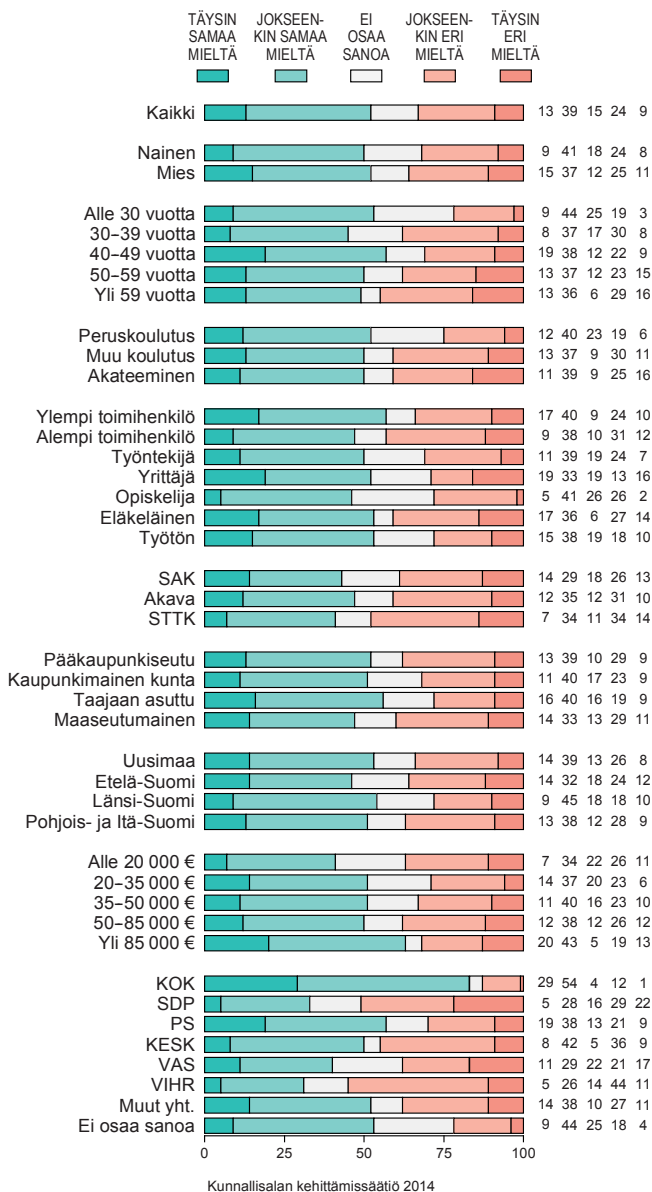

Kuvio 55. SUHTAUTUMINEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUITA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

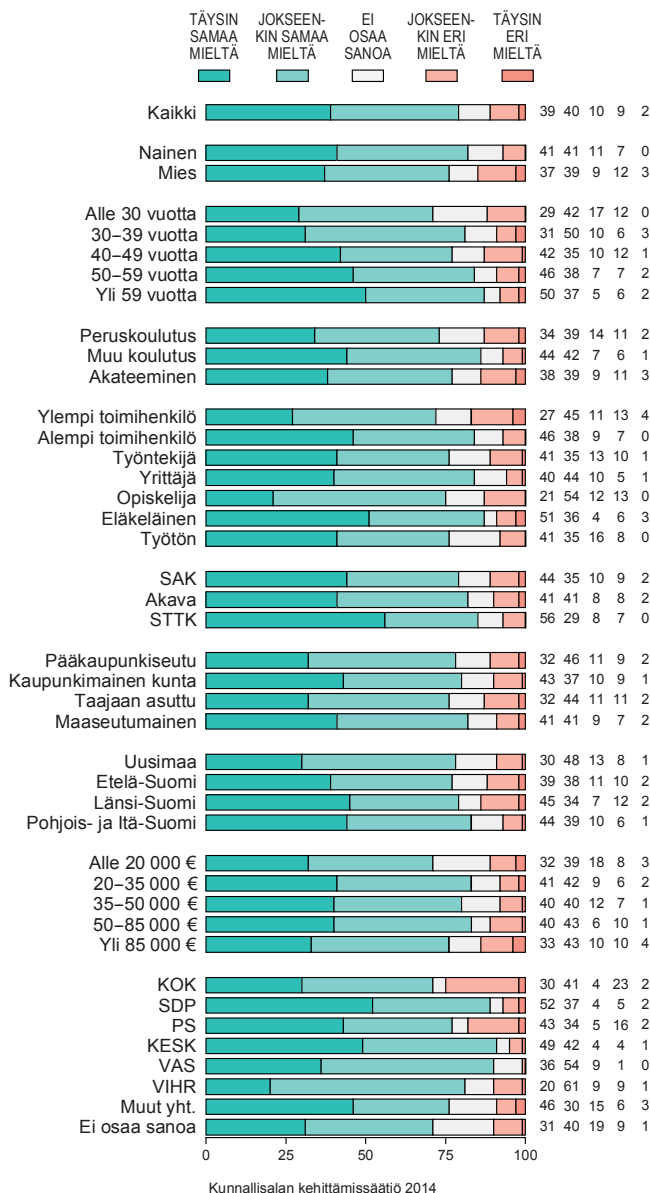

*Vuonna 2013 muodossa: "yksityisten yritysten hoidettavaksi".

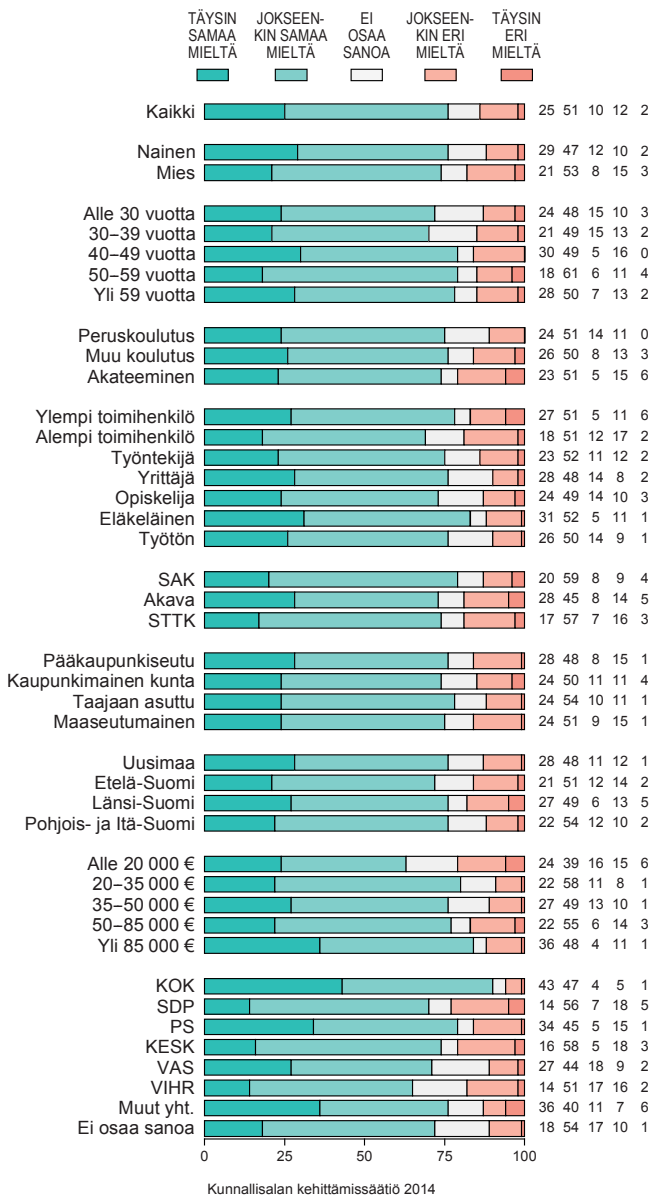
Kuvio 56. "Tulevaisuudessa yksityisille sosiaali- ja terveystalvveluiden tuottajille tulee taata samanlainen kilpailuasetelma kuin julkisille palvelutuottajille" (%).

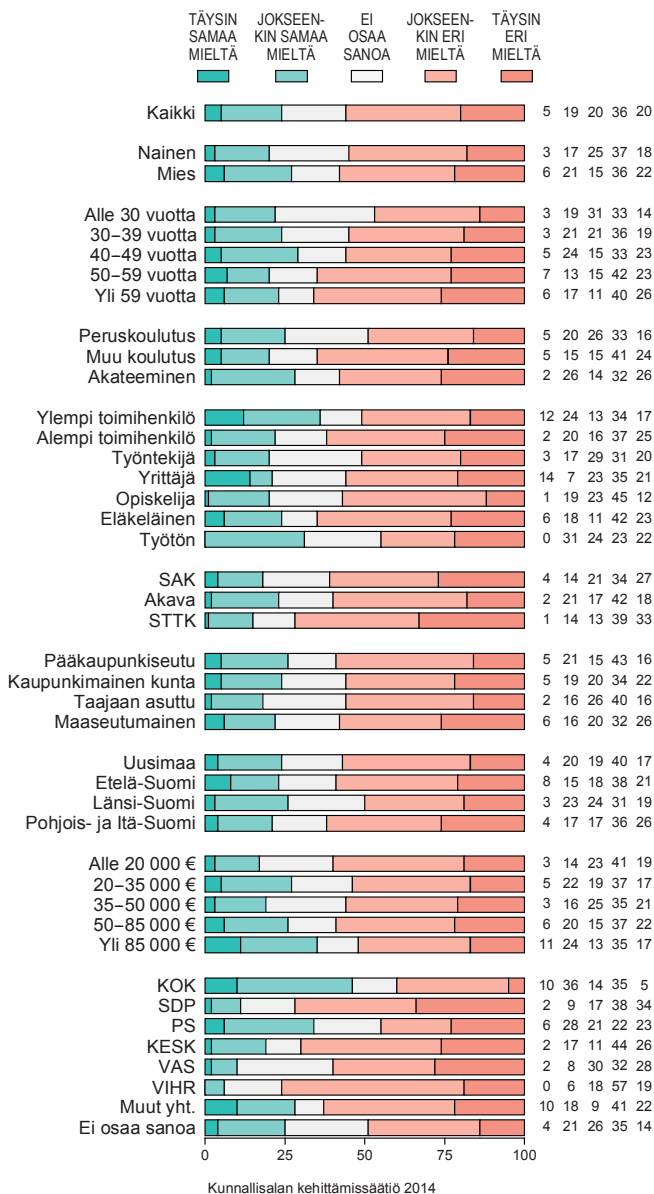
Kuvio 57. "Päävastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta tulee pysyä vastaisuudessa kunnilla ja kuntayhtymillä" (%).

Kuvio 58. "Tulevaisuudessa asiakkaan tulisi voida valita yhteiskunnan maksamia tai osaksi maksamia terveys- ja hyvinvointipalveluita vapaammin" (%).

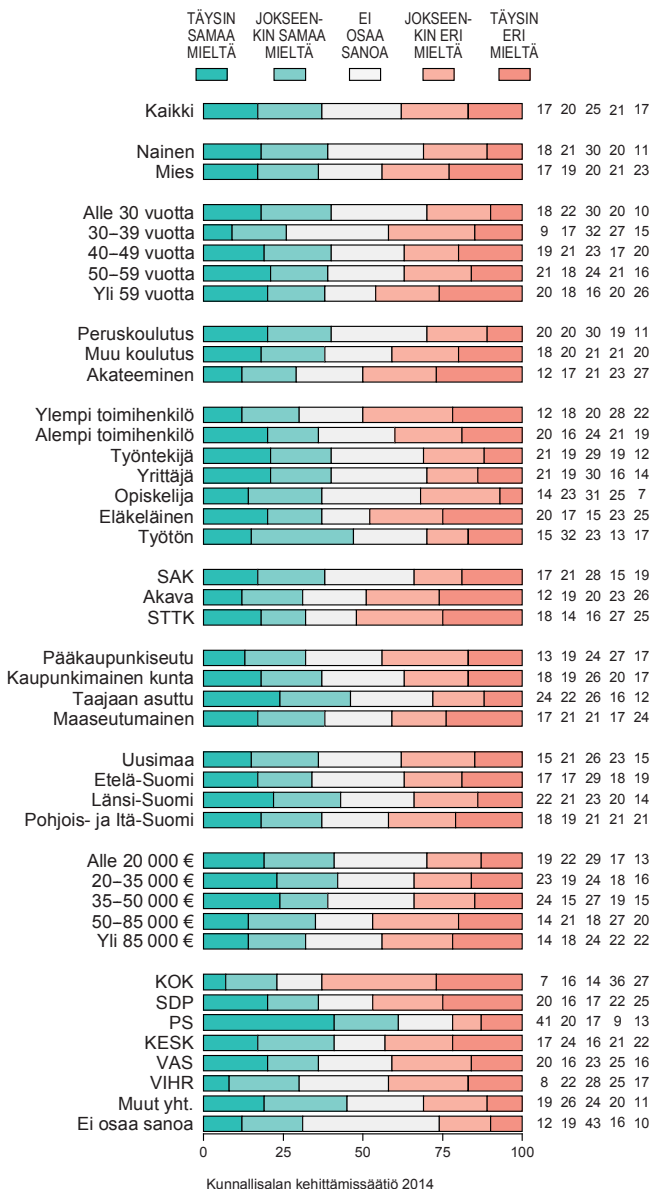
Kuvio 59. "Kunnallisia palveluja on asuinkunnassani ulkoistettava nykyistä enemmän yksityisten yritysten ja kolmannen sektorin hoidettavaksi" (%).

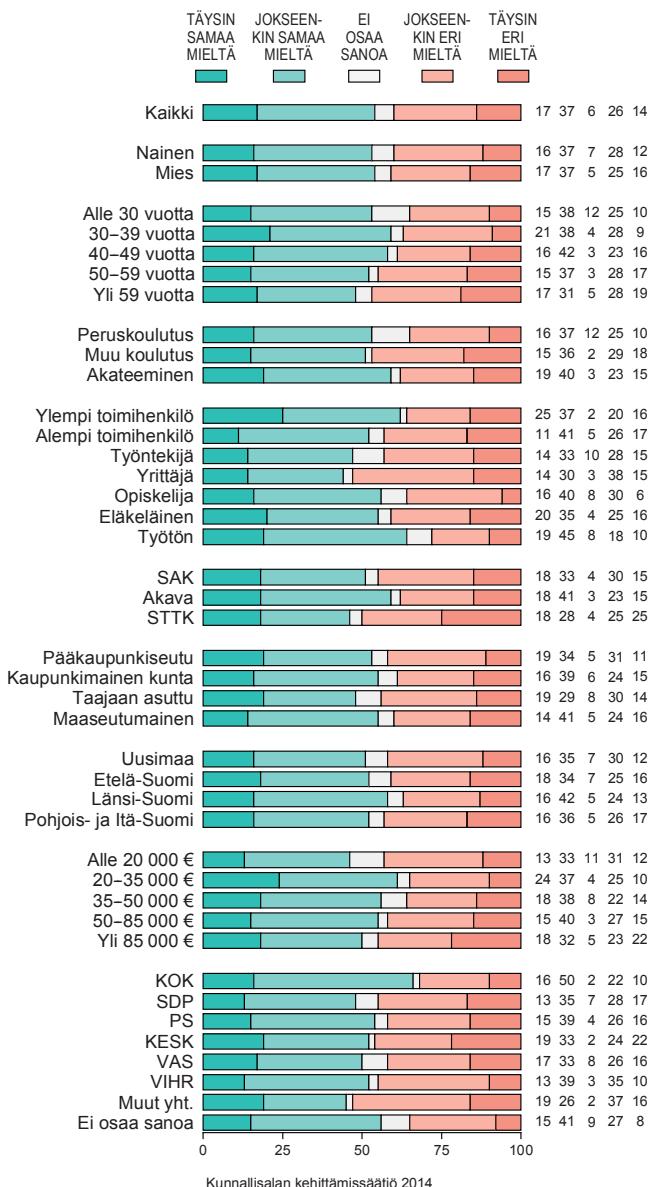
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 60.

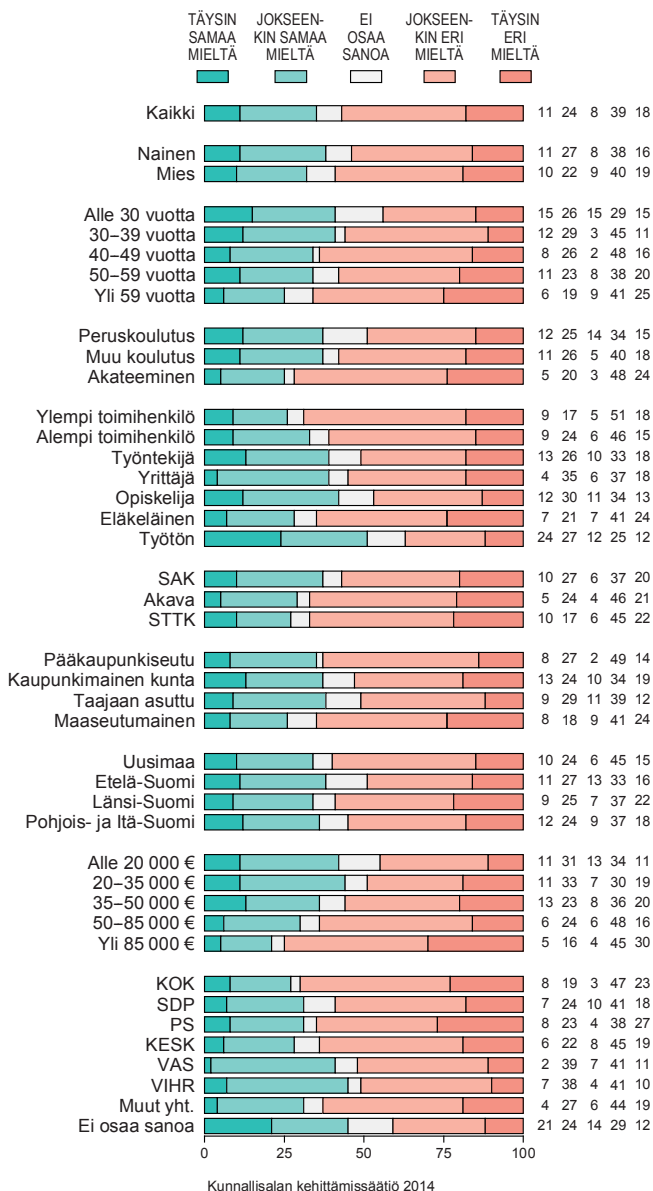
"Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistus (sote-uudistus) pitäisi kokonaisuudessaan lykätä eduskuntavaalien yli seuraavan hallituksen hoidettavaksi" (%).

Kuvio 61. "Minulle on samantekevää, miten sosiaali- ja terveystal-
lut järjestetään maassamme, kunhan hoitoon pääsee" (%).

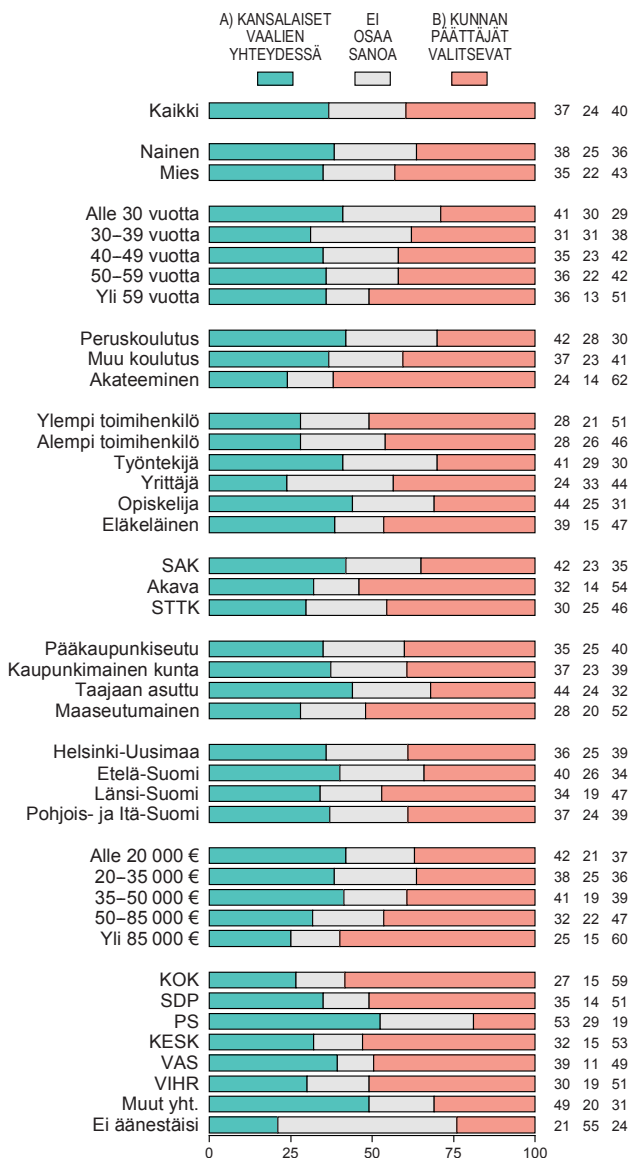

Kuvio 62. "En ole perillä siitä, mistä sote-uudistuksessa on kysymys, enkä siksi ymmärrä sitä" (%).

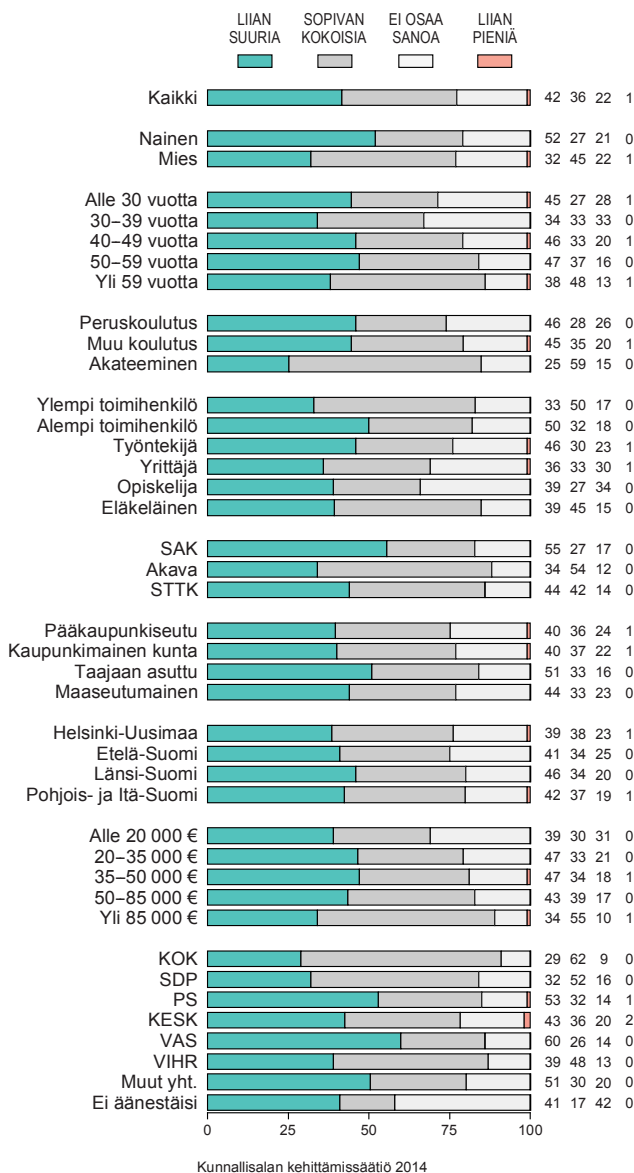
Kuvio 63.

MITEN YLIMMÄT PÄÄTTÄJÄT TULISI VALITA SOTE-ALUEILLE: A) Kansalaiset valitsevat edustajat sote-alueen valtuustoon suoralla kansanvaalilla kuntavaalien yhteydessä B) Kunnan päättäjät valitsevat edustajat sote-alueen valtuustoon (%)

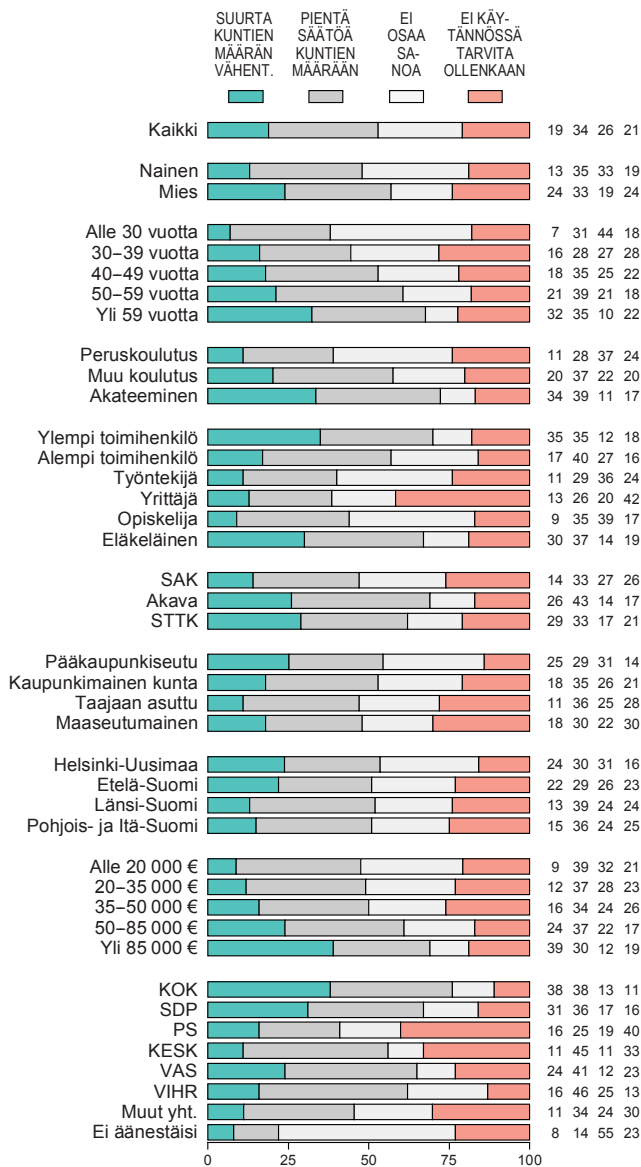

Kunnallisanalyytiikka 2014

Kuvio 64. OVATKO SOTE-ALUEET LIIAN SUURIA, LIIAN PIENIÄ VAI SOPIVAN KOKOISIA JÄRJESTÄMÄÄN KAIKKI SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT PERUSTASOSTA AINA VAATIVIIN ERITYISPALVELUIHIN SAAKKA (%).

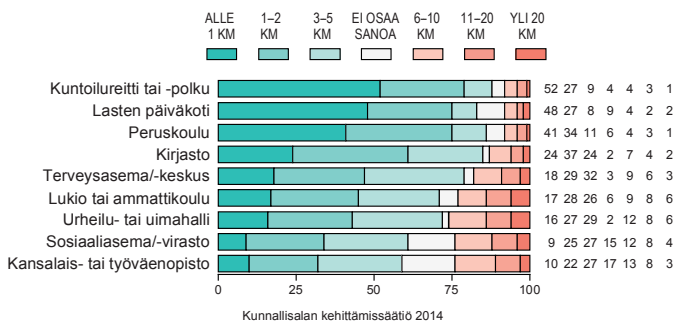

**Kuvio 65. TARVITAANKO SOTE-UUDISTUKSEN JÄLKEEN KUNT-
TIEN MÄÄRÄÄ VÄHENTÄVIÄ KUNTALIITOKSIA (kun-
tunkien järjestämisvastuulla olevista tehtävistä yli 50 %
siirtyisi sote-uudistuksen myötä kunnilta uusille sote-alu-
eille; %).**

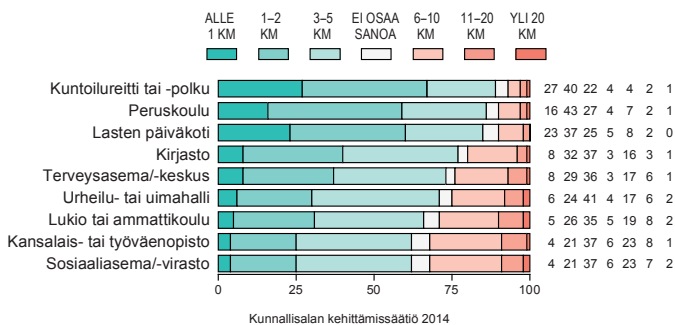

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 66. JOS TARVITSISI KUNTAPALVELUITA, MILLAINEN ETÄISYYS KOTOA ON LÄHIMMÄLLE PALVELUPISTEELLE TAI -PAIKALLE (%).

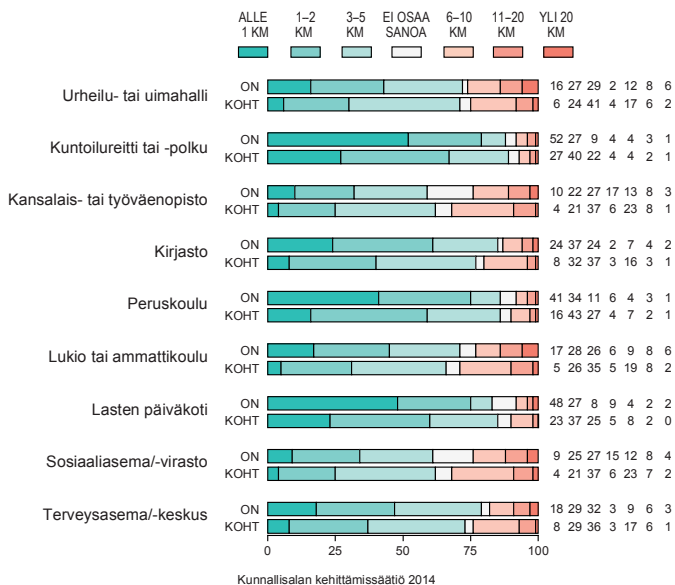

Kuvio 67. JOS TARVITSISI KUNTAPALVELUITA, MILLAINEN ETÄISYYS OLSI KOHTUULLINEN (%).

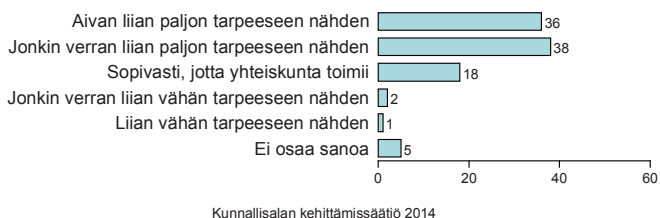

Kuvio 68.

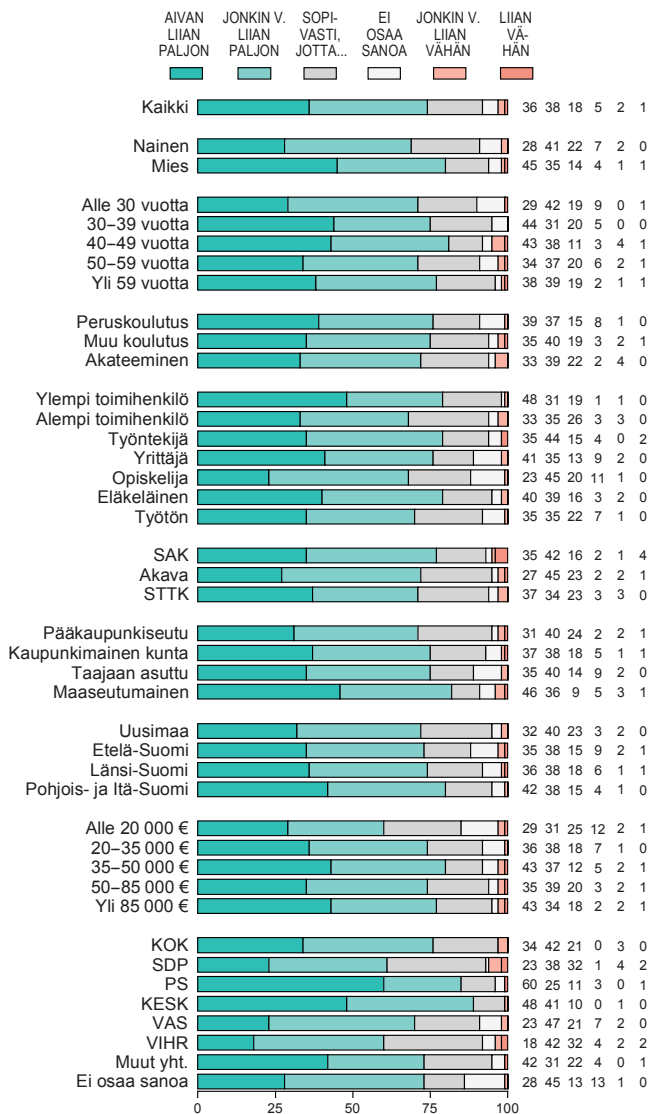
MILLAINEN ETÄISYYS KOTOA ON KUNTAPALVELUIHIIN vs. MIL-
LAINEN ETÄISYYS OLISI KOHTUULLINEN (%).

Kuvio 69. MITÄ MIELTÄ ON YLEENSÄ TOIMINTAA RAJOITTAVISTA SÄÄDÖKSISTÄ, MÄÄRÄYKSISTÄ JA OHJEISTA MAASSAMME (%).

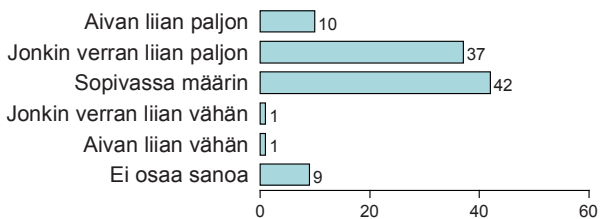

Kuvio 70. MITÄ MIELTÄ ON YLEENSÄ TOIMINTAA RAJOITTA-
 TA SÄÄDÖKSISTÄ, MÄÄRÄYKSISTÄ JA OHJEISTA MAAS-
 SAMME (tarpeeseen nähden...; %).

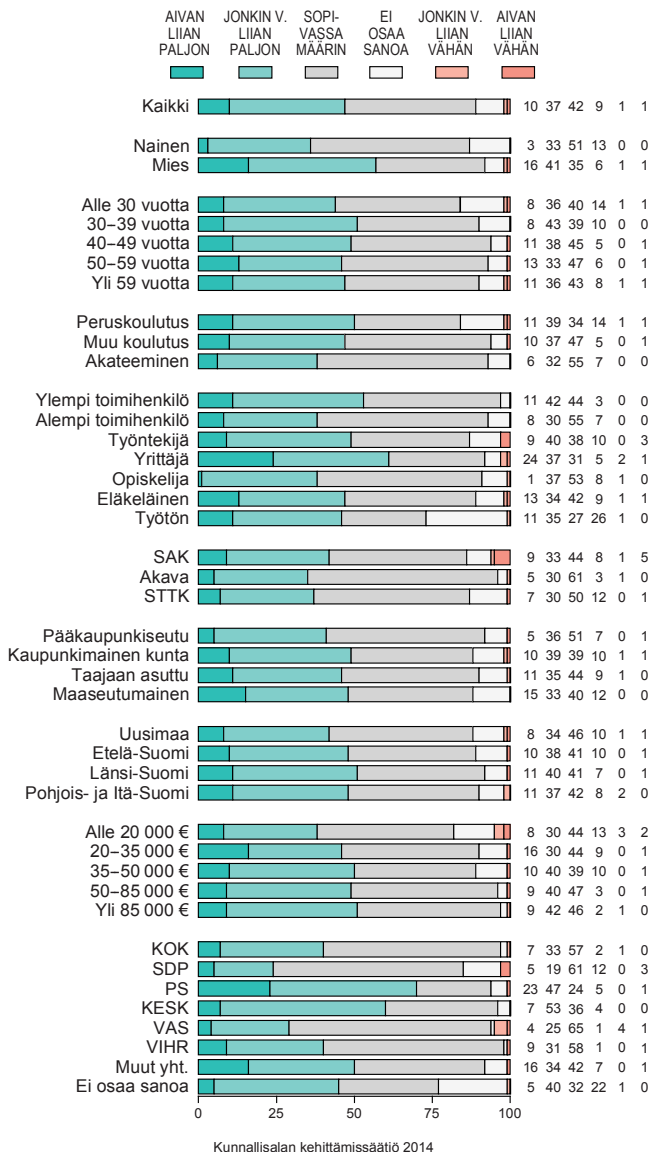
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 71. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE YHTEISKUNNAN ERI-
LAISTEN SÄÄDÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA OH-
JEIDEN RAJOITTAVAN OMAA ELÄMÄÄ (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

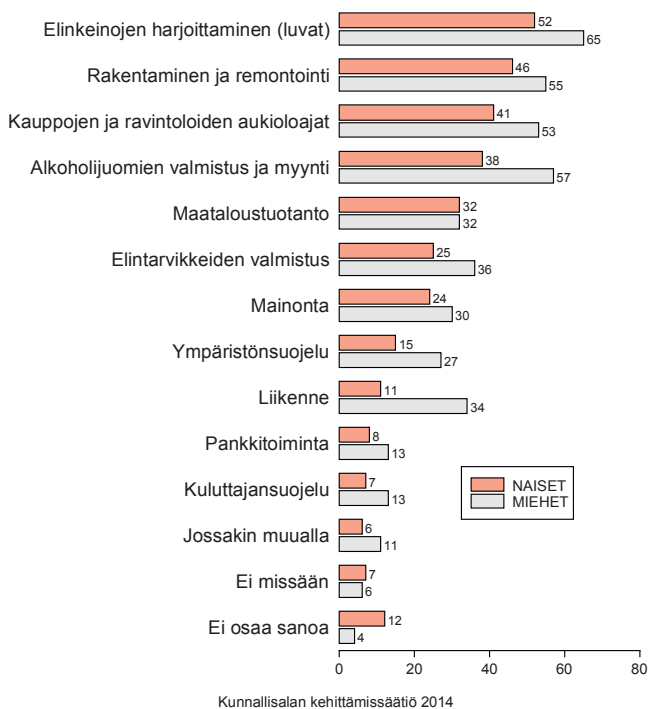
Kuvio 72. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE YHTEISKUNNAN ERILAISTEN SÄÄDÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA OHJEIDEN RAJOITTAVAN OMAA ELÄMÄÄ (%)

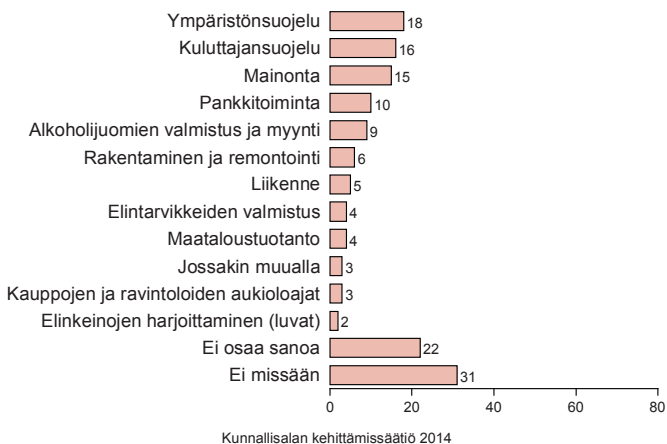
Kuvio 73. MISSÄ KAIKISSA ASIOISSA KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ, MÄÄRÄYKSIÄ TAI OHJEITA (%).

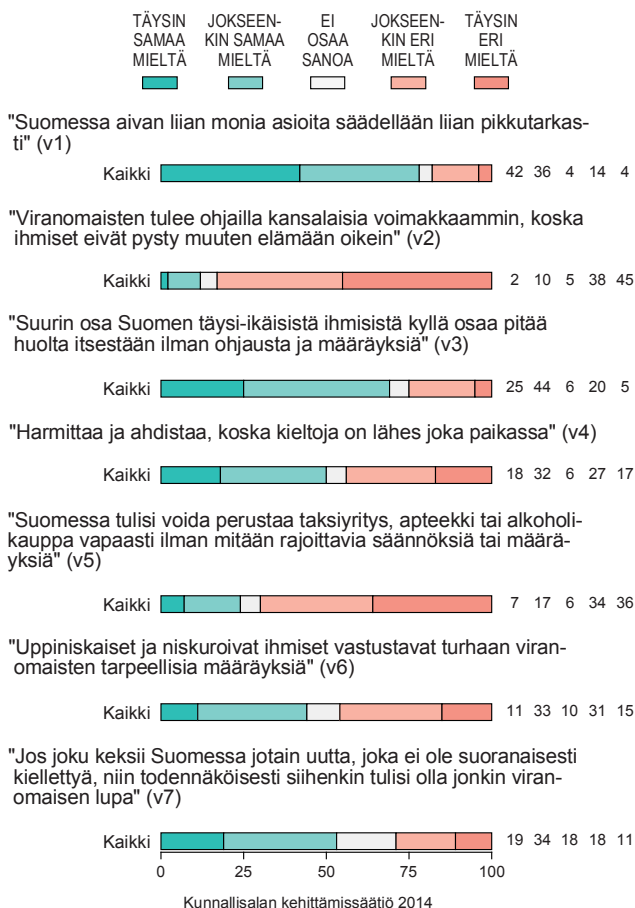
Kuvio 74. MISSÄ KAIKISSA ASIOISSA KOKEE OLEVAN LIIAKSI RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ, MÄÄRÄYKSIÄ TAI OHJEITA: ARVIOT SUKUPUOLEN MUKAAN (%).

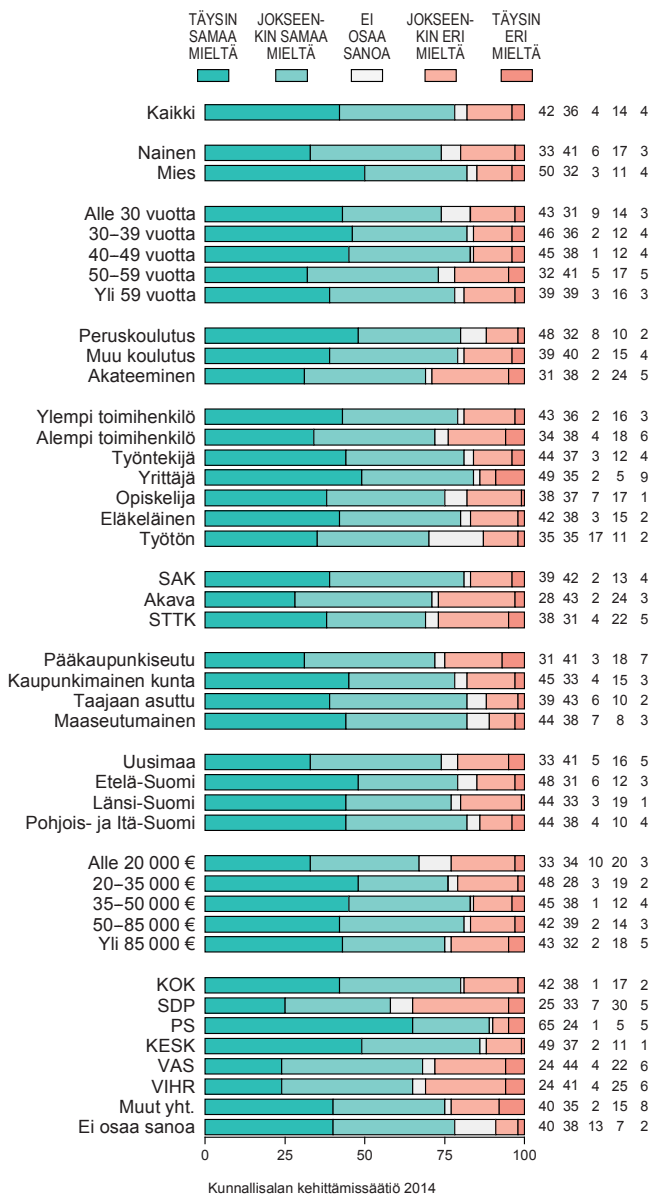
Kuvio 75. MISSÄ KAIKISSA ASIOISSA RAJOITTAVIA SÄÄDÖKSIÄ, MÄÄRÄYKSIÄ TAI OHJEITA ON LIIAN VÄHÄN (%).

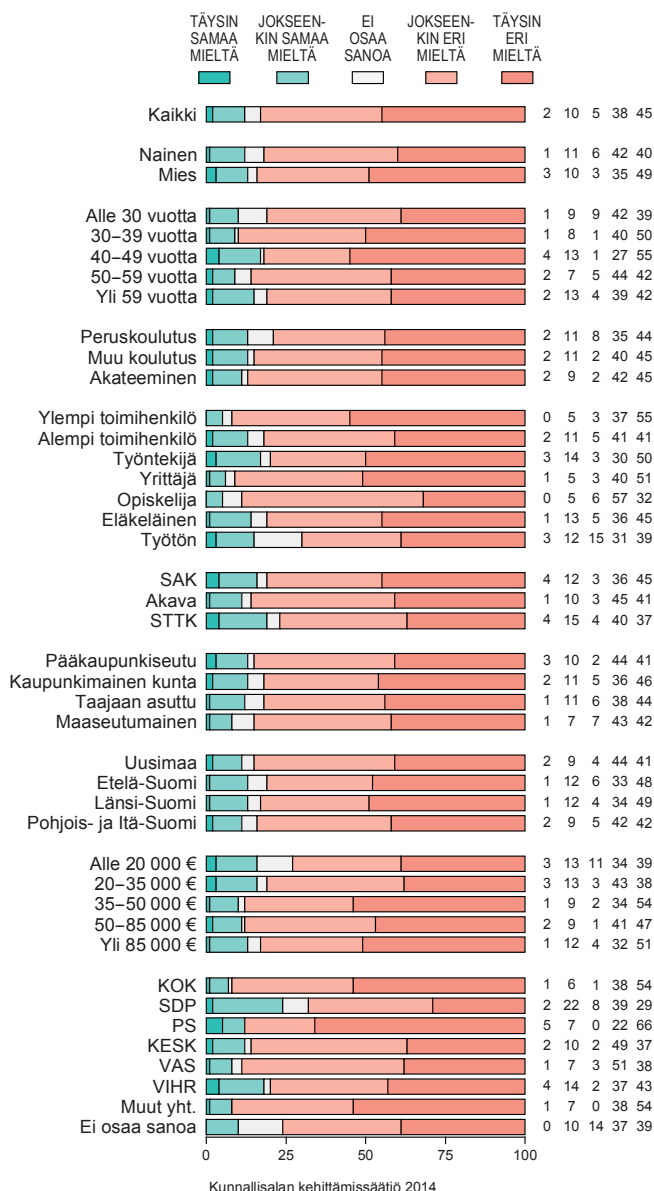
Kuvio 76. SUHTAUTUMINEN SÄÄNTELYÄ JA RAJOITUKSIA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

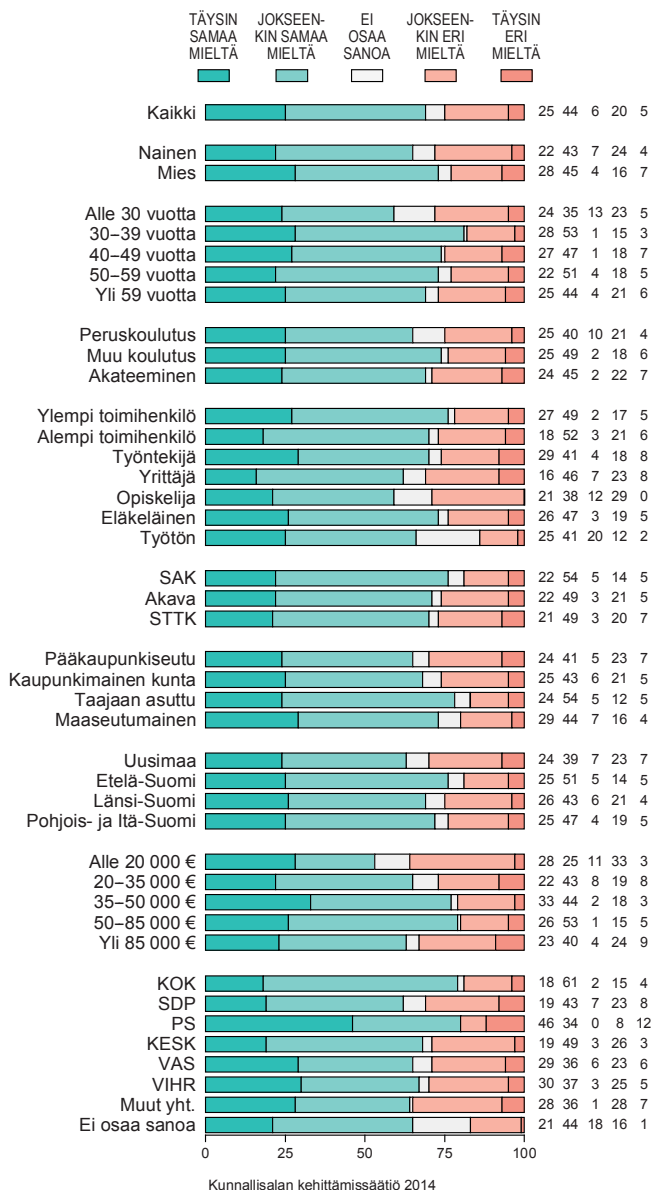
Kuvio 77. "Suomessa aivan liian monia asioita säädellään liian pik-
kutarkasti" (%).

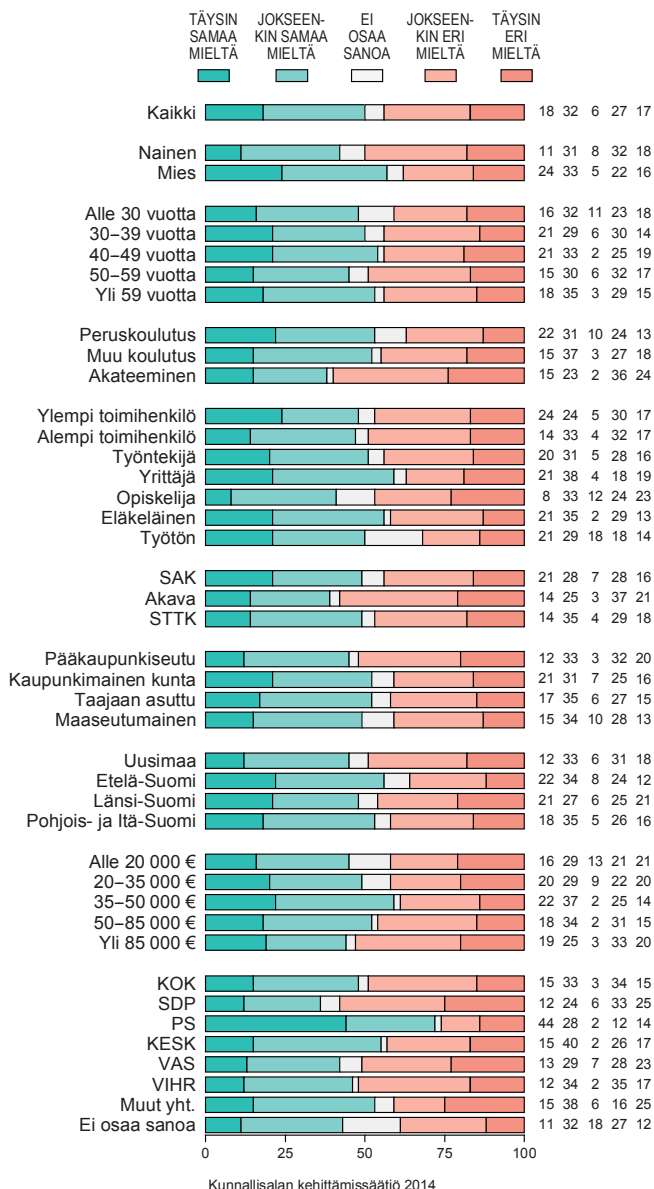
Kuvio 78. "Viranomaisten tulee ohjailla kansalaisia voimakkaammin, koska ihmiset eivät pysty muuten elämään oikein" (%).

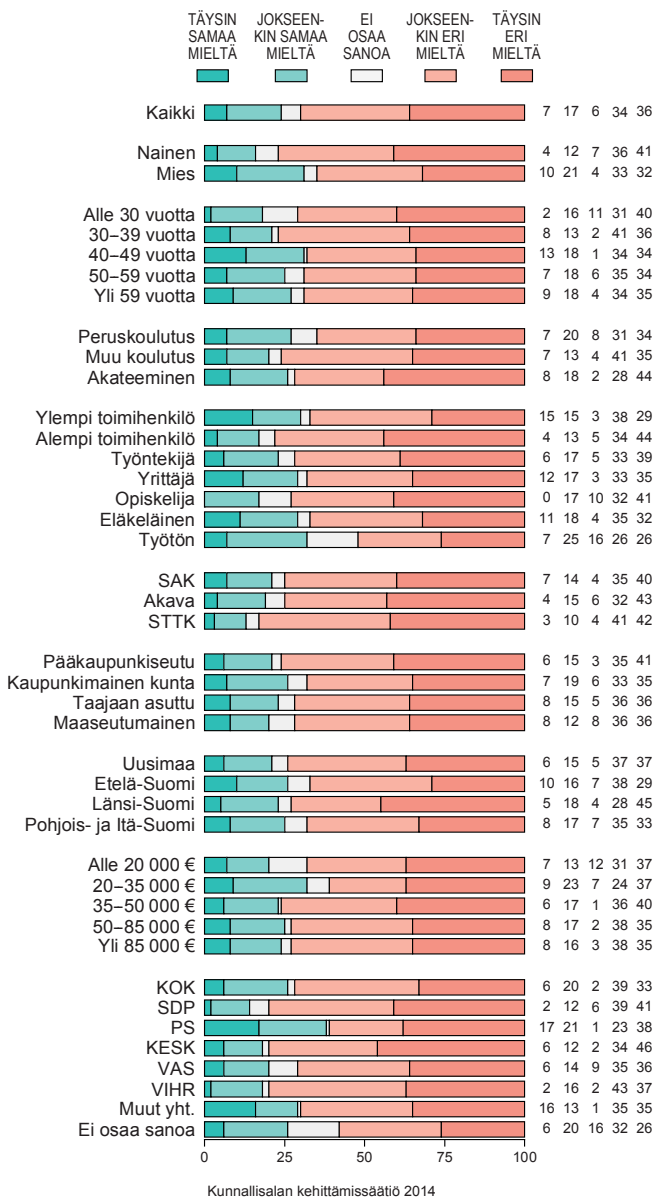
Kuvio 79. "Suurin osa Suomen täysi-ikäisistä ihmisistä kyllä osaa pitää huolta itsestään ilman ohjausta ja määräyksiä" (%).

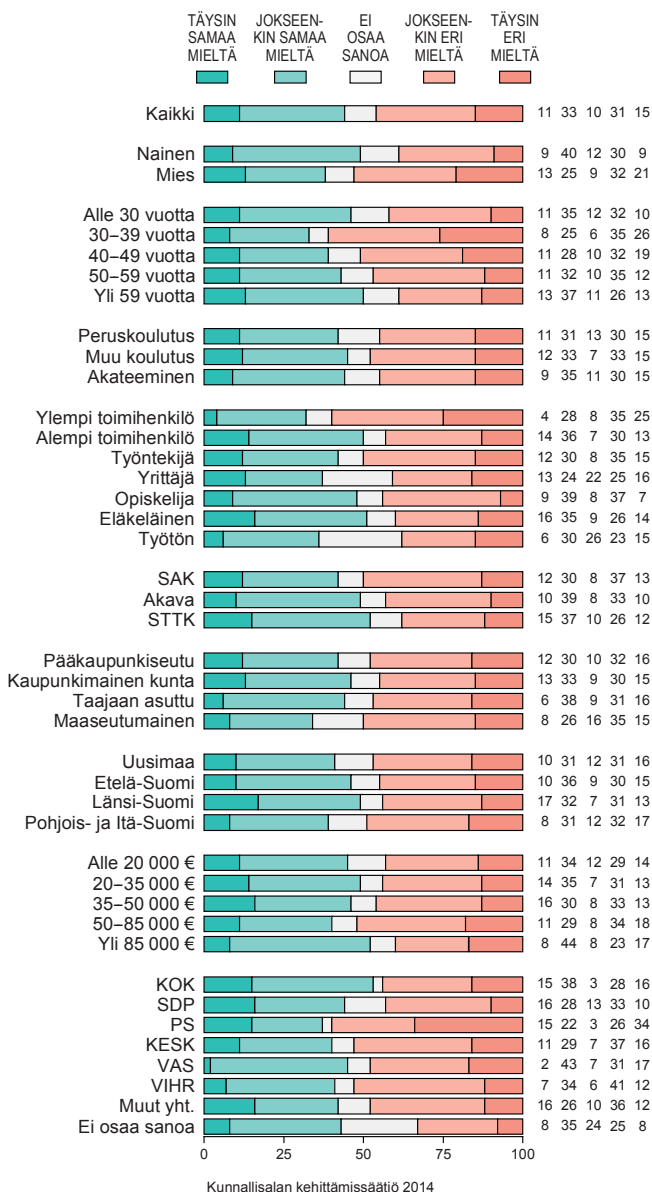
Kuvio 80. "Harmittaa ja ahdistaa, koska kieltoja on lähes joka paikassa" (%).

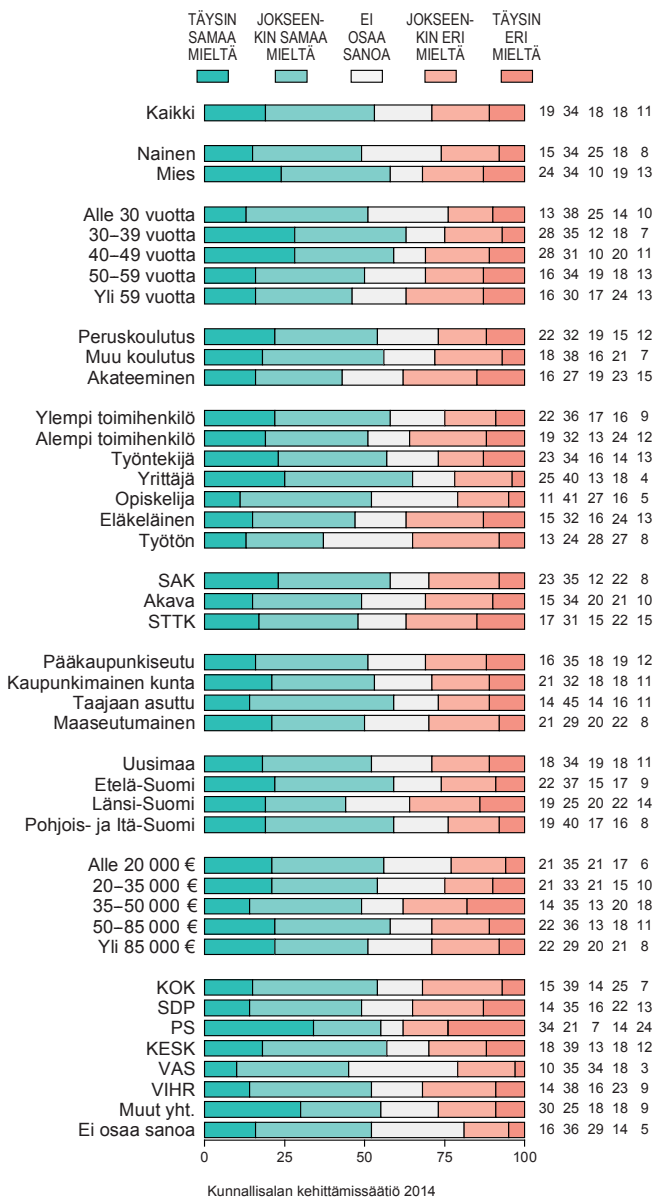
Kuvio 81. "Suomessa tulisi voida perustaa taksiyritys, apteekki tai alkoholikauppa vapaasti ilman mitään rajoittavia säännöksiä tai määräyksiä" (%).

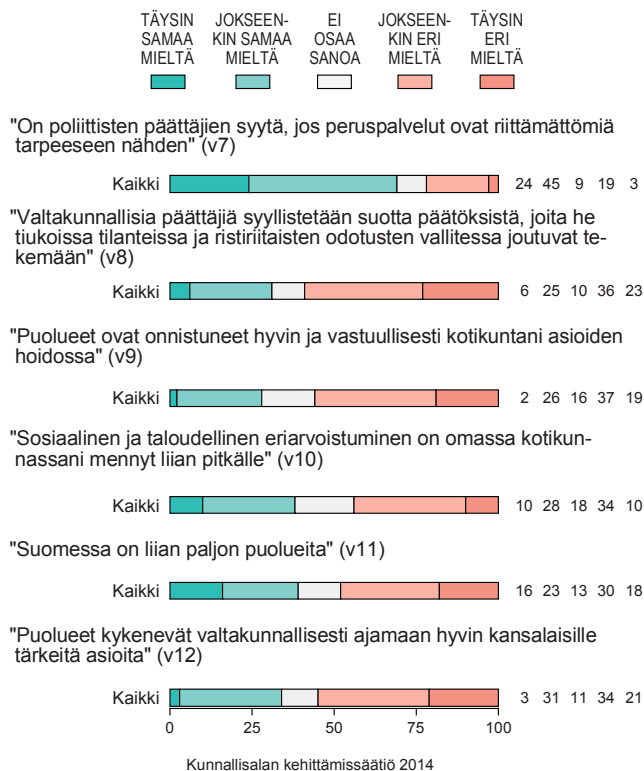
Kuvio 82. "Uppiniskaiset ja niskuroivat ihmiset vastustavat turhaan viranomaisten tarpeellisia määräyksiä" (%).

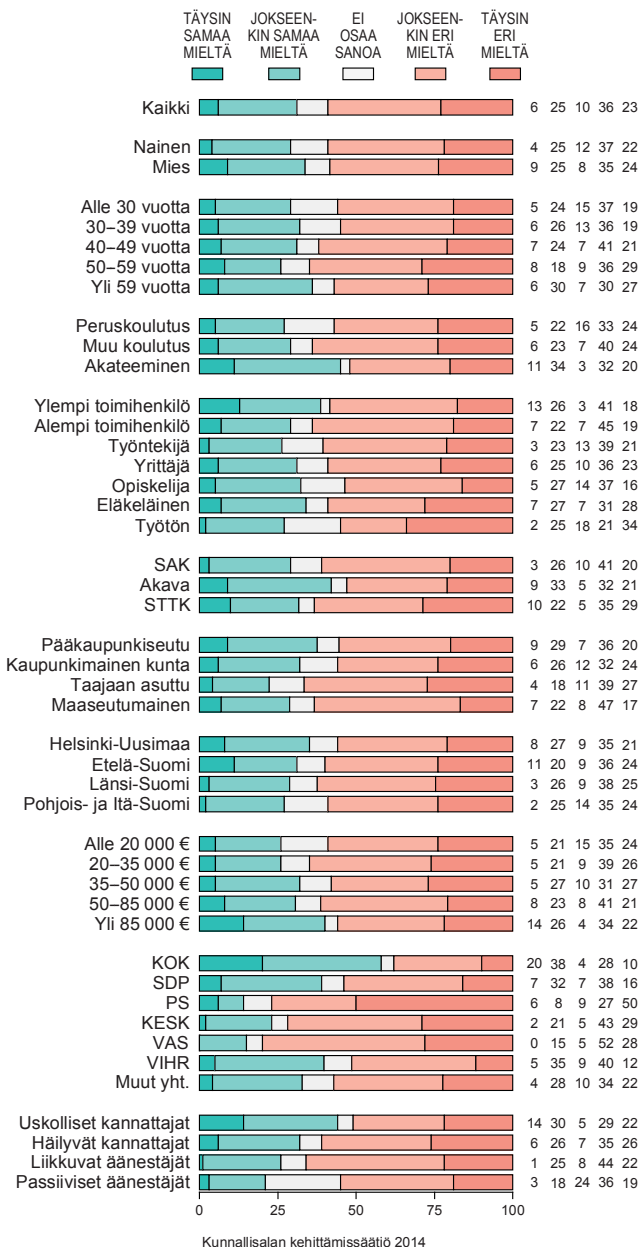
Kuvio 83. "Jos joku keksii Suomessa jotain uutta, joka ei ole suoraanaisesti kiellettyä, niin todennäköisesti siihenkin tulisi olla jonkin viranomaisen lupa" (%).

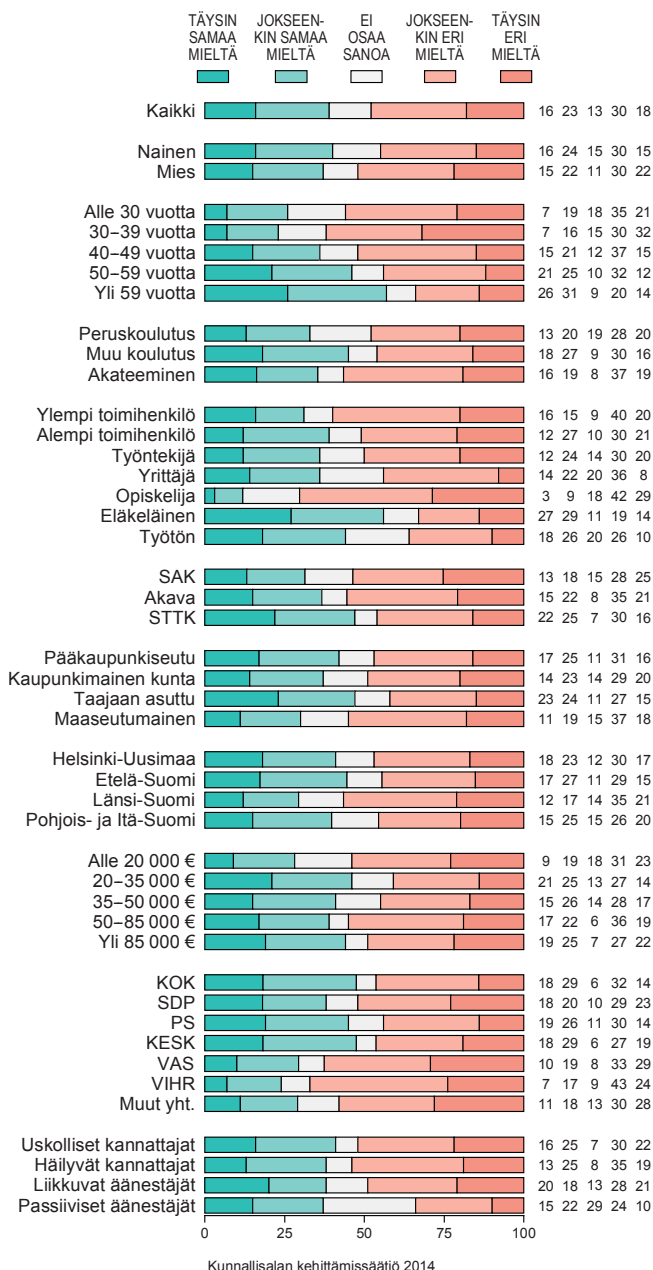
Kuvio 84. SUHTAUTUMINEN PUOLUEITA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN (%).

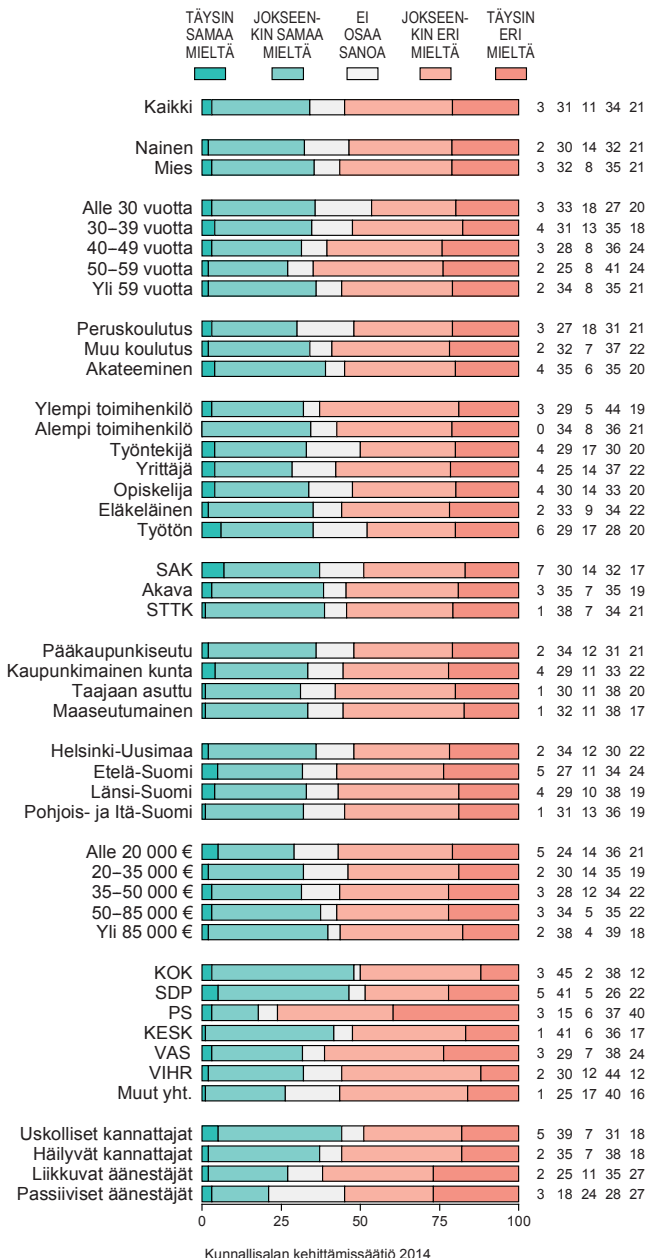
Kuvio 85. "Valtakunnallisia päättäjiä syyllistetään suotta päätöksistä, joita he tiukoissa tilanteissa ja ristiriitaisten odotusten valtiessa joutuvat tekemään" (%).

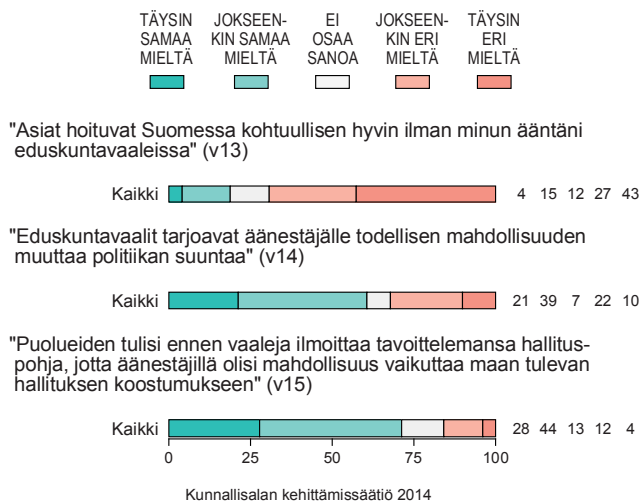
Kuvio 86. "Suomessa on liian paljon puolueita" (%).

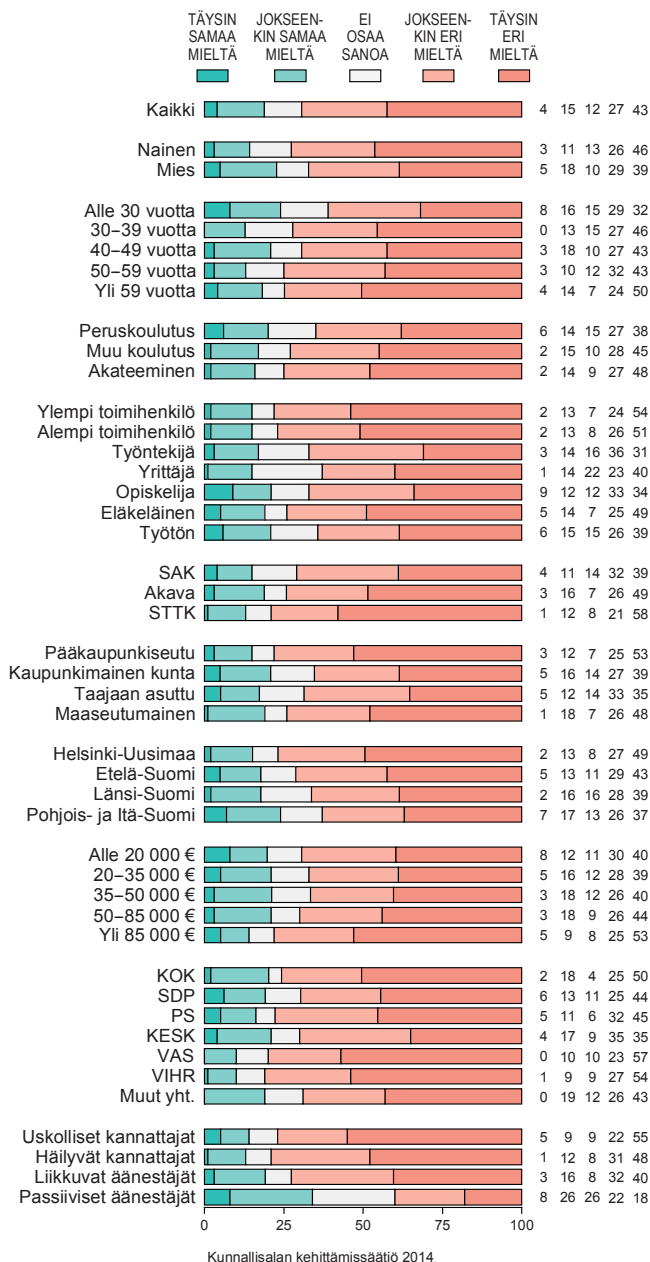
Kuvio 87. "Puolueet kykenevät valtakunnallisesti ajamaan hyvin kansalaisille tärkeitä asioita" (%).

Kuvio 88. SUHTAUTUMINEN ÄÄNESTÄMISTÄ KOSKEVIIN VÄITÄMIIN (%).

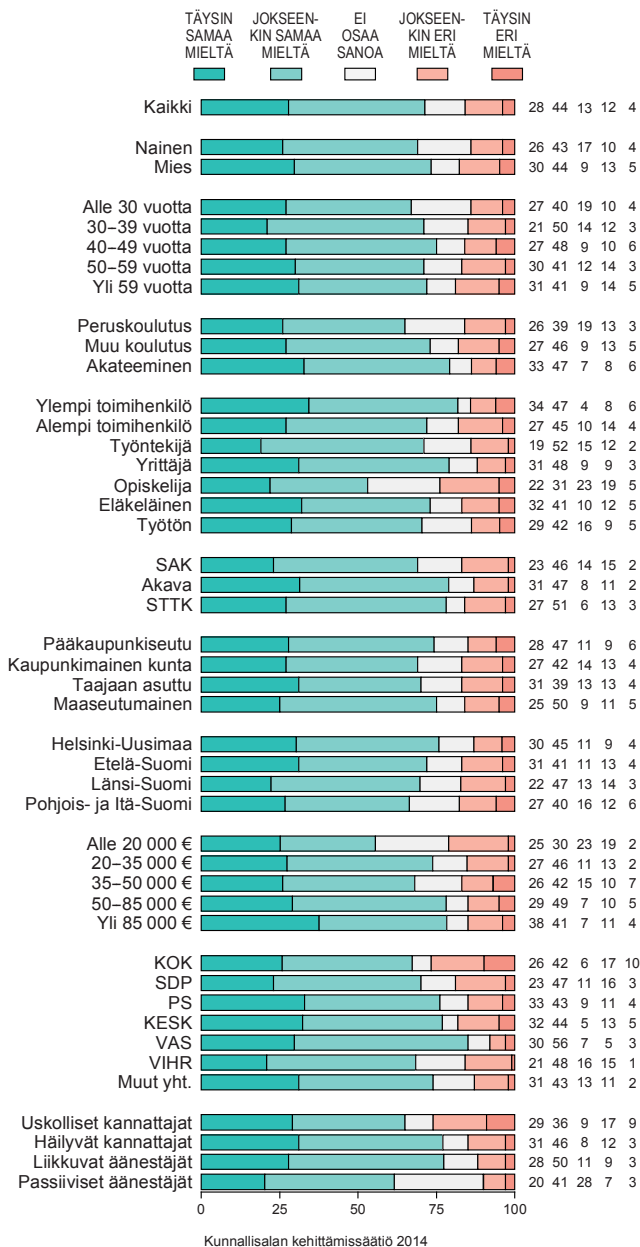

Kuvio 89. "Asiat hoituvat Suomessa kohtuullisen hyvin ilman minun ääntäni eduskuntavaaleissa" (%).

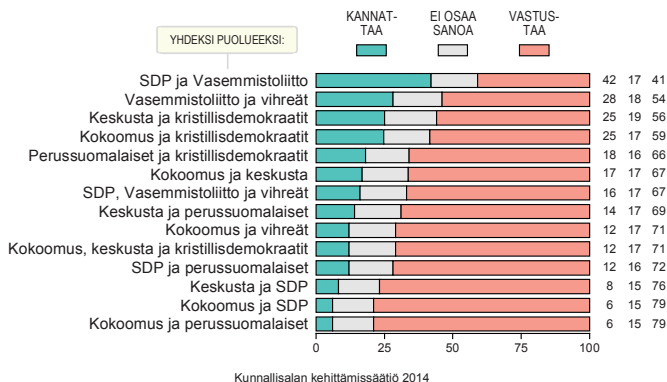

Kuvio 90.

"Puolueiden tulisi ennen vaaleja ilmoittaa tavoitteileman-
sa hallituspohja, jotta äänestäjillä olisi mahdollisuus vai-
kuttaa maan tulevan hallituksen koostumukseen" (%).

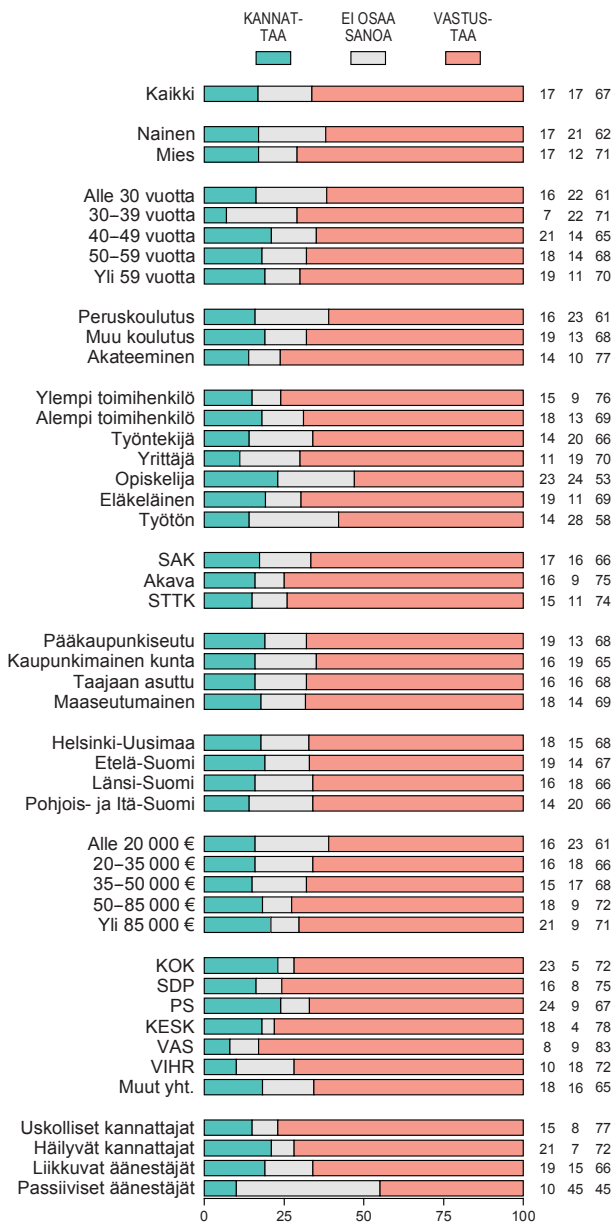

Kuvio 91. SUHTAUTUMINEN EHDOTUKSIIN PUOLUEIDEN LIITTÄMISEKSI YHTEEN SITEN, ETTÄ YHDISTETTÄVÄT PUOLUEET MUODOSTAISIVAT UUDEN PUOLUEEN (%).

Kuvio 92.

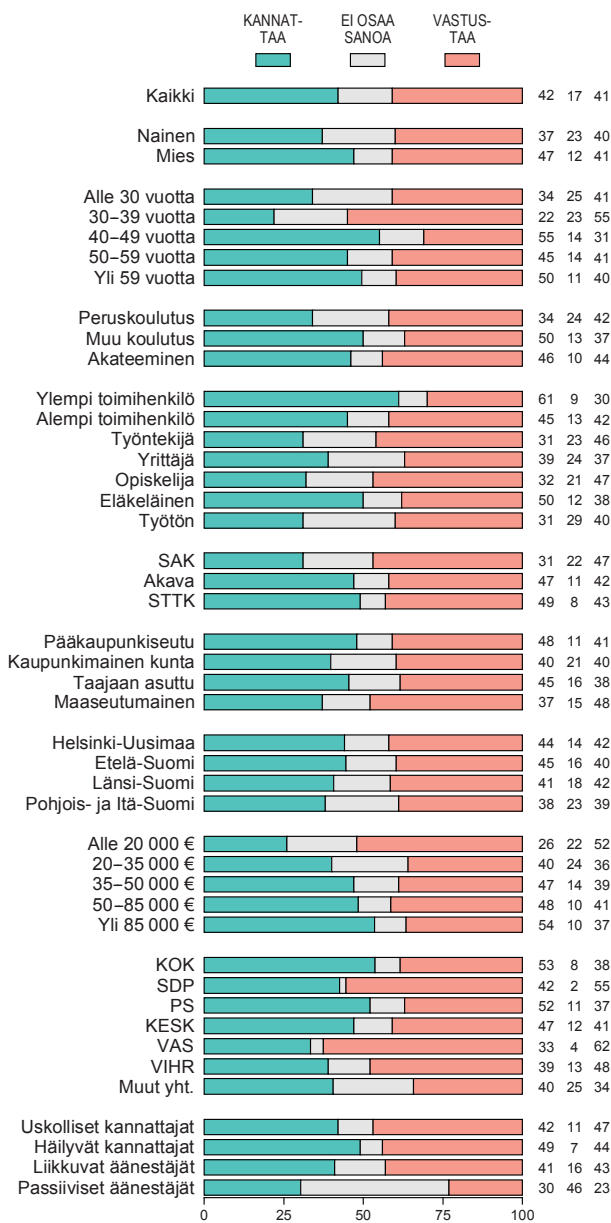
SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KOKOOMUS JA KESKUSTA (%)

Kunnallisanalyytiikka 2014

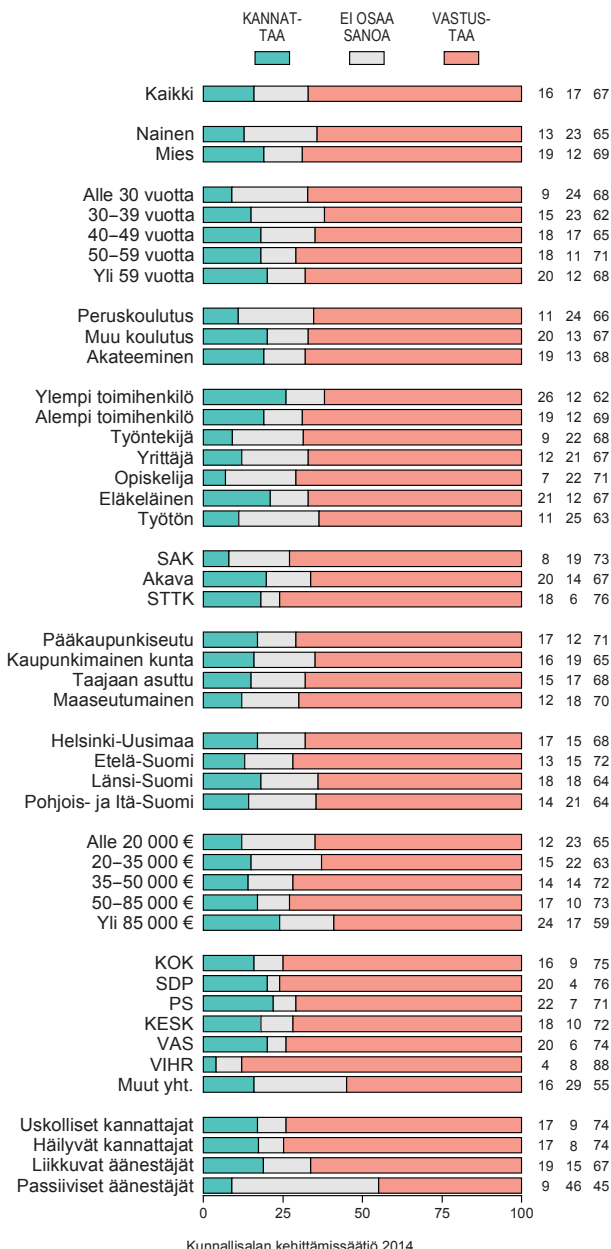
Kuvio 93.

SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: SDP JA VASEMMIS-TOLIITTO (%).

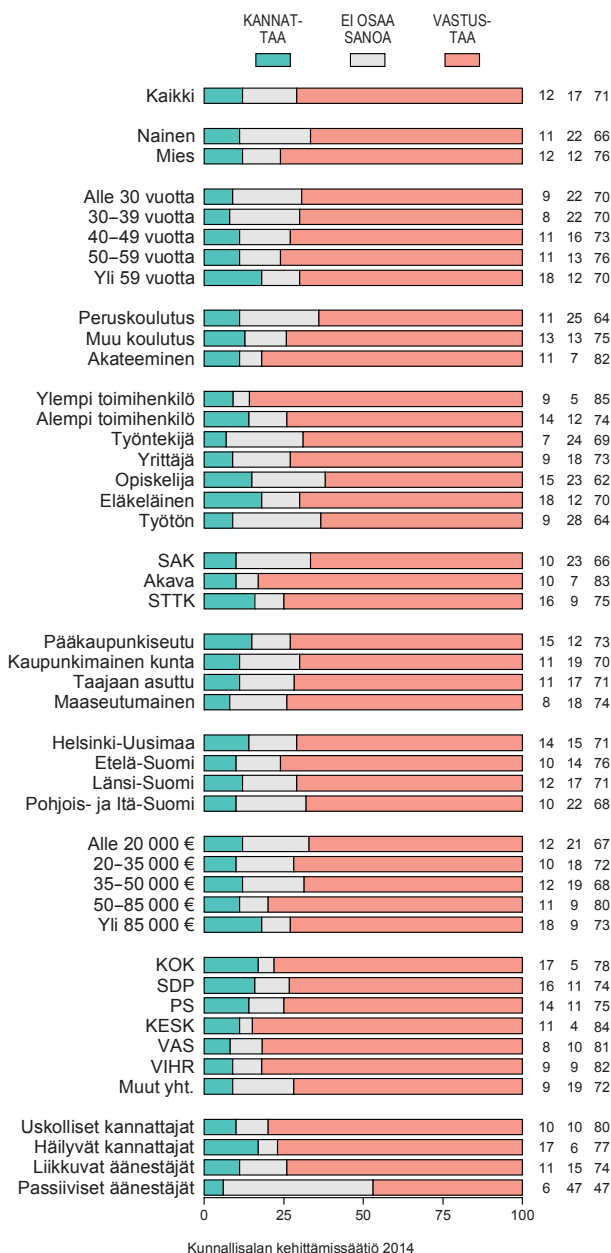
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 94. SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: SDP, VASEMMISTOLIITTO JA VIHREÄT (%)

Kuvio 95.

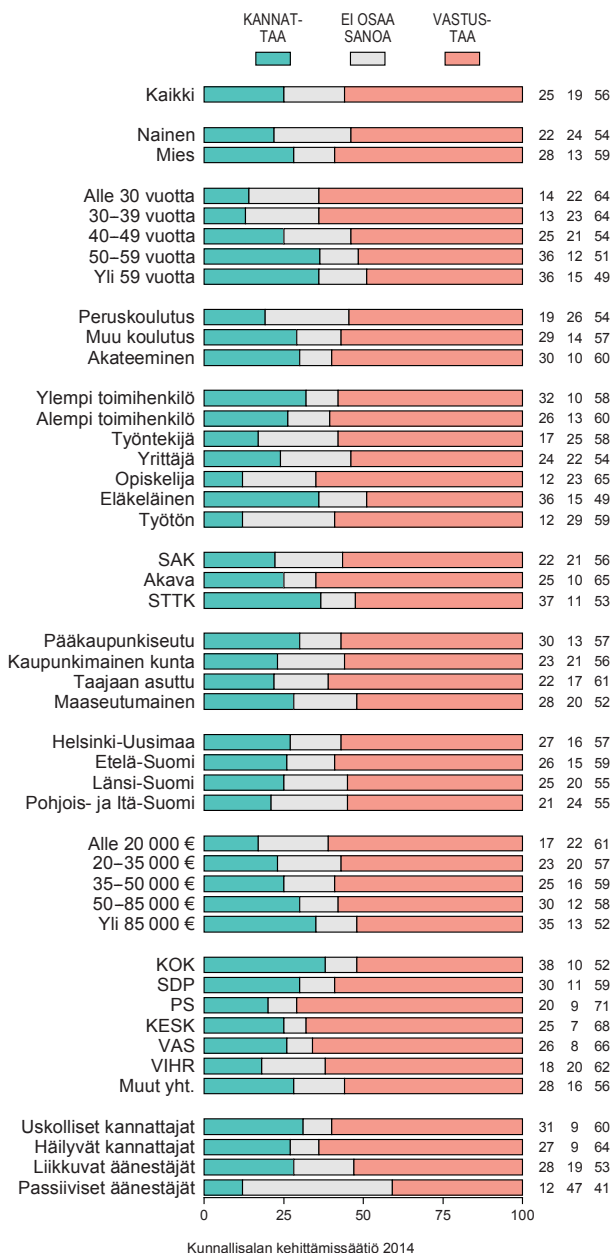
SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KOKOOMUS, KESKUSTA JA KRISTILLISDEMOKRAATIT (%)

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 96.

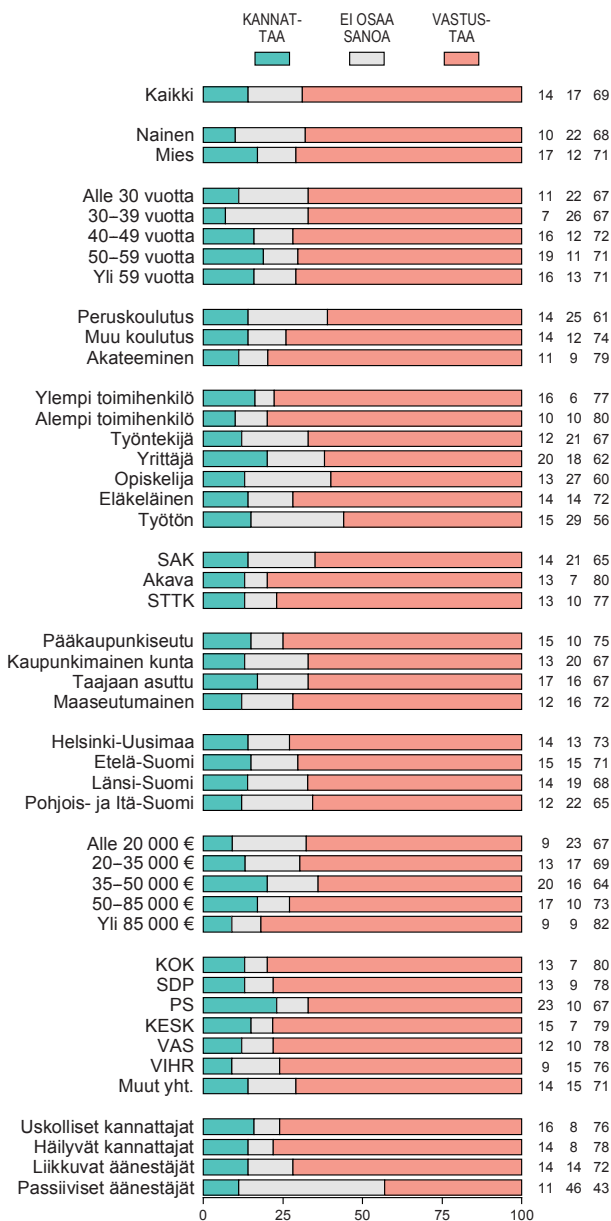
SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KESKUSTA JA KRISTILLISDEMOKRAATIT (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 97.

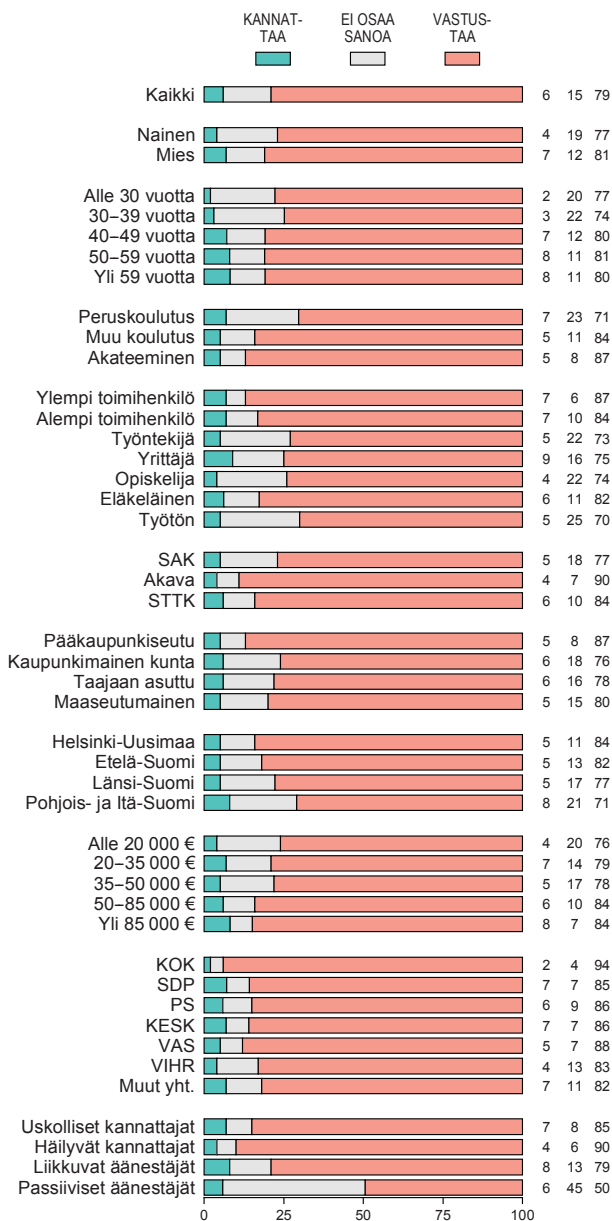
SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KESKUSTA JA PE-RUSSUOMALAISET (%)

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 98.

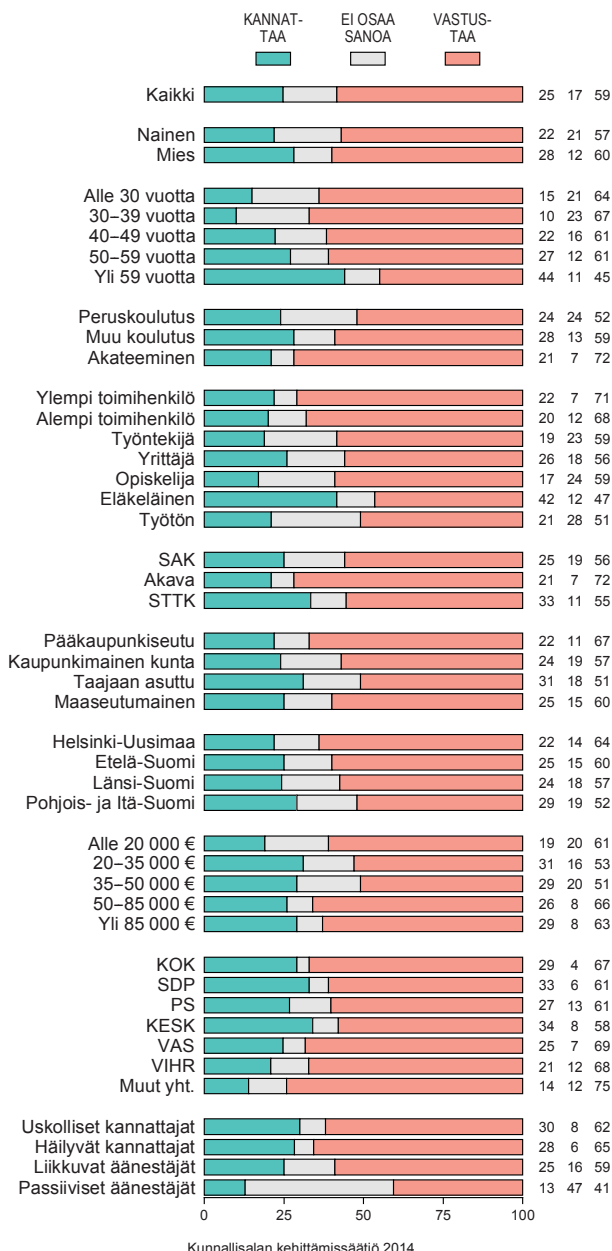
SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KOKOOMUS JA PE-RUSSUOMALAISET (%)

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

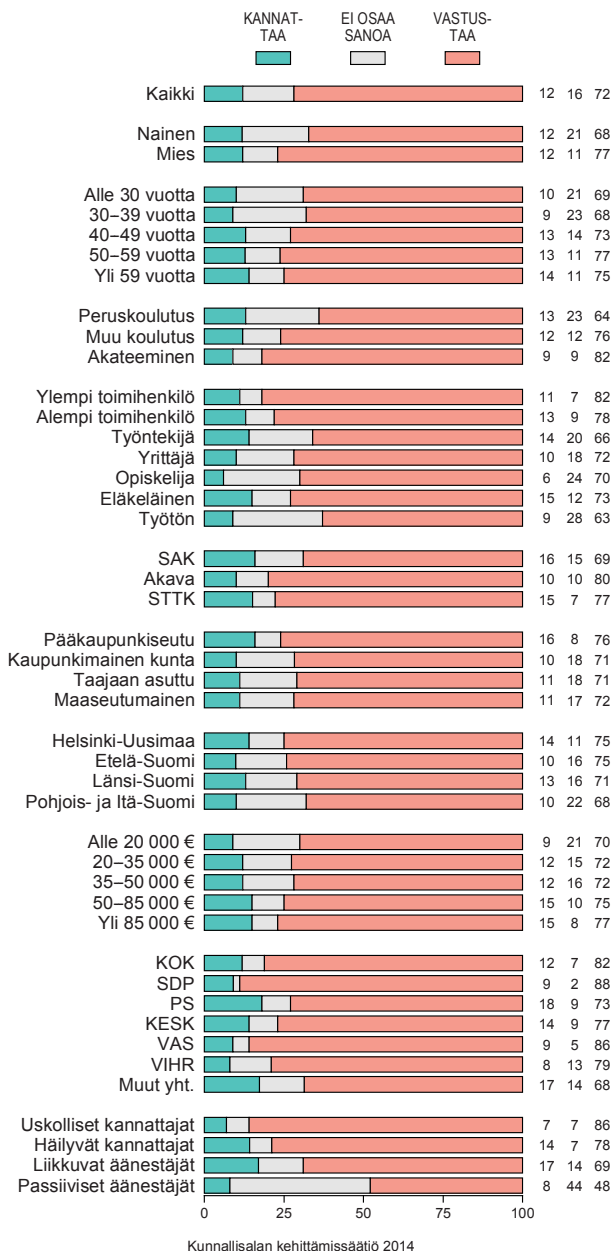
Kuvio 99.

SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KOKOOMUS JA KRISTILLISDEMOKRAATIT (%)

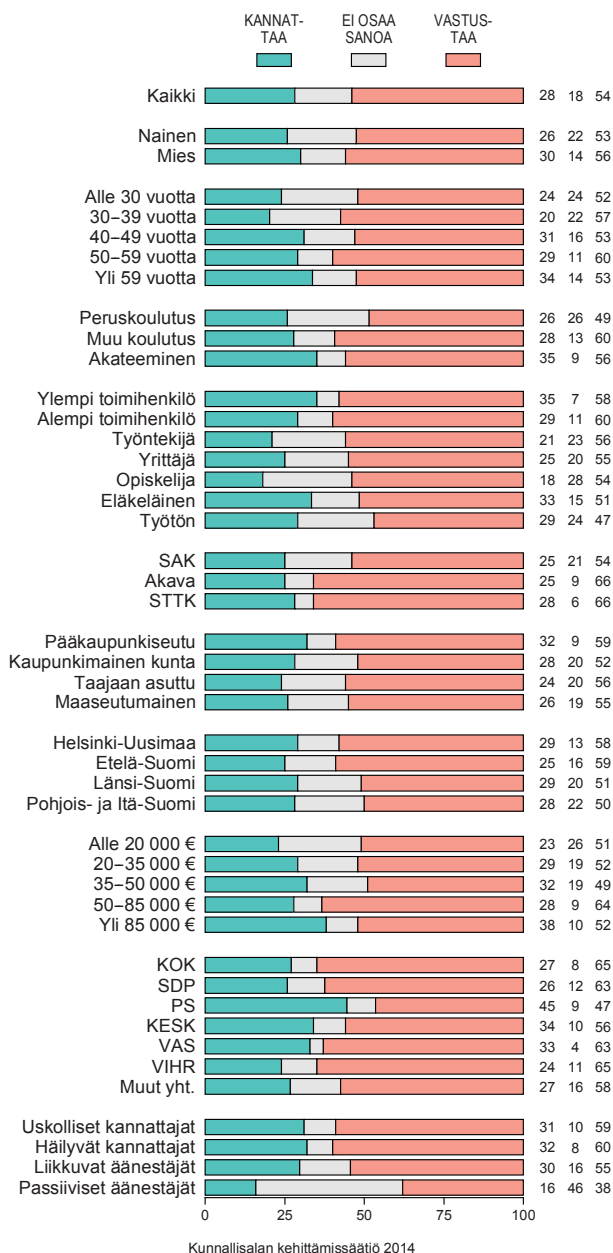

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 100. SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: SDP JA PERUSSUOMALAISET (%).

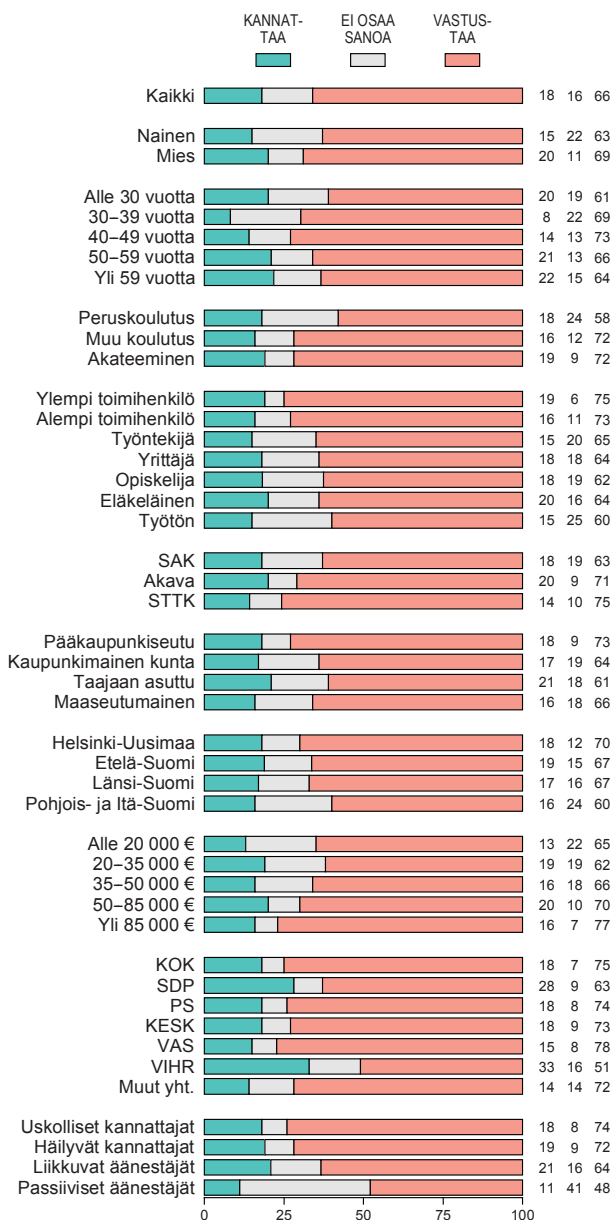
Kuvio 101. SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: VASEMMISTOLIITTO JA VIHREÄT (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014

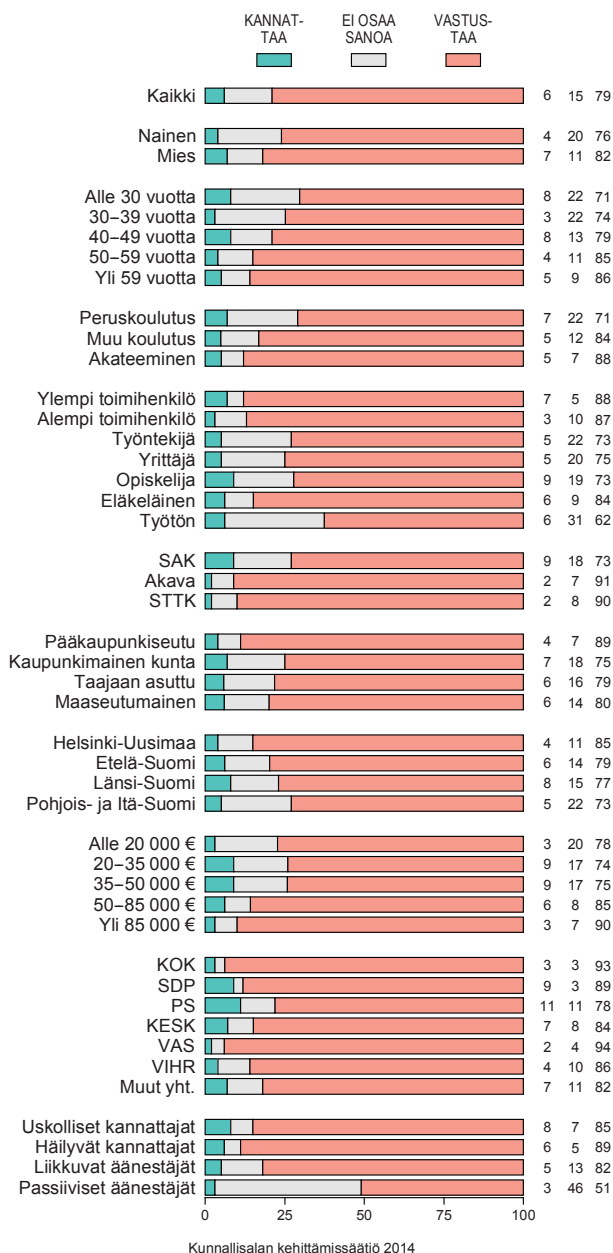
Kuvio 102.

SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ
KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: PERUSSUOMALAISET
JA KRISTILLISDEMOKRAATIT (%).

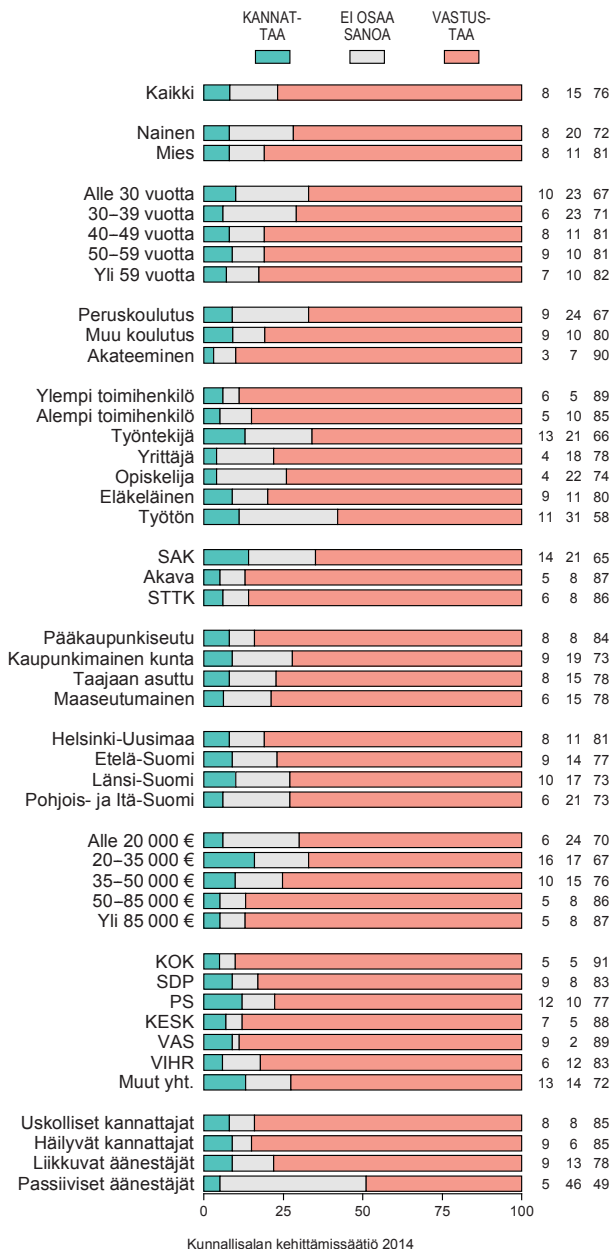
Kunnallisanalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 103. SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KOKOOMUS JA SDP (%).

Kunnallisalan kehittämissäätiö 2014

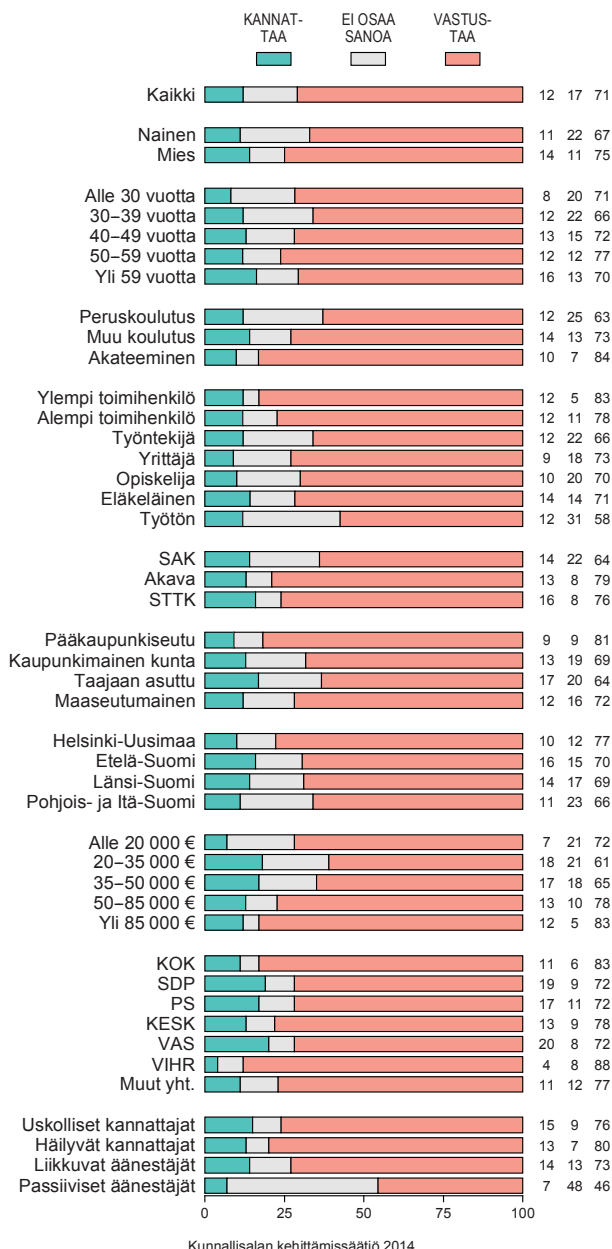
Kuvio 104. SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KESKUSTA JA SDP (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

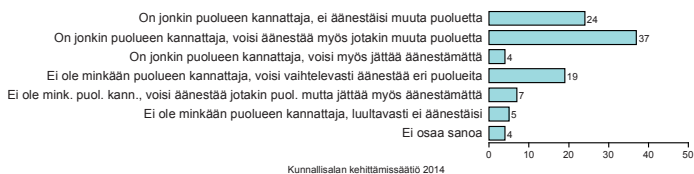
Kuvio 105.

SUHTAUTUMINEN PUOLUEIDEN YHDISTÄMISTÄ KOSKEVIIN EHDOTUKSIIN: KOKOOMUS JA VIH-REÄT (%)

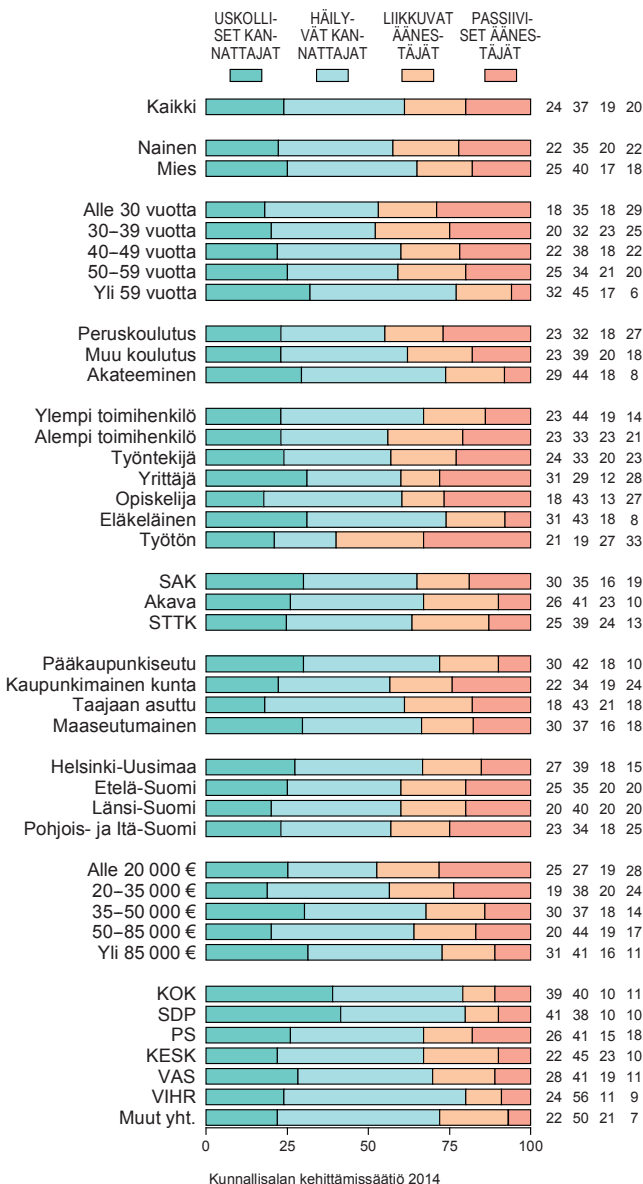

Kunnallisanalan kehittämissäätiö 2014

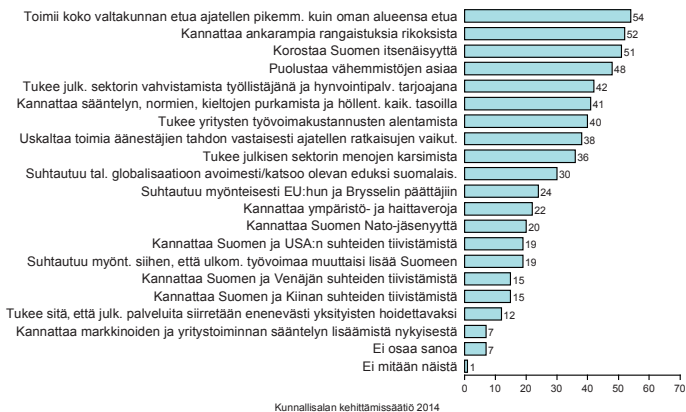
Kuvio 106. MINKÄLAISENA ÄÄNESTÄJÄNÄ ENSISIJAISESTI PITÄÄ ITSEÄNSÄ EDUSKUNTAVAALEISSA
(18 vuotta täyttäneistä, %).

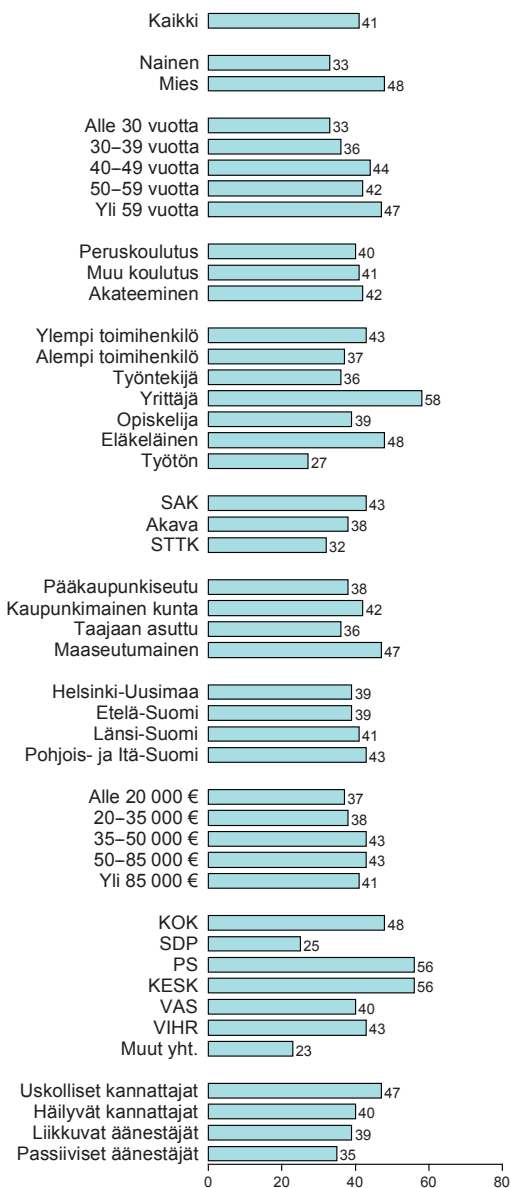
Kuvio 107. MINKÄLAISENA ÄÄNESTÄJÄNÄ PITÄÄ ITSEÄÄN (luokkia yhdistetty; 18 vuotta täyttäneistä, %).

Kuvio 108. KANSANEDUSTAJAEHDOKKAAN TOIVOTUT OMINAISUUDET (näki oman ehdokkaansa edustavan; tekstejä osin lyhennetty, %).

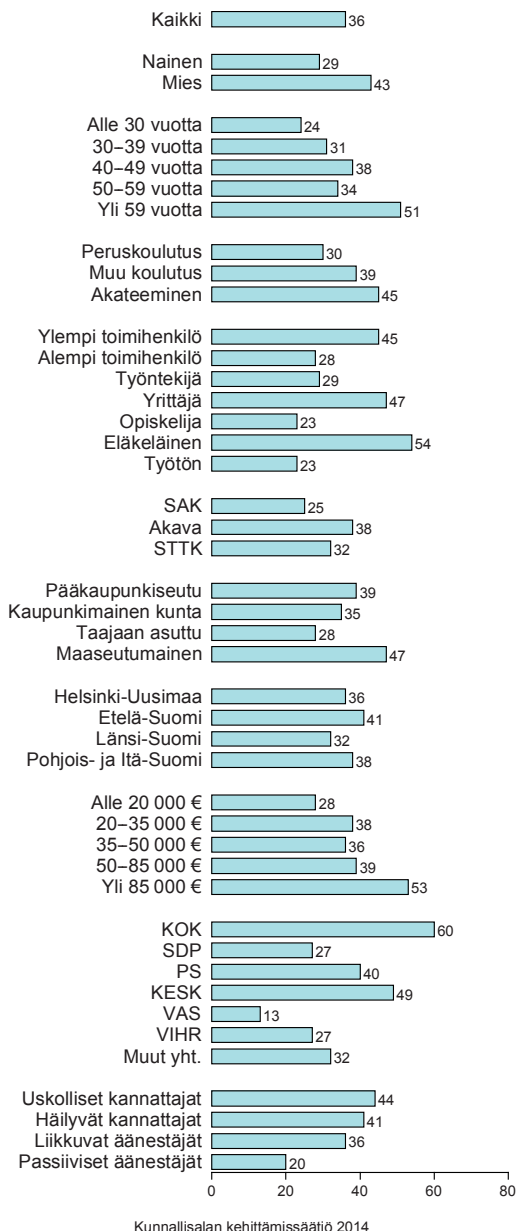

Kuvio 109. KANSANEDUSTAJAEHDOKKAAN OMINAISUUDET: KANNATTAA SÄÄNTELYN, NORMIEN, KIELTOJEN PURKAMISTA JA HÖLLENTÄMISTÄ YHTEISKUNNAN KAIKILLA TASOILLA (%).

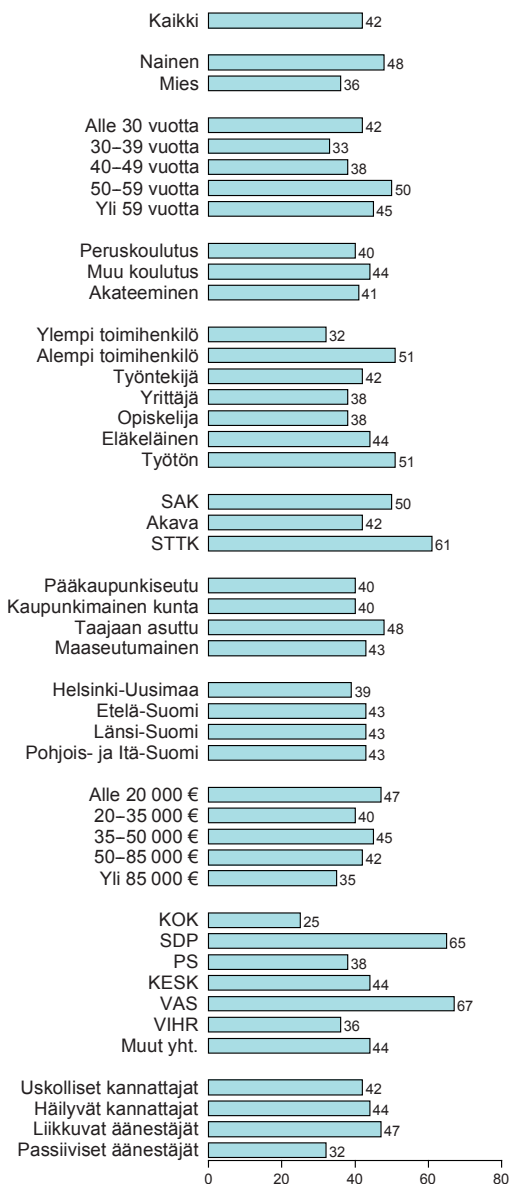

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 110. KANSANEDUSTAJAEHDOKKAAN OMINAISUUDET: TUKEE JULKISEN SEKTORIN MENOJEN KARSIMISTA (%).

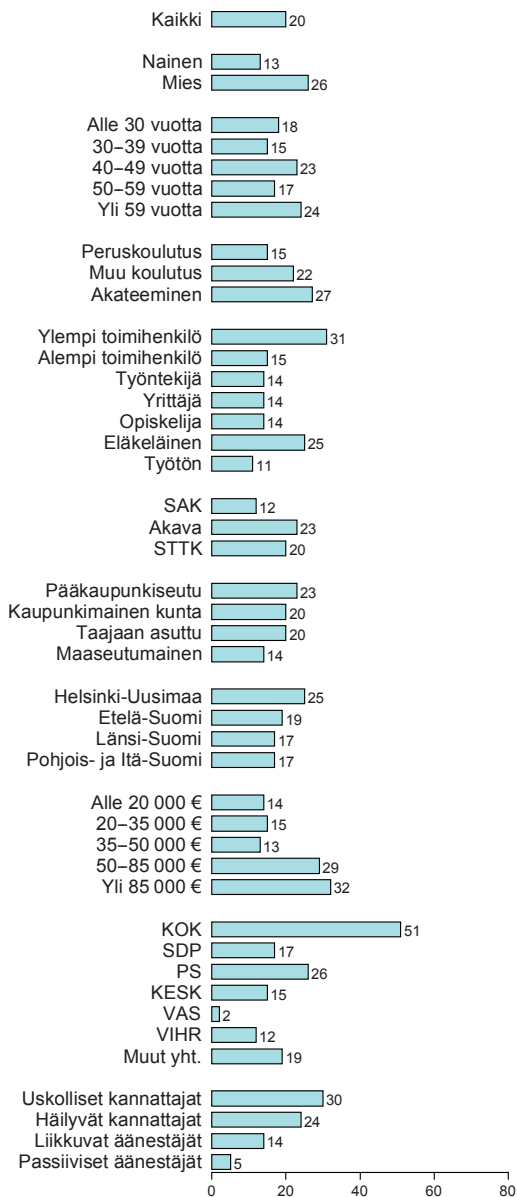

Kuvio 111. KANSANEDUSTAJAEHDOKKAAN OMINAISUUDET: TUKEE JULKISEN SEKTORIN VAHVISTAMISTA TYÖLLISTÄJÄNÄ JA HYVINVOINTIPALVELUIDEN TARJOAJANA (%).

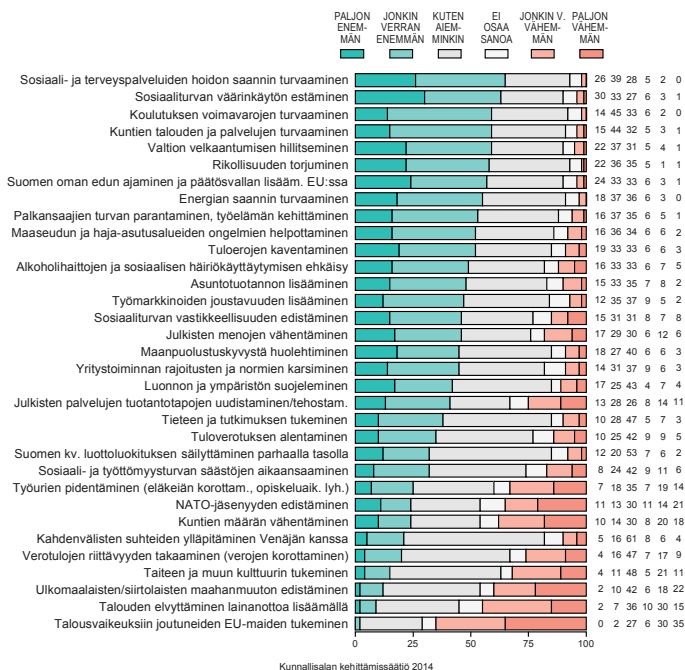
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 112.. KANSANEDUSTAJAEHDOKKAAN OMINAISUUDET: KANNATTAA SUOMEN NATO-JÄSENYYTTÄ (%).

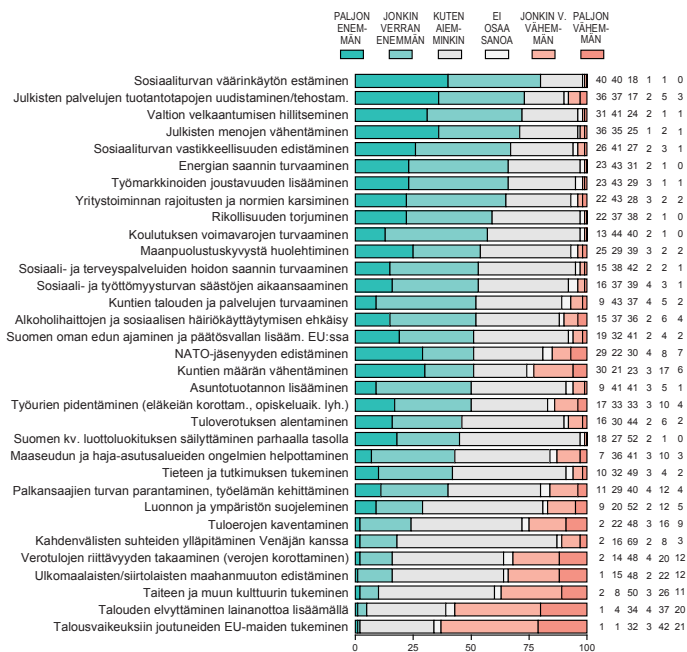
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 113. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA VERRATTUNA MAASSAMME VIIME VUOSINA HARJOITETTUUN HALLITUSPOLITIIKKAAN (%).

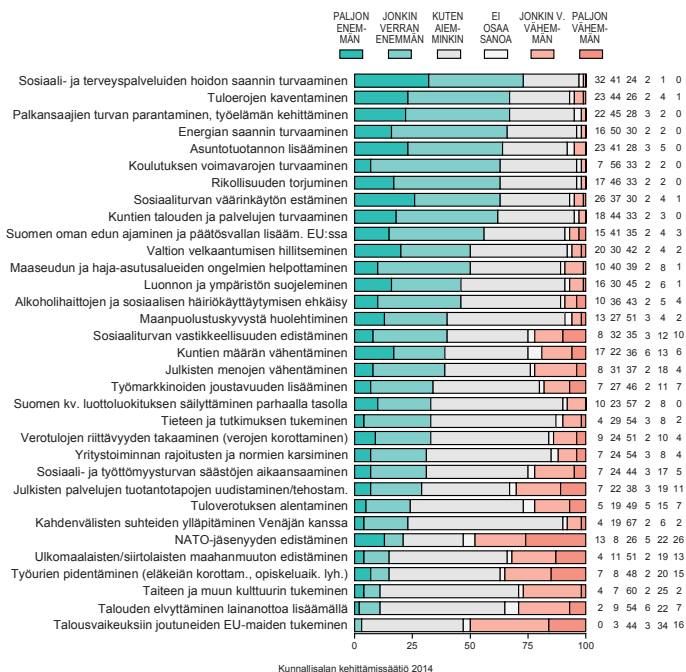
Kunnallisaian kehittämissäätiö 2014

Kuvio 114. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: KOK:n KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

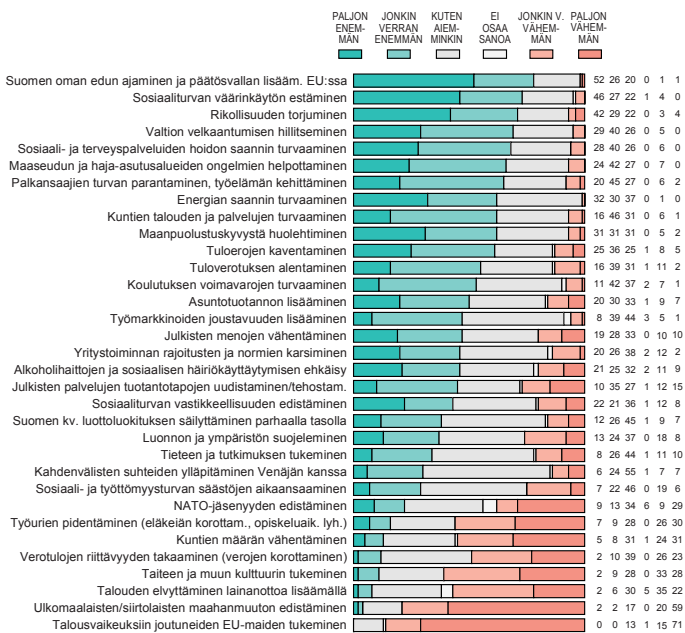

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 115. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: SDP:n KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

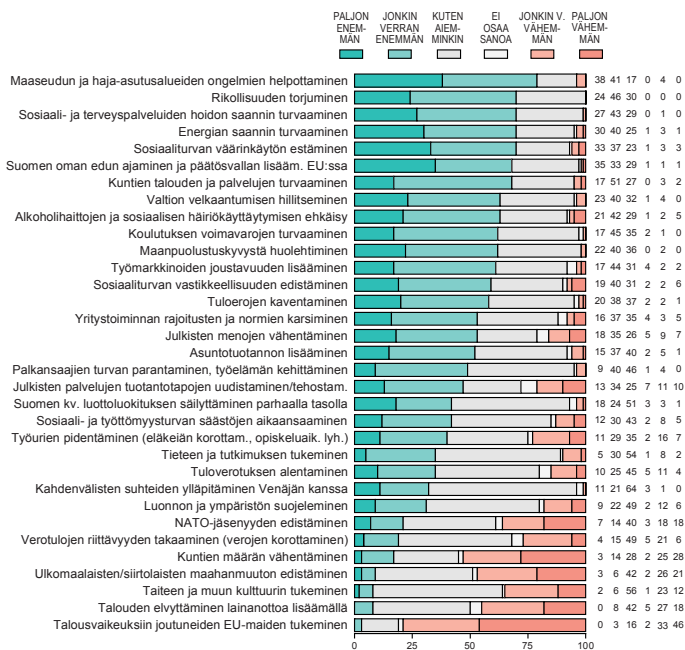

Kuvio 116. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: PS:n KANNATTAJIEN ARVIOT (%)

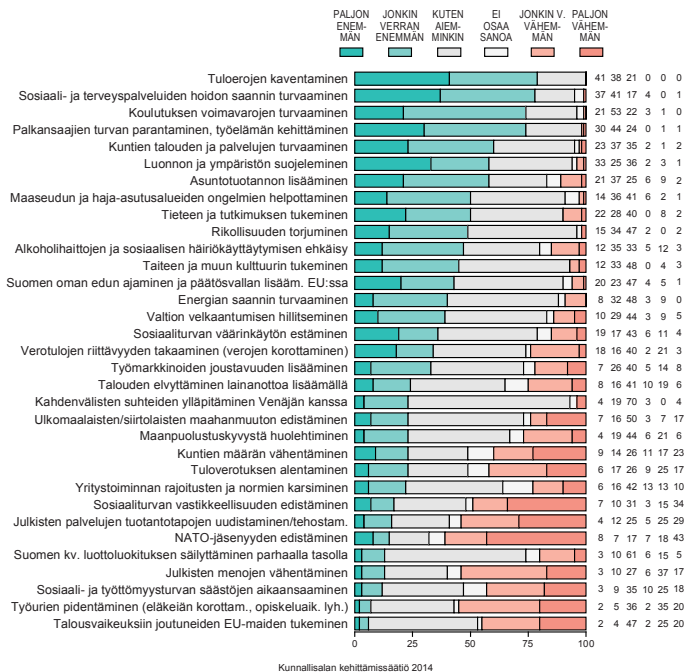
Kunnallisaian kehittämissäätiö 2014

Kuvio 117. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: KESK:n KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

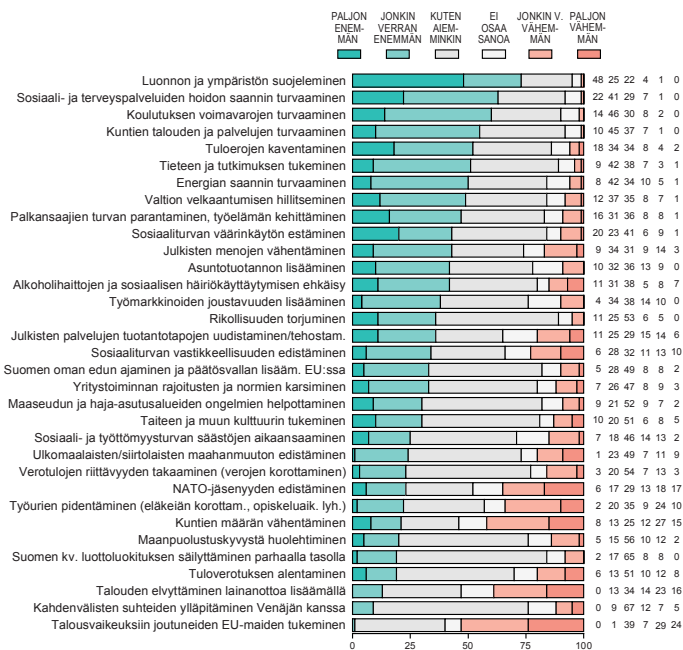

Kunnallisaian kehittämissäätiö 2014

Kuvio 118. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: VAS:n KANNATTAJIEN ARVIOT (%).

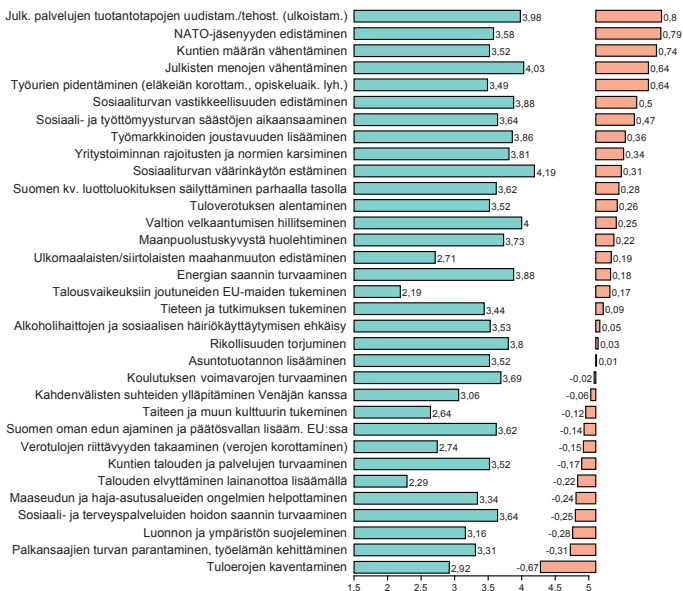

Kuvio 119. MITEN ERI ASIOIDEN JA TAVOITTEIDEN TULISI VASTAISUUDESSA PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: VIHR:n KANNATTAJAJEN ARVIOT (%).

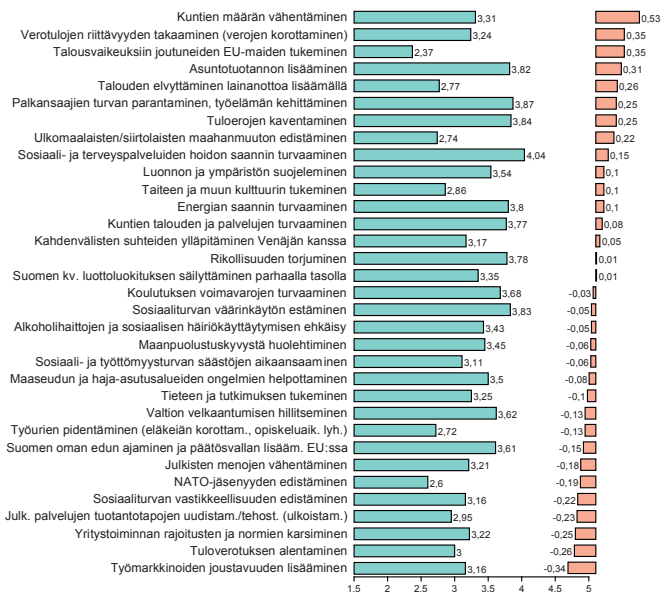
Kunnallisaian kehittämissäätiö 2014

Kuvio 120. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: KOK:n KANNATTAJEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

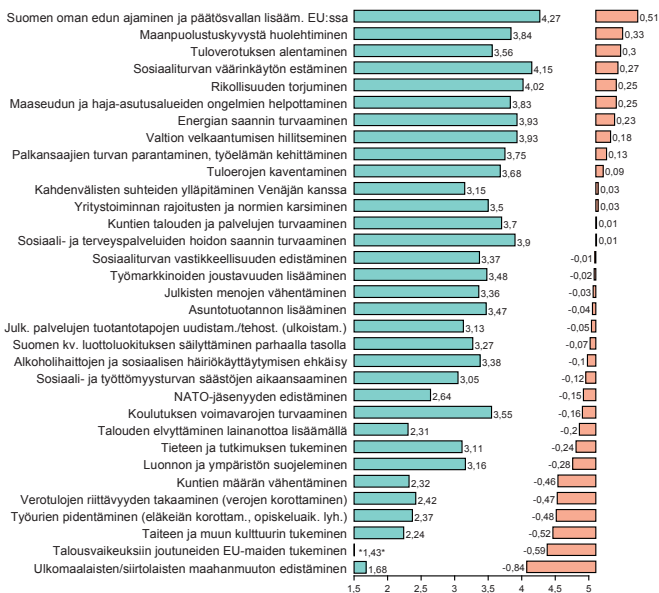
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 121. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: SDP:n KANNATTAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

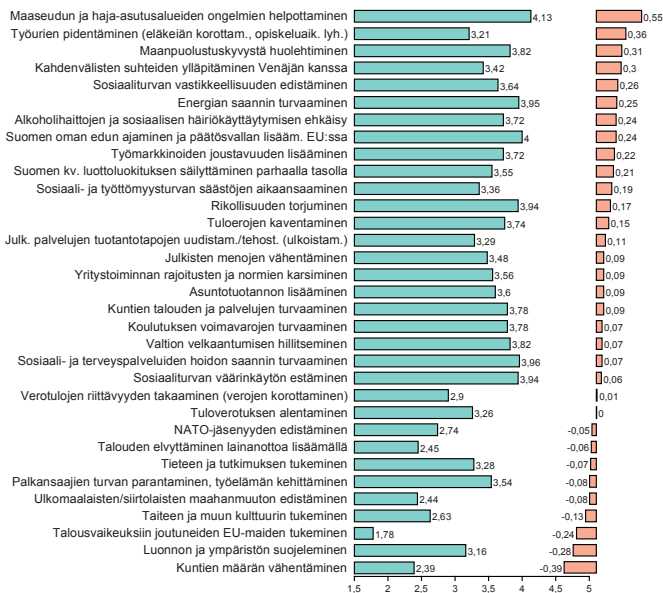
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 122. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: PS:n KANNATTAJIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

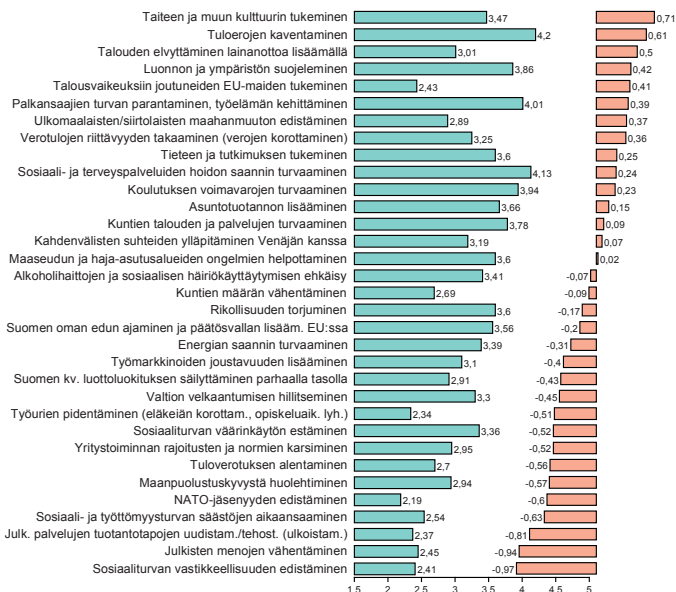
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 123. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: KESK:n KANNATTA-JIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

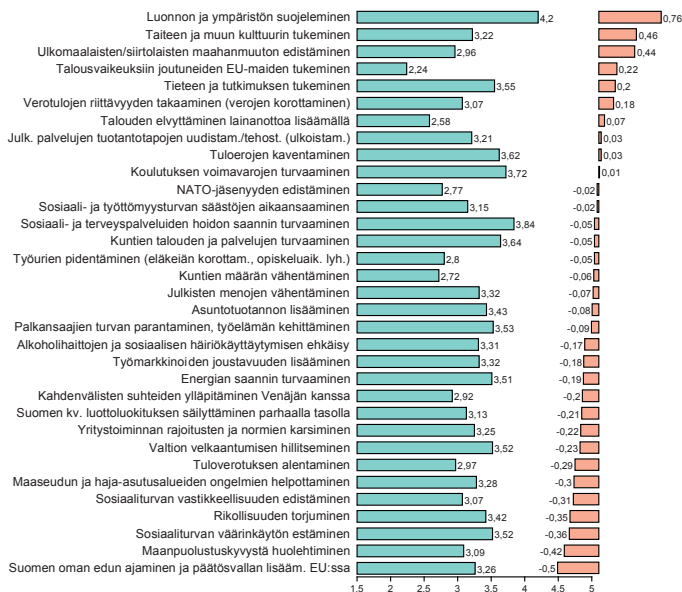
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 124. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: VAS:n KANNATTAJIIEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

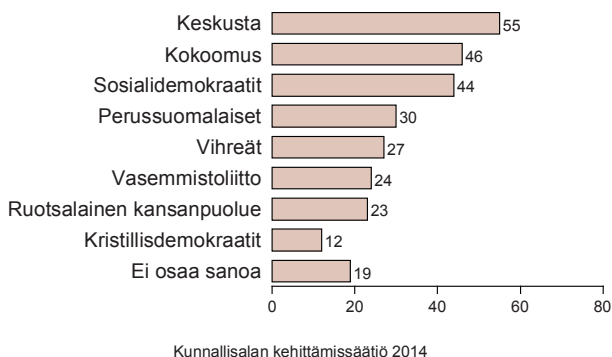
Kunnallisanalan kehittämissäätiö 2014

Kuvio 125. MITEN ASIOIDEN TULISI PAINOTTUA HALLITUKSEN TOIMINNASSA: VIH:n KANNATTAJEN ARVIOT (asteikkokeskiarvot sekä niiden poikkeamat koko väestön keskiarvosta).

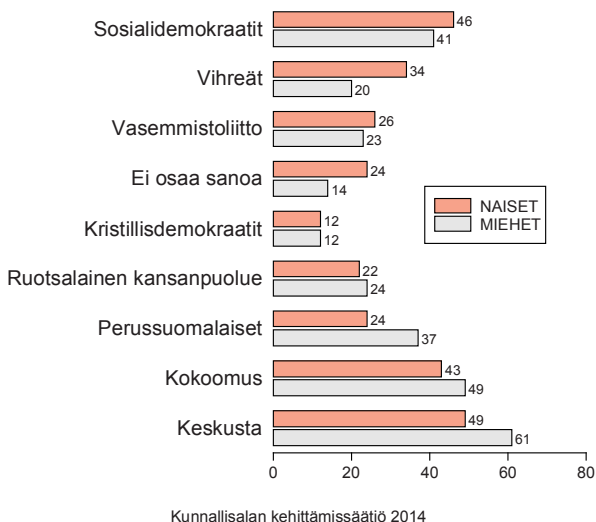

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2014

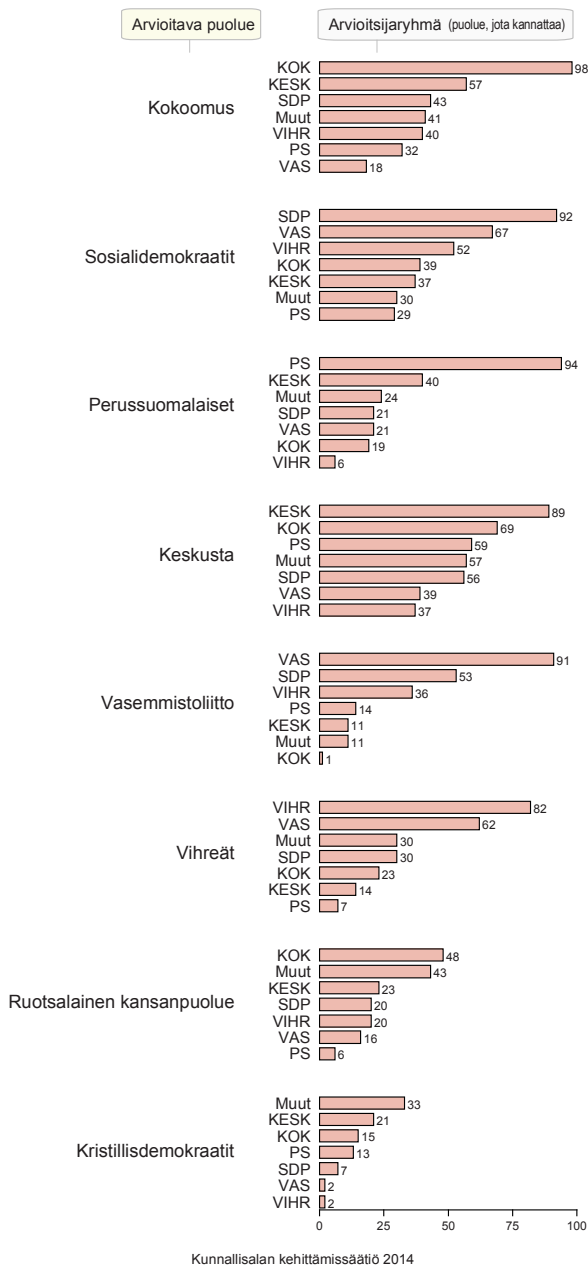
Kuvio 126. JOS SAISI PÄÄTTÄÄ, MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA (%).

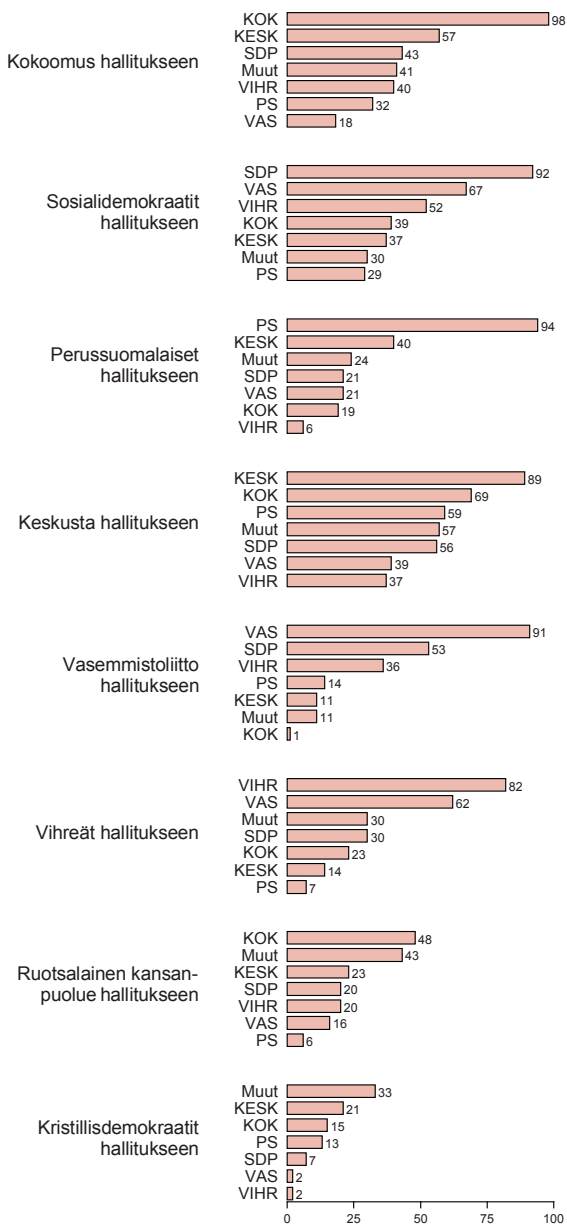
Kuvio 127. MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA: ARVIOT SUKUPUOLEN MUKAAN (%).

Kuvio 128. MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA (%).

Kuvio 129. MINKÄ KAIKKIEN PUOLUEIDEN TULISI OLLA MAAN HALLITUKSESSA (%).

Kunnallisanalyytiikka 2014

Polemia-sarjassa ovat ilmestyneet

- 1 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1992
- 2 Erkki Mennola
IDEA KUNNASTA (1992)
- 3 Terho Pursiainen
KRIISIAJAN ETIIKKA (1993)
- 4 Työryhmä Kyösti Urponen (pj.), Raija Julkunen, Olli Kangas,
Jorma Sipilä, Asko Suikkanen ja Petri Kinnunen (siht.)
KASVUSTA VASTUUSEEN – sosiaalipolitiikan tulevaisuus
(1993)
- 5 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1993
- 6 Pekka Ojala–Aulis Pöyhönen
LÄHEISYYSPERIAATE – hallinnon uusjako (1994)
- 7 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1994
- 8 Jorma Hämäläinen–Veikko Teikari
HENKILÖSTÖPOLITIIKKA PAKKORATKAISUJEN EDESSÄ
(1995)
- 9 Terho Pursiainen
NOUSUKAUDEN ETIIKKA (1995)
- 10 Eero Ojanen
EIPÄJOKI
Fiktiivinen reportaasimatka mihin tahansa suomalaiseen kun-
taan (1995)
- 11 Heikki Koski
KANSALAINEN, KUNTA JA KANSALAISYHTEISKUNTA
(1995)
- 12 Seppo Niemelä
MUUTOSKIRJA
Rohkaisuksi murroksen maailmaan (1995)
- 13 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1995
- 14 Lauri Hautamäki
MAASEUTU ELÄÄ (1995)

- 15 Juha Kuisma–Heikki Haavisto
KAUPUNKI JA MAASEUTU
– avoliitto vai susipari (1995)
- 16 Olli Pusa
ELÄKEPOMMIN VARJOSSA (1996)
- 17 Satu Apo–Jari Ehrnrooth
MILLAISIA OLEMME?
Puheenvuoroja suomalaisista mentaliteeteista (1996)
- 18 Eira Korpinen
OPETTAJUUTTA ETSIMÄSSÄ (1996)
- 19 Erkki Pystynen
LIITTOKUNTA (1996)
- 20 Martti Sinisalmi
TYÖLLISTÄMISTÄ VAI PALVELUA? (1996)
- 21 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1996
- 22 Olli Mäenpää
KUNTIEN ITSEHALLINTO EU-SUOMESSA (1997)
- 23 Tuula-Liina Varis
KRISTALLIYÖ JOENSUUN KAUPUNGINTALON TORNISSA
(1997)
- 24 Terho Pursiainen
KUNNALLISTEN KÄYTÄNTÖJEN ETIIKKA
Yhteisöopin alkeet (1997)
- 25 Siv Sandberg–Krister Ståhlberg
KUNTALAISTEN KUNTA JA VALTIO (1997)
- 26 Pertti Hemánus
KUNNALLINEN TIEDOTTAMINEN JA JASKA JOKUNEN
Tutkittua tietoa ja tutkimattomia tulkintoja (1997)
- 27 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1997
- 28 Esko Antola
UUSI EU? (1998)
- 29 Eero Ojanen
YHTEISKUNNAN ITSEPUOLUSTUS (1998)
- 30 Pertti Kettunen
ELINKEINOPOLITIIKAN TAITO (1998)

- 31 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 1998
- 32 Torsti Kivistö
JOUTILAISUUSYHTEISKUNTA (1998)
- 33 Erkki Mennola
IDEA MAAKUNNASTA (1999)
- 34 Jorma Hämäläinen
MINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 35 SINÄ KUNNANJOHTAJA (1999)
- 36 Juha Talvitie
KUNTA VAI MAAKUNTA?
Globalisaatio ja regionalismi (2000)
- 37 Juha Sihvola
YKSILÖNÄ YHTEISÖSSÄ
Näkökulmia paikallisuuteen, globalisaatioon ja hyvään elämään
(2000)
- 38 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2000
- 39 Seppo Niemelä
TULISIELU
Verkostoajan aluekehittäjä (2000)
- 40 Kauko Heuru
ITSEHALLINNON AIKA (2001)
- 41 Heikki Eskelinen
ALUEPOLITIIKKA RAUTAHÄKISSÄ (2001)
- 42 Matti Wiberg
PALUU POLITIIKKAAN (2001)
- 43 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2001
- 44 Ilkka Virtanen
YLIOPISTOJEN KOLMAS TEHTÄVÄ (2002)
- 45 Arvo Myllymäki
KUNTIEN KUJANJUOKSU (2002)
- 46 Risto Eräsaari
KUINKA TURVATON ON RIITTÄVÄN TURVALLINEN?
(2002)

- 47 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2002
- 48 Pentti Arajärvi
PAREMMINVOINTIYHTEISKUNTA (2003)
- 49 Eero Uusitalo
MAASEUTU KANSAN VAI HALLINNON KÄSISSÄ? (2003)
- 50 Esko Juntunen
KUNNAN ELINKAARIHYPPY
– strateginen kehittäminen ja yhteistyö (2003)
- 51 Pekka Sauri
SUOMEN DEMOKRATISOIMINEN (2003)
- 52 Esko Aho
SATTUMA SUOSII VALMISTAUTUNUTTA (2003)
- 53 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2003
- 54 Seppo Rainisto
KUNNASTA BRÄNDI? (2004)
- 55 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2004
- 56 Markku Lehto
TAKAISIN TULEVAISUUTEEN
– valtion ja kuntien yhteinen taival (2005)
- 57 Tarmo Pukkila
IKÄVALLANKUMOUS (2005)
- 58 Matti Wiberg
VALTA KUNNASSA (2005)
- 59 Soili Keskinen
ALAISTAITO Luottamus, sitoutuminen ja sopimus (2005)
- 60 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2005
- 61 Samuli Skurnik
OSUUSTOIMINNASTA OPPIA?
Kuntapalvelut uudessa talousmallissa (2006)
- 62 Markku Lehto
PELASTUSRENKAAN PAIKKAUS (2006)

- 63 Pasi Holm
VEROKIRJA (2006)
- 64 Matti Virén
KANSALAISEN KUNTAUUDISTUS (2006)
- 65 Markku Lehto
OI OMA KUNTANI (2006)
- 66 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2006
- 67 Peter Ekholm
POLEMIA – AJATUSPAJAKO? (2007)
- 68 Aatos Hallipelto
PARAS TUOTTAKOON!
Hyvinvointipalvelujen tulevat markkinat (2008)
- 69 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2008
- 70 KUNNON VALTUUTETUT?
Ilmapuntari 2008, osa 2
- 71 Sami Borg
HILJAA HYVÄ TULEE
Puheenvuoro äänestysprosentista ja vaaliaktiivisuudesta (2008)
- 72 Matti Wiberg
HALLITSEKO HALLITUS? (2009)
- 73 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2009
- 74 Jussi-Pekka Alanen
HELSINKI
Kansakunnan pääkaupunki – ihmisten metropoli (2009)
- 75 Laura Berg–Mari K. Niemi
KENEN KUNTAVAALIT? (2009)
- 76 Esa Halme–Lauri Kuukasjärvi
UUSI KUNTA VAI KUNTALIITOS – KUNTALAISEN ITSE-
HALLINTO (2010)
- 77 Esko Kalevi Juntunen
SULJETUSTA AVOIMEEN – TALOUDEN GLOBAALIMYRS-
KY (2010)

- 78 Anne Luomala – Tuomo Puumala
BUDJETTI – JULKINEN SALAISUUS VAI SALAINEN JULKISUUS? (2010)
- 79 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2010–2011 (2011)
- 80 Terho Pursiainen
MIELEKÄS ELÄMÄ, MIELEKÄS YHTEISKUNTA (2011)
- 81 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAKIRJA – UUDISTUSAJATUKSIA (2011)
- 82 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2011–2012 (2012)
- 83 Antti Mykkänen (toim.)
KUNTAYHTYMÄ PELASTAA? (2012)
- 84 Ari Mölsä (toim.)
KUNTARAKENNEKIRJA (2012)
- 85 Timo Reina
KAHDEN TULEN VÄLISSÄ – ALUEHALLINNON TILA JA TULEVAISUUS? (2012)
- 86 Tarja Cronberg
ESTEJUOKSU LUOVAAN SUOMEEN (2012)
- 87 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2012 (2013)
- 88 Marja-Liisa Manka, Laura Bordi ja Kirsi Heikkilä-Tammi
PERUSASIOISTA PIENIIN IHMEISIIN – KUNTAJOHTAMISEN KUVA (2013)
- 89 Kari Välimäki
KAKKUA JAETTAVAKSI (2013)
- 90 Wille Rydman
UNELMASTA PAINAJAISEKSI?
– Kuinka hyvinvointivaltio syö itse itsensä (2013)
- 91 Yrjö Hakanen
MARKKINOIDEN VAI IHMISEN HYVÄKSI?
– Kommunistin puheenvuoro (2013)
- 92 KANSALAISMIELIPIIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2013 (2014)
- 93 Heljä Misukka
KOULUTUKSEN SUURVALTA TIENHAARASSA (2014)

- 94 Markku Lehto
MARKKINAT, SOSIAALITURVA JA YKSILÖN VOIMA (2014)
- 95 Mikael Jungner
SATTUMA, TAHTO JA KOHTALO (2014)
- 96 Juha Kuisma ja Matti Mäkelä
KYLIEN TULEVAISUUS (2015)
- 97 KANSALAISMIELIPIDE JA KUNNAT
Ilmapuntari 2014 (2015)

KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiö rahoittaa kuntia palvelevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena on tukea ja parantaa kuntien ja niiden organisaatioiden toimintamahdollisuuksia.

Rahoitamme hankkeita ja tutkimuksia, joiden arvioimme olevan kuntien tulevaisuuden kannalta keskeisimpiä. Tuloksien tulee olla sovellettavissa käytäntöön. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään ennakkoluulotonta ja uutta uraa luovaa otetta.

Säätiöllä on *Polemiikki*-niminen asiakaslehti ja kaksi julkaisusarjaa:

Polemia-sarja, jossa käsitellään kunnille tärkeitä strategisia kysymyksiä ajattelua herättävällä tavalla.

Tutkimusjulkaisut-sarja, jossa julkaistaan osa säätiön rahoittamista tutkimuksista. Pääosa säätiön rahoittamista tutkimuksista julkaistaan tekijätahon omissa julkaisusarjoissa.

Toimintamme ja julkaisumme esitellään tarkasti kotisivuillamme www.kaks.fi.

Vuonna 1990 perustettu itsenäinen säätiö rahoittaa toimintansa sijoitustuotoilla.

Osoite Fredrikinkatu 61 A
00100 Helsinki

Asiamies Antti Mykkänen, antti.mykkanen@kaks.fi,
p. 0400 570 087

Tutkimusasiamies Veli Pelkonen, veli.pelkonen@kaks.fi,
p. 0400 815 527

Taloudenhoitaja Anja Kirves, anja.kirves@kaks.fi,
p. 0400 722 682

Tutustu kotisivuihimme (www.kaks.fi)!

